

శ్రీ

భాగవత మాహాత్మ్యము

విద్వాన్ కల్లూరి వెంకట సుబ్రహ్మణ్య దీక్షితులు
బెజవాడ మ్యునిసిపల్ ప్రెస్సులు పండితులు

సర్వస్వామ్యములు
గ్రంథకర్తవి.

ప్రమాధి ఆశ్వయుజ శు ౧
అక్టోబరు 1939

ఆంధ్రగ్రంథాలయ ముద్రాక్షరశాల,
బె జ వా డ .

విజ్ఞాపనము

భాగవత మాహాత్మ్య మను నీకృతికి మూలము పద్మ పురాణము. ఇది గోకర్ణోపాఖ్యానము । మొదలగు చక్కని కథలతో, భాగవత, సప్తాహ సాంప్రదాయములను బోధించు చున్నది. భాగవతమును జదువు నెల్లరు నిది చదువఁ దగునని, తేటతెనుఁగునఁ గూర్చి, శ్రీ కోదండరామ చరణారవిందముల నర్పించితిని.

దీనిని సంతరించుటలో నొప్పుతప్పరసి తెల్పిన రసజ్ఞులు కవివరేణ్యులు నగు విద్వాన్ బ్రహ్మశ్రీ వెంపరాల సూర్య నారాయణ శాస్త్రిలవారికిని, అచ్చాంధ్రకవితా విశారదులగు, బ్రహ్మశ్రీ చింతపల్లి రామకృష్ణమూర్తి శాస్త్రిలవారికిని నా కృతజ్ఞతాపూర్వక వందనములు.

ఇట్లు,

గృంథకర్త.

పుష్ప మా లా బంధము.

చ. నరవర సారకారణ! గు ♦ ణపృణయా! పరపీరదారణా
దర! ధరణీరమాయుత! న ♦ తత్తీతమానవ భావనా వశం
కర చరణారవింద! కవి ♦ కల్పక! మానసవాస! వాసనా
జ్వరహర! పీరరాఘవ శి ♦ వస్తవనీయకథాకథాకారా!

శ్రీ కృతి సమర్పణము

మక్కికి మక్కిగాక, ముని

శ మాటల కోటలు దాటఁబోక, యే
దిక్కున నేని భక్తి కళ

శ దిద్దెడు లేఖని నాగనీక, నా
యక్కఱగాక పర్వముల

శ యందునఁ జందిన ధోరణిన్, గళా
దృక్కుల సంతరించితిఁ గృ

శ తిన్ రఘునాథ పదాబ్జసంగతిన్.
తొలినోమిట్లు ఫలించె రాఘవుని నా

శ ధున్ జేసితిన్ నీకు; మం
జుల వృత్తంబులఁ, బూలశయ్యల; గుణ

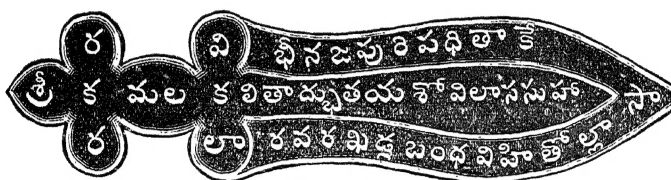
శ స్తోమంబులన్, వృత్తి రీ
తుల ద్రాక్షారస వాగ్ధ్వరీ మధురిమన్

శ దోగించుచున్ నాథు నిం
పలరన్ జొక్కుచుఁ జొక్కసేయఁగద వ

శ మ్మా! కావ్య కన్యామణీ!
నాకున్ లేవయసందుఁగల్గెఁ గృతిశ్రన్యారత్న మల్లారు ము
ద్దై, కొంతైనను శిక్షలోపమగు, నీరవమ్ముగ్ధ లీలా వినో

దాకల్పంబుల భావము ల్గమించి నీరయానంద శయ్యా రసా
స్తోకప్రాధిఁ గళారవిలాస విధులన్ శ్రజ్జింపరా! రాఘవా!

—: ఖ డ్గ బ ం ధ ము :—

కం. శ్రీకరకరకమల ! కవిక

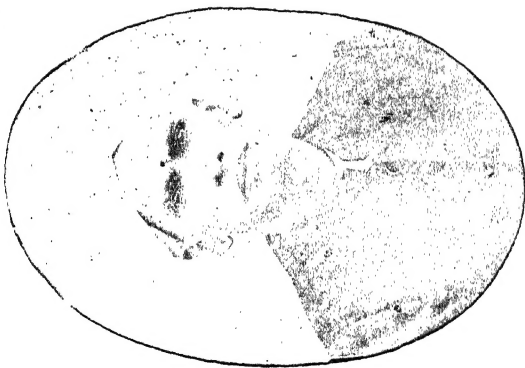
శాకలితాద్భుత యశోవి ర్ లాన ! సుహాసా !

సాకేతాధిప ! కిపుజన

భీకరవరఖడ్గబంధ ర్ విహితోల్లాసా.

ఈ సర వెంకటాద్రి ప్రపంచులుగారు, ఏలూరు.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 श्रीकृष्ण

శ్రీ కోదండరామ సమర్పితమగు నీకృతిని ముద్రింపించి
యుచితముగా నొసగి సత్కరించిన

మహారాజశ్రీ)

ఈదర వెంకట్రావుపంతులుగారును,

వారి ధర్మపత్ని శ్రీ మహాలక్ష్మీసమానురాలగు

శ్రీమతి సుబ్బమాదేవిగారిని గూర్చియు

క వి యొ న ర్చి న

ఆ శీ ర్వా ద ము.

శ్రీమన్మత్కృతి పెండ్లికూఁ తురయినన్ శృంగారవేషంబు ని
ట్లామోదంబుగ దిద్ది, నీ కరనరోశజాలంబముం గూర్చి, నా
నోమున్ దీర్చినపుణ్యదంపతులకున్ శ బూర్ణాయురారోగ్యభా
గ్యామోదంబిడి ప్రోవుమా! రఘుపతీ! ఆచంద్రతారార్కమున్

ఈదర పట్టిగాక మఱియెవ్వరు మత్కృతిలక్ష్మీ నిట్లు నీ
పాదములందు నిల్పగలవారని తీవ్రతపంబునెయ, ని
య్యాదరపట్టి బ్రహ్మకులుగడీ కృతిభారము పూనెదానయై
మోదముకూతులం గనినపుణ్యుల కింతకు మించియున్నదే?

కోదండ రఘురామ శ పాదాంబుజధ్యాన

మకరంద మాని మైత్రమటచువారు;

ఆంధ్రభాషాలక్ష్మి శ కభినవాలుకార

కలనఁ బొద్దెల్లనుం శ గడపువారు;

ఆశ్రిత కవికోటి శ్రీ నద్భుతానంద ని
 దాన దానాదృతిక శ్రీ దనువువారు
 శమదమ క్షాంతి లక్షణ లక్ష్మిత శ్రీల
 నన్యోన్య మనురూపులై నవారు;

నై న వెంకటరాయ సుశబ్దాంబి కాఖ్య
 దంపతులు సీకుఁ బెండ్లి పెద్దరికమూని
 ముద్దు సెల్లింప రఘురాము శ్రీ ముద్దరాల
 వై తి! ధన్యవు కావ్యకరన్యాకుమారి!

తెలుఁగుం బిడ్డల కక్షరంపు గురుఁడున్ శ్రీధీమంతుఁడుకొ, బండితా
 వలికిం బ్రాపును, రామభక్తిపరుఁడుకొ శ్రీ భాషారమారాధనా
 లలితుఁడుకొ, ద్విజుఁ డీదరాస్వయకులారలంకారుఁ డభ్యున్నతికొ
 వెలయుం గావుత మత్కృతీశ్వర కృపాశ్రవిఖ్యాత దృక్పండికొ.

శ్రీ లలరంగ వన్నెలును శ్రీ జన్నెలు దీరిచి, తీవి మప్పి, యీ
 పోలిక నాదుకబ్బుమను శ్రీ పుత్తడి బొమ్మను బెండ్లికూతుగా
 లీల నలంకరించి, సుఖ శ్రీ లీనత నొందెడు సుబ్బమాంబ సా
 ధ్వీలలనాశిరోమణికి శ్రీ దీవన లిత్తురుగాక దేవతల్.

చెల్లివై యీగృహమేధి సంతతులకున్ శ్రీజన్నారి పొన్నారి ప
 ల్కులు, సీసీటులొయారపు న్నడకలున్ శ్రీగోదండ రామార్చనా
 కలనన్ ముద్దుల పాటలో సాగసు, సా శ్రీ కల్యంబుగా మప్పి యిం
 పెలయన్ గావ్యకుమారి! ఆడుకొనవేర యేవేళ నిమ్మెడలన్.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ

భాగవతమాహాత్మ్యము

—♦ అవతారిక ♦—

రాజున్నిజ నీల నీరడ తను శ్రీ పైకొనన్ శాంభవి
సారూప్యంబు గడించి నీత దరహాసం బూసె, దగ్ధాస వీ
చి రోచిర్ధవలీకృతాకృతిఁ గృతాశ్లేషంబు లం దర్శనా
రీ రూపేశ్వరుడై న భక్తనటనున్ శ్రీరామునిగొల్పెదన్.

—♦ మదనగోపాలస్తుతి ♦—

నీ. వృత్తస్తపాద విశ్రన్యస్తి నూల్కాని రత్న
కాంచీకలాప మశ్శగ్గలము మొలయ
మధురబింబాధరశ్రుధఁ దోఁగితోఁగి, యిం
పొలసి వేణువు దివ్యశ్రకలలు గుఱియ
కసుదామరల సోగ్రతన మేర్పరించుచు
నిలువుక స్తురిచేక శ్రీ నీలు గులుక
అమృత ధారాధర శ్రీ మూకార మని బడ్డ
బడ్డావతంస విభ్రమము చేలుప

తే. గీ. పద్మవనమాల కౌస్తుభశ్రవదక మలుత
వేల లక్ష్మీసనాథుడై శ్రీ వెలయు భువన
విభుని జగదేసి సుందర శ్రీ విగ్రహంబు
భక్తి భజయితు మదనగోపాలమూర్తి.

—♦ శబ్దబ్రహ్మస్తుతి ♦—

శా. శ్రీ వాణీయన మున్ను శ్రీ పలికి సురశ్రీః గూర్పఁగా, వాణి వి
ద్యావైశద్యమొసంగు శ్రీపదము శోభార్థం బటం చిట్లు వై
రావేశంబు లడంచి భక్తభరణ శ్రవ్యానక్తి నేకాగ్రీ స
ద్భావ మ్మానుచు విశ్వతోముఖము శశబ్దబ్రహ్మ మర్చించెదన్. ౩

—♦ బ్రహ్మస్తుతి ♦—

ఉ. ప్రాతఃజగంబు మచ్చుగొని శ్ర ప్రాబలు కూత ఘటించి, చిత్రసం
ధాతవు నీవు సృష్టికవితారథ ముచిత నూత్న కల్పనో
పేతమొసర్తు వాదికవి శ్ర విశ్రుత! పద్మజ! నిస్పజింతు నా
ప్రాత పురాణపు బిలుఁగుఁబల్కులఁ గ్రోత బెడంగు నింపుమా.

—♦ విఘ్నేశ్వరస్తుతి ♦—

క. మూషికవాహను నుడురా
హ్వాషణు గజవదను నఖిల శ్ర భువనజనమన
స్తోషణు నఘసంశోషణు
భాషింతున్ భక్తి కావ్యమును భాషింతున్.

5

—♦ వాణీస్తుతి ♦—

మ. వరకాంచీగుణ క్రికినే మణిగణ శ్ర క్వాణంబు, నర్థేందు సుం
దర సౌవర్ణ కిరీటకోటివిలసత్సాణిక్య రింఛోభియున్,
దరహాసామృత పూరితాధర సటస్నాసాగ్రీ ముక్తామణి
స్ఫురణంబుఁ దగ మించు వాణి సౌబగురమాభిషింతు వాగ్భూషలన్.

సీ. పలిపంపుఁ జీరపైఁ శ్ర గులుకు వెన్నెలమించు
మించి నెమ్మేను గొర్రెమ్మెఱుఁగు లీన
మోము కొందమ్మిపై శ్ర మూగు తుమ్మెదల ది
మ్మదలించు చూపుల శ్ర యుసుటు తోఁస
మోవికెంజగు రాను శ్ర ముంగరము త్రైంబు
కళి నవ్వు నెల నవ్వు శ్ర మొలకలెత్త
తెలిపైట నగుల ముత్రైముల నిగ్గులు దేలఁ
జెక్కు టద్దముల లేఁజెమట లొలయ

తే. గీ. శ్రీ విరాజిత మంజు మంజీరసుధుర
ఝణఝణత్కారరవము ధీరజడిమ మాన్వఁ
గవిమనోఽంబుజసీమఁ దాండ్రడవ మొనర్చు
వాణి సజరాణిఁ బుస్తక శ్ర పాణిఁ గొలుతు.

7

—♦ గురుస్తుతి ♦—

సీ. కనుదమ్ముల న్నవ్యకరుణా సుధాధార
వర్షించు నద్భుత శ్ర వర్తనములు
సుభయభావలఁ దేనె శ్ర లొలికించు సాహితీ
రస పాకములఁ దేర్చు శ్ర రంగములును
పాకికాభ్యాత్మికాశలత్య సాక్షాత్కార
కల నించు నానంద ♦ కల్పనములు
ప్రథిత గాయత్రీ జరపస్ఫూర్తి సౌభగీను
మోముఁ జూచినఁ గల్గు శ్ర పోధనములు

తే. గీ. నా ధనము లయ్యె నే గురునాథ వాక్య
సాధనమున సట్టి తపోధనాగ్ర
గణ్య దర్భాస్వవాయు బ్రహ్మగణ్య బుణ్య
యోగిజనమాన్యః గొలుతు బైశ్రరాగి గురుని.

8

ఉ. వంద లొసంగినం గొనఁడు శ వాదముకై పిలువంగరాఁడు, నా
నెందుచు సక్తి నిల్పఁడు, గణశంపఁడు తుచ్చములైన భోగముల్;
వందలు శిష్యు లాత్మపదశ్చములం గొలువం గుమారు ల
ట్టిందఱఁజూచి పొంగు గురు శ డీయనకున్ సముఁ డింకఁ గల్గునే.

తే. గీ. కపటమెఱుంగక పఠిఁగొల్పు, శ గష్టసుఖము
లరసి పుత్రులయట్లు మనమ్రాదరించు;
క్షాంతిదేవత మా గురు శ కాంక్ష లోక
వినుత వెంకటరత్నమాంభరికఁ దలంతు.

10

తే. గీ. బాల్యబీలల వాల్మీకి శ పలుకుఁ గళల
నేను బారాయణానంద శ నియతిఁ దేల;
మంత్రగురుఁ డైన శ్రీరామ శ మధురనామ
జపపరుఁగొల్తు నప్పలార్యబుధుని.

11

తే. గీ. అల శరద్రాత్రిః బండువెన్నెలలఁ బలిచి
చిఱుతవయసునఁ గవనంబు శ తెఱవు దెలిసి
గణపతింగూర్చి కూర్చించె శ గండ ముప్పడె
యెన్ను దతని సుమాణ మగ్నన్న శాస్త్రీ.

12

కం. లోకారాధ్యులు నిఖిల క
 లాకలితులు భక్తిపరు లశ్మకాకపుణ్య
 శోకులు మాతామహులన్
 శ్రీ కంభంపాటి వంశ సింధులఁ గొలుతున్. 13

కం. పాక్షనుల నాధునికులన్
 సూక్తినిధులఁ గవులఁ గొలిచి శ సువిమర్శకలా
 సక్తుల భక్తుల మత్కవి
 తోక్తులు వినిపింతుఁ గుకవు శ లొత్తిగిలంగన్. 14

ఉ. లేతివయస్సునన్ జనని శ లేపిన మానసరాజహంస మా
 పోతన వాక్కుధాలహరిఁ శ బొల్పిన సారము లానియాని వి
 వ్యోతితమై ముకుందపద శ తోయజ్ఞపీఠిక సోలివారిలి యే
 కూతలు కూయునో యిపుడు శ కోవిదు లోషిక నోపి కావరే. 15

ప. అని యిష్టదేవతా గురు నమస్కార పూర్వకంబుగ సుకవి విను
 తియుఁ గుకవినికృతియు ననునంధించి భక్తిభరితం బగు నొక్క
 ప్రబంధంబు రచింపఁ గుతూహలాయత్త చిత్తంబున దత్తాన
 సరుండనై యుండి. 16

తే. గీ. అమరు లచ్చింప నింద్రక్రీలాదిని వెలసి
 విజయుని తపోవిభూతికిన్ శ విజయ మొసఁగి
 కరుణఁగురియించు భ్రమరాంబర కాషణోబ్జ
 దినకరు వ్హరు మల్లేశ్వరని భజించి. 17

తే. గీ. త్రొలుత భృగువాసరమునఁ బ్రదోషవేళఁ
గరుణ యను తేనెఁ గన్నులఁ శ్ర గడలుకొలుపు
కనకదుర్గాంబ నగుమోముఁ శ్ర గాంచి కాంచి
బోధనానంద రసవత్ప్రస్తుతిని దోఁగి.

18

తే. గీ. తనివి నన కాలయాంగణముననె నిలువ
మలయవాయుకిశోరంబు శ్ర పొలసి పవన
తనయు సీతానగరవాసు శ్ర మనసుజేర్చు
మని యకారణమైతి బోధన మొనర్చు.

19

—♦ ఆంజనేయస్తుతి ♦—

శా. శ్రీసీతానగరీ ధరాధరదరీ శ్ర రేఖించితోద్యాన పా
లీ సాధాంతర నాట్యకల్పన కలాశలీఘాంఘ్రి సభ్యాత్మదీ
క్షాసంధాయి శ్రీతానుయాయి ధరణీజామాతృ పాదార్చన
వ్యాసక్తున్ హనుమంతు సంస్మృతితమోః భాస్వంతు నెంతు స్మదీన్.

వ. అని వినుతినేసి, నతినేసి.

21

ఉ. ఆయెడ నెమ్మదిం బొడము శ్ర హర్ష మనూనము గాఁగ నింటికిం
బోయి రఘుప్రభు స్మరను శ్ర పొందికఁ జేరిచి కన్నుమూయ నా
చాయల సంత్యయామమునఁ శ్ర జక్కని తేజము గ్రమ్మి నందుఁ బ
ద్మాయతనేత్రు నిందుముఖు శ్ర సర్పకు మోహసయాపుఁ జూచితేక.

సీ. ఆ లేతనవ్వులోఁ శ బ్రాలేయ దుచిర శాం
 తిరసంబు వొంగి యురప్పరము దాకె
 ఆ చూపుబెఱుకులో శ నానందరస సుధా
 జలధి యుప్పొంగి దిశ్చక్ర మలమె
 ఆ ముద్దుమోములో శ నఖిలాబ్జజండ లీ
 లా చిత్ర చిత్రముల్ శ లాస్యమాడె
 ఆ చేతిముద్రలో శ నమల విజ్ఞాన బో
 ధన కల్పనాకల్ప శ తతి చిగిర్చె

తే. గీ. అది కిశోరాకృతిం గొన్న శ యాత్మకద్య
 మదన సౌందర్య విభ్రమాశ్చదము పరమ
 మది యఖండకలాకృతి శ యట్టెతోఁచె
 శ్రీ శుకాకృతి మత్తప శ శ్రీప్రసూతి.

25.

తే. గీ. అటఁ బరీక్షిత్తు భాగవతావణమున
 యోగరత్న పరీక్ష కురద్యోగపడఁగ
 నతని కటచేత స్వర్గమ్ము శ ననువుపఱచు
 ననఁగ జడదారి వింత బేరహరి యయ్యె.

24

చ. కని కనులారఁ దత్తనువిశ్కాస విలాసము కన్నుమోడ్చి నే
 మనుకొనినాఁడనో యెఱుఁగ శ నా సౌబఁ గా నగ వా కటాక్షపుం
 గనికర మా కపోలఫలకమ్ములఁ గగిమ్ము నుకుప్రకాశ మ
 య్యనితర సౌమ్యదృశ్యమెదనంటి యదృశ్యమునయ్యె నయ్యెడన్.

వ. వేకువయెనంత.

26

క. పనిత యొక్క దుక పాద్య
 మ్మునఁగల భాగవత మహిమమును విని దానిన్
 దెనిఁగించెనె పోతన యే
 యనువున నది లభ్యమానో శ్రీ యని ప్రార్థింపన్. 27

క. 'లేదమ్మ' యంటి భావము
 మాద్యశులకుఁ దెలియునట్లు శ్రీ మఱివ్రాయుఁ డటం
 చాదరమున నని తరలఁగ
 నాదట స్వప్నాదివృత్త శ్రీ మరసితి లోలోన్. 28

క. నా కలలో వార్త లహో
 నా కల లోవార్త లయ్యెనా! బళి! తీరెన్
 నా కల లోపము కృతరచ
 నా కల లోఁగొందు రాక! శ్రీ నా రఘురామా! 29

ప. అని మదిష్ట దేవతామూర్తి యగు శ్రీరామమూర్తిని మత్కృతి
 పఠింఁగా ననుసంధానించుకొని, 'భాగవత మాహాత్మ్య' మను
 గ్రంథమునకు మూలమగు పద్మపురాణము నెంచి. 30

—♦ పద్మపురాణ ప్రశంస ♦—

తే. గీ. హరికథానక దివ్యరసాయనంబు
 గొలిపి భవరోగ తాపము శ్రద్ధాలఁచు నట్టి
 పద్మ మది వ్యాస మానసోద్భవము దాని
 భక్తి నెఱుఁగుదు మనన్మనఃపద్మమందు. 31

న. అని మొక్కి.

32

ఉ. పోతన దీని నా కొఱకుఁ శ్రీ బూనిక నిల్పి యనుగ్రహించె న
జ్ఞాత యుగంబుల నిలుచు శ్రీ సత్కృతి నై కృతి గూర్చు రీతులన్
బూతచరిత్రుఁ డాదు నని శ్రీ పుణ్యకథానక మిద్ది నుత్పదా
నీతనమస్త సత్కృతి గ్రహించి రచించెద తల్లిబాసలో. 33

వ. అని నిశ్చయించి.

34

—♦ వ్యాసస్తుతి ♦—

సీ. వేదవేదాంత పరవిత్రీర్థముల బ్ర
హ్మనందముగఁ జల్లురలాశియాడి,
భగవద్గుణేంద్రబింబమున జాల్వారు గీ
తావాక్యసుధ జగత్తతికిఁ బంచి,
జ్ఞానవిజ్ఞాన పరసంతగానోత్సవ
కృతిఁ బంచమశృతిఁ శ్రీ గీలుకొలిపి,
యథ్యాత్మసూక్తి రతాంతకుర చ్ఛాయలన్
బ్రహ్మసూత్రపురాణ శ్రీ ఘోష బాదివి,
తే. గీ. సకలసార మసార సంసార భయ ని
వారకము భాగవతరూప శ్రీ పారిజాత
మవతరింపఁగఁ గారణ శ్రీ మయి తనర్పు
వ్యాసుని బరాశరాత్మజుం శ్రీ బ్రహ్మతింతు. 35

—♦ శుకస్తుతి ♦—

తే. గీ. కర్మ మెడబాసి నన్నాన శ కలన నెటగొ
 పోవఁ దపించి యెవ్వనిం శ బుత్ర! యనుచు
 వ్యాసముని పిల్వఁ దరువు 'లో' శ యనుచుఁబలికె
 నట్టి శుకుఁ గొల్తు నఖిల భూతాంతరాత్ము. 36

—♦ పోతనస్తుతి ♦—

చం. అపరశుకానతార మల శ యాంధ్రసరస్వతి నోముపంట, స
 త్తపములరాశి భక్తికవితారసవాహిని రామకల్పపా
 దపసముపాసనాత్త పరశతత్వ ఫలంబు దరిద్రదేవతా
 క్షపిత దురంత సంస్మృతి నశఖిండ కళాకృతి నెంతు పోతనన్. 37

వ. అని సకలపాప పరిహర్తలును, భాగవత కథాప్రవర్తకులు నగు
 యోగిసత్తములకు జోహారు లొసఁగి. 38

ఉ. నైదిక ధర్మ నిష్ఠ గల శ వంశమునంకుఁ గవిత్వ మాత్ర స
 పాదన మిప్పట నిగ్దిలె శ ప్రాబుడె నాచరణంబు, నింక నీ
 మాదిరి ధర్మసారము క్రమక్రమతం గడు పల్పనై రసం
 బేదెడు నేమొ తదుచి గ్రడించెడ వృద్ధ పదాబ సేవనన్. 39

వ. అని స్వాహంకార పరిహరపూర్వకంబుగ, నెంచి; యాస్తిక్యప్రరో
 చనా కరంబును, దురితహరంబు నగునని యస్మద్వంశాభిజన
 వృత్తివిస్తరం బెఱిగింపఁ బూనితి నద్వైట్యులనిన. 40

—♦ కవివంశావతార వర్ణనము ♦—

శా. శ్రీశైలంబు సమీప సీమ నలరున్ శ శ్రీమీను కల్లూరు; స
ర్వాశావిశ్రుతిమచ్చుతిప్రతిహిత శ వ్యాపారు లద్వైత ని
ష్ఠాశీలు స్థూరిభక్తినిర్భరులు, శిశ్యవృజ్ఞాన విజ్ఞానదీ
క్షా శిక్షానిపుణుల్ చరింతురట సాక్షాత్పద్మజుల్ సద్విజుల్. 41

తే. గీ. వారె కొండిన్యగోత్ర సంగభవు లుదాత్త
భవ పదాంబుజ భక్తిసింధువులు బ్రహ్మ
భారవులు సాధువులు మాదు శ వంశ్యులగుచు
వరలినారలు కల్లూరిశ్రవారసంగ. 42

మ. శివదీక్షాపరులైన రెడ్డిస్థపతుల్ శ శ్రీపరభద్రేశ్వరో
త్సవ సన్నాహములన్ శ్రుతుల్వినుచు వారంభం జేసి నర్వాగ్రహ
రవసు శ్రేణులఁ గాన్కలం గొలిపి కోరన్ శౌతమా తీరసీ
మ వసింపం జని రగ్నిహోత్రములతోమా పూర్వు లేనాటనో.

ఉ. రాజులు పిల్వబంచి రని శ రాగు ధనాశకుఁజిక్కి, బ్రహ్మతే
జోజిత చండభానులని శ చూడ నుపాయనపాణులై మహా
రాజులు నగ్నిహోత్ర గృహారాజబడిం బడిగాపులైరి; యా
రాజులు యాజులు గడచి శ రారెక నెన్నియుగాలు దొర్లినన్.

వ. అక్కత యొక్కింత వివరింతు; శౌతమీనది నట్టనడుమ పట్టసాచ
లం బను శివక్షేత్రంబు పురాణ ప్రసిద్ధ మైనది గల దందు వీర
భద్రేశ్వరుండు దక్షాధ్వరవిధ్వంసనానంతరమునసముద్రగోపానల

జాజ్వల్యమానాకారుండై యున్నం గని, యద్దేవు సనుసయించు
నదియుంబోలె.

45

చ. అలలను చేతులం బొదివి యల్లనఁ గాఁగిలిఁ దాన్చి, తెమ్మెరన్
జలువలఁ జిమ్ముతుంపురులఁ శ జక్క స్పుశించుచు సేద దేర్చుచున్
గలకల మంగళధ్వని నిఁకాయము నించుచు రాజహఁసముల్
జెలులుగఁగూర్చి యాతని భరజుచును గౌతమి యెల్ల పొద్దులన్.

తే. గీ. యాగవిధ్వంసనోగ్రోహాగ్ని జగము
భస్మమొనరింతు నను వీరభద్రద్రుమాన్
దుడుకు శమియింప గౌతమి శ కడుపుఁజలువ
కారణం బయ్యె గాకున్నఁ శ గలదె దిక్కు.

47

వ. ఏతాదృశ మహిమావిభూతిఁ బాలుచు కరుణాసముద్ర) షహి
తాఖిలభద్ర) వీరభద్ర) సేవించి త్రిలింగ సామ్రాజ్య భూర్వ
హులైన రెడ్డిరాజులు స్వామికి నిత్యభూపదీప నైవేద్యాది
లలితోపచార సమర్పనమున కగ్రహారాది సమర్పణం బొనరించి
యక్కందర్పదర్పదమను నమందభక్తిసుందరముగ సేవించుచుఁ
దదాలయ ప్రాకార గోపుర నిర్మాణంబులు గావించి రయ్యెడ.

సీ. ఉక్కుచెక్కిన నొక్క శ ముక్కరాలదు పండు
టిటుక నే సాళ్లు వేరయించినారొ
వజ్రంబు రాపిడి శ వట్టినన్ పీలని
యీ సున్న మెట్లు పూరయించినారొ

కనుజూపు జారు నీ ర నునువు బాహుళాల
 నే కొండఁ దగిల్చి రత్నపించినారో
 ఉలినాటులకుఁ గాని ర జలుంగై న సగిషీల
 కే శిల్పులకు నెంత ర యిచ్చినారో
 తే గీ. శివునిపై బత్తి శివమెత్తి ర చెమట లొత్తి
 కత్తి పదనిడి యరిరాజ ర కనకసాధ
 భిత్తికల అంపపుంగోత ర లొత్తి రజను
 రాల్చి కరగించి యతికి రీరరాతి గుఱులు.

49

వ. మఱియు నందు.

50

తే. గీ. వరుసఁ బ్రాగ్ధక్షిణోత్తర ర ద్వారములను
 స్వస్తి వినిపింపఁ ద శ్చంద్రశాంతరముల
 నలరు సుక్షేత్ర ఖండిక ర లగ్నిహార
 ములుగ నిచ్చిరి విప్రోత్తరములకు రెడ్లు.

51

తే. గీ. అవియె కుకునూరు పీఠభరద్రాగ్నిహార
 ములుగఁ దరతరముల నూఱుకపుట్లభూమి
 భుక్త మొనరించుకొందు మిశ్రపృథును నాటి
 వేదపూర్ణాధికారుల ర పేరు సెప్పి.

52

వ. ఇట్లా రాజుల వలన యదృచ్ఛాలాభసంతుష్టిం బ్రహ్మిష్ఠులగు నా
 భాసురులు వాసగానవాసాదైన్యంబు లెఱుంగక, దేవ భూ
 దేవుల హవిర్దానాన్నదానంబుల నారాధించి యానందించుచు

సన్యాశ్వరాలయ దక్షిణద్వారము నాశ్రయించి, యటకుఁ గ్రోశ
త్రయమాత్రమున గోదావరీతరమున నుండు తాళ్లపూడి యను
సగ్రహారమున వసియించుచుండి రట్లు. 53

సీ. అశ్వమేధాంత మశ్వాయాగ దీక్షలు

నడిపించు విప్రులఁ గ దడరువారు
యజ్ఞసంభారమ్ము గ లందీయఁ గ్రతుశాల
నృపులు సమ్మర్దంబు గ నెఱపువారు
తలలోని నాల్కలై గ కిలిమిలేములు పంచు
కొను మైత్రీ వైశ్యులు గ మనెడివారు
అడుగులంటుచు నొక్కరయడుగు చాటక యాన
లరసి శూద్రులు భక్తి ♦ నెరపువారు

తే. గీ. కాకయుండిన జరిగెనే గ గంజికాల్వ
గౌతమీ గర్భ పంకంబు గ గ్రామనంత
యన్నదానంబు వాజపేయ్యాదియజ్ఞ
పూర్ణదీక్షల మా తాళ్లపూడియందు. 54

మ. శ్రుతిగానంబుల సంగితిన్ వెడలి, యిచ్చో దక్షిణాశాసలో
ద్గత గోదావరి వీచికాంధీరస ము గ త్కంపి స్వరాలీనతన్
జత గూర్చున్ నిఖిలాప్పరోవర నటీనంగీతకంబున్ శుభా
యతి స్వాహేతి నిలింప నాయక సమాశ్వానప్రశంసార్భటుల్. 55

ఉ. గౌతమిఁ దానమాడి నదిగట్టున బిల్వము తుమ్మపూవులున్
శ్రీతులసిదలంబు లభిర మేకజలంబులఁ బూని బ్రహ్మ వి
ద్యాతరలాస్య దీధితులు శ నంబుజబాంధవు చెల్మి నేయ సం
ప్రీతి నుమేశు నన్నిధి జగపంది భజింతురు విప్రు లప్పుచిన్. 56

న. అట నయ్యుమామహేశ్వరస్వామియు. 57

సీ. స్వర మింత పొరకబాటువడకుండఁగా విప్రి
వటులతో శ వేదముల్ వల్లవేసె
ప్రక్రియావిధి శంక శ వాయ వ్యాకరణమ్ము
తఱచి బాలురకుఁ జింతనము సెప్పె
సిద్ధాంతముల బుద్ధి శ చెదరకుంటకు బ్రహ్మ
మహిమానుభూతి మీశమాంస నేసె
మంశ్రీక్రియాార్థ సంబంధమ్ములన్ శంక
లఁగింప శ్రోతభాగ్యములు విప్పె

తే. గీ. ఆలయపురఃప్రభూణ మం శ దరగిపోవు
కఠిన పామాణ వితతి కేకశలురాఁగ
సందియమె యు య్యమేశుఁ డాశ్చర్యమూర్తి
కాఁగ విపార్థకులు కళాకలితు లగుట. 58

ప. అందు. 59

సీ. పట్టనాచలవీరభ దేశ్వరాలయ
దక్షిణ ద్వారంబు శ తలుపుతట్టి
గోదావరీలహరీద్రుత స్వనమాఘ
రీశుక్తిన్ శ్రుతిగానరీతి వినిచి

శ్రుతిశిర శ్శుద్ధాంత శ సతత సంచారిణీన్
 భద్రకాళీదేవి శ బలకరించి
 వీరేశ్వరుని జూచి శ బెడరు దేవకుమార
 మునులకు స్మంశ్రీవిభూతి పెట్టి

తే. గీ. పర్వదినముల శ్రీ పీఠభద్రచరణ
 సరసిజము నీడ యోగ నిశ్చల జరించి
 వచ్చుచుండిరి శ్రీ పీఠభద్రపుర వి
 ధాతల మాదు తాత ముతతాత లెల్ల. 60

వ. మఱియు నచట. 61

తే. గీ. శంభులింగోద్భవానంద శ సమయ మరసి
 తస్మయత నొంది దక్షిణాద్వారపీఠి
 ఘన వచింపంగ ఘనఘనాఘననినాద
 చటుల గంభీర రవము దిశక్తుల మోయు. 62

సీ. రాజగృహద్వార శ రాజు జేరరు భక్తి
 గణన శంకరు గృహాంశగణముఁ గాని
 రాజోపచార సారముఁ గోర రింతయున్
 రాజశేఖరు కృపారసముఁగాని
 సృపుల సంస్తుతిఁజేయ శ రెన్నడున్ శ్రుతిగీతి
 కల నీశు వినుతిఁచు శ కలుకుఁగాని
 ప్రభులతో మంత్రతంత్రము లూన రేనాఁడు
 వీరిభద్రుని మంత్ర శ విధులఁగాని.

తే. గీ. హరుని లోజూపులం జూతు శ రంతెకాని
చూడ రెన్నడు దృశ్యంబు శ చూపు విప్పి
తీపురహరపద పద్మ భక్తి ప్రసిద్ధ
సిద్ధు లైనట్టి మా వంశవృద్ధులెల్ల. 63

వ. అట్టి నుహానుభావుల పరంపరయందు. 64

తే. గీ. వైదికాచార నిరతుండు శ బ్రహ్మపద వి
హరధీరుడు దుర్జయుం శ డాహితాన్ని
దాత కృతనీత సాధుసంతాత ధర్మ
శూరుడై యొప్పె శ్రీరామ శ సోమయాజి. 65

తే. గీ. పత్ని వెంకమ సోమిదేవమ్మ యగుచు
నధ్వరములందు నతిభిఘాతజాదులందు
ననవరతభక్తి హితయుక్తి శ నలపు సాలపు
నెఱుంగ కాతనిఁ గొలిచి గ్రడించె గీర్తి. 66

కం. ఆఱుగురు పుత్రికలును ను
దారయశస్వినులు మఱియు శ దనయుం డొకఁడున్
వారికిఁ గల్గిరి తత్త
త్పారంపర్యంబు వంశరపావన మయ్యెన్. 67

వ. అం దా కుమారుడు. 68

ఉ. ధీరుడు, నాహితాగ్ని, యతిశివ్రజపూజనతత్పరుండు, విస్తారయశుండు, సాధుగుణ శ్ర శాలి, యుమారమణాంఘ్రిభక్తి దీక్షారసీకుం, ఉమాయికుడు శాంతరసాకృతి, యాత్మవేత్త యన్ బేరు గడించి యింపెనఁగె శ్ర వేంకటసుబ్బయదీక్షితాఖ్యుడై. 69

చ. పతిహితవర్తనం బతిశివ్రబాంధవపూజన మార్యధర్మ సం గతి యలరార నాతని నశకల్మషభక్తి భజించి కీర్తి నుద్ధతి గొనె వెంకమాంబ మఱి శ్ర తద్వ్రతినిష్ఠకు శాంతికిన్ సయాదృతికిని ధన్యవాదము పఠించెద రిప్పటి వృద్ధ భామినుల్. 70

వ. ఇట్లు రాదు నప్పణ్యదంపతులకుఁ జిరకాలము సంతతి గలుగకున్న నరసి శ్రీరామసోమయాజి. 71

ఉ. ఇష్టమతి నృహాకృతువు శ్ర నిమ్మగఁజేయుచు సంఘం బుత్రకామేష్టి నొనర్చి పాయసము శ్ర నిచ్చెను, దన్మహిమానుభూతి విస్పష్టయశుం డుదారమతిశ్రబాహ్యమహాపరిపూర్ణ మూర్తియున్ శిష్టజనానుయాయు ఋజుశీలి కుమారుడు గల్గె వారికిన్. 72

తే. గీ. దేవకీనందన యతీంద్ర శ్ర దివ్యచరణ
సరసిజామోద భక్తి విశ్రుతుఁ డతండు,
కార్యశూరుండు ధీరుఁ డశకల్మషుండు
యజ్ఞ ఫలమూర్తి, భోగేశ్వరరాఖ్యుఁ దనరె. 73

మ. హరిభక్తిన్ సతి రామలక్ష్మి తనతోడై హర్షముం బెంప నీ
శ్వర గాథామృత లీనుడై సాగసి యీభాగ్యంబు నా బిడ్డ తె
ల్లరకుం గల్గెడునంచు శుద్ధమతిఁ గొల్వన్ నేర్చె, గాకున్న శ్రీ
వరలీలాదృతి వారినంతటికి లభ్యంబానె యీ పాటిగన్. 74

ఉ. పుట్టినదాది భాగవతశ్రుణ్య కథా శ్రుతి శౌరి నెమ్మదిన్
గట్టిన భక్తురాలు హరిశ కల్పనమాశ్రయ మంగమాంబచేఁ
దట్టిన చిత్తశాసరసి శత త్రవ్వసుధాంబుధి రామలక్ష్మి యి
ట్టటనరాని భాగ్య మది శ యా సతికిన్ సుతులై జనించుటల్. 75

జే. గీ. వారికి న్మువ్వు రాత్మజుల్ శ వరలినార
మరయ నేనును, వీరభద్రద్రావ్యయుండు,
సూర్యనారాయణాఖ్యుండు శ సుజనవర కృ
పాభిలాషుల; మిందు నే శ నగ్గిజుండ. 76

కం. వెంకట సుబ్రహ్మణ్య ప
దాంకుండ మఱి దీక్షితాఖ్య శ యది పెట్టిన పే
రింకఁ బయి మా పితామహు
నంకము వలె నదియు సార్థ శ మా హరికరుణన్. 77

మ. తలిదండ్రుల్ హరిభక్తి సప్తదినగాఢా యజ్ఞ దీక్షాప్రిబు
ల్యల నారాయణ శాస్త్రివర్యుల కథాశలాపామృతం బొని, రా
ఫలమే నావలనన్ శుకోక్తిమహిమన్ శబాడించు, మాతమ్ముండున్
సలుపున్ భాగవతంబు సప్తదిన దీక్షుల్ వీరభద్రాఖ్యుడై. 78

వ. ఇది మదీయ వంశ విస్తరం బింక. 79

—♦ కోదండరామస్తుతి ♦—

శ్లో. అంసాలంకృతహేమచాపలలితం తూచీద్వయాలంకృతమ్
కోటిరాంగదతారహార రుచిరం స్మేరాననాంభోరుహమ్
రక్షశ్శిక్షణ దక్ష మాశ్రితజన ధేమంకరప్రక్రియమ్
సీతాలక్ష్మణ వాయునూనసహితం కోదండరామంభజే. 80

వ. అని వినుతించి.

81

—♦ షష్ఠ్యంతములు ♦—

క. మోదమున నొంటిమెట్ట
బ్రాదుర్భావమ్ము నొంది ధాగవతకృతి
శ్రదయితుఁ డగుచుఁ బోతన
పై దయ వర్షించినట్టి ధదాకృతికిన్. 82

క. కోదండరామునకు హర
కోదండ విఖండనునకు ధ గుణనదనునకున్
వేదండ గమనునకు స్వభు
జాదండ హత ద్విష త్ప్రచండబలునకున్. 83

క. రామునకు రూపనిర్జిత
కామున కభిరామ సకల ధ కల్యాణగుణ
స్తోమునకు రవికులాంబుధి
సోమునకున్ విశ్వవినుత ధ శుభనామునకున్. 84

క. భీరునకు జానకీ హృ
 చోరునకున్ ద్విజగదేశ ౧ శూరున కతిగం
 భీరునకు భీరుజనతా
 ధారునకున్ శాంతిరస సురధాసారునకున్. 85

క. దాశరథికి నిరవధిక కృ
 పాశరథికి భుక్తుతిమాత్ర ౧ భగ్నీకృతలం
 కేశరథికి భుజకలిత మ
 హాశరథికి శరధిబంధనాద్భుత విధికిన్. 86

క. విధికలిత ధర్మ నిరతికి
 విధిరుద్రాద్యమర వినుతి ౧ విదితోన్నతికిన్
 మధితాఖిల దుష్కృతికిన్
 మధురాకృతి కార్యలోక ౧ మంగళగతికిన్. 87

వ. శ్రీరామమూర్తికి సమర్పితంబుగా నా యొనర్పం బూనిన
 'భాగవత మాహాత్మ్య' మను ప్రబంధమునకుఁ గథావిదానం
 బెట్టిదనిన. 88

—♦ కథా ప్రారంభము ♦—

చ. నిరుపమ శ్రేణుషీకలితు శ నిర్మలినాంతరు సూతు నైమిశాం
తరరుచిరాశ్రమాస్థితుని శ దార్కొని, భక్తి వినమ్రభావ వి
స్ఫురణమునన్ నతుల్నలిపి శ పుణ్యకథామృతపాన చాతురీ
నిరతుఁడు శౌనకుండనే మునిప్రవరుల్ ముదమంది మేలనన్. 89

కం. సూతా ! అజ్ఞానతమో

వ్రాతనిరాకరణ కోటిశ్రభానుద్యుతి వి

ఖ్యాతా ! నిఖిల పురాణ క

థాతత్త్వాఖ్యాన నిపుణ ! శ ధర్మధురీణా !

90

శా. భక్తి జ్ఞాన విరాగముల్ గదియఁ బ్రాప్తంబౌ వివేకంబ దే
యుక్తిన్ బెంపుగడించు? నైష్ఠవులు మారయోదే?క నిర్బంధ మే
శక్తిన్ ద్రోంచుకొనంగ నేర్తురొ కదే? శ సందేహ మేదన్ శుభా
సక్తిన్ వీనుల విందుసేయుము సుధాసారానుకారోక్తులన్. 91

చం. కలి యరుదేర జీవులకుఁ శ గల్గును రాక్షసవృత్తి, యార్జి సం
కలనమునన్ గ్రసింపఁబడుఁ శ గాదె జగద్వలయమ్ము, తద్వ్యథా
జ్వలనము నార్పు జీవ పర శ వస్తువివేక రసప్రవృత్త మె
వ్వలన లభించునో తెలియఁ శ బల్కు మనూనదయూరసోదయా!

తే. గీ. శ్రేయములకెల్ల నెయ్యది శ శ్రేయ, మఖిల

పాపనంబుల కెయ్యది శ పాపనంబు

శౌరిసంప్రాప్తి కెయ్యది శ సాధనంబు

నట్టి గతిఁ దెల్ప నీవ కా శ కన్యలెవరు ?

93

తే. గీ. సురల యేలిక స్వర్గంబు శ సురులఁ గురియు
వేల్పుమణి గూర్చు తాకిక శ విషయ సుఖము
గురువొనఁగ నేర్చుఁ బ్రేమసంభరితుఁడగుచు
యోగి కందని వైకుంఠ శ భోగపదము.

94

వ. అనిన సూతుఁడిట్లనియె.

95

ఉ. ఇంతటిప్రీతి నీకుఁగల శ దేని యిదే వివరింతు సర్వ సి
ద్ధాంతపయోధులం దఱువ శ దక్కిన నవ్యసుధారసంబు శ్రీ
కాంతకథాకలాపమది శ గాకిక సాధన మన్యమున్నదే
స్వాంతము శుద్ధినేయ మతి శ సంస్మృతితాపభరంబు వాపఁగన్. 96

శా. కాలవ్యాళముఖాగ్నిర్గత విషోగోజ్వాల లాభీలతన్
గ్రాలం గ్రాగి జనమ్ము లవ్వి గడువంశగాలేక యల్లాడినన్
జూలిం జూచి శుకుండు భాగవతదీక్షన్ శాంతి వర్షించె; వి
శ్వాంకారము తత్కథామహిమ మీరవాల్చితే శౌనకా! 97

వ. మున్నొకమాటు.

98

చ. తమ పనిఁ జక్కఁబెట్టుకొను శ దారుల నేలుపుగొన్న వేల్పు ల
య్యమృతముఁ బూనివచ్చి, వసుధాధిపు కొల్వున విష్ణుగాధ లిం
పమర వచించు శ్రీశుకమహామునిసన్నిధిఁజేరి, తత్పదా
బ్జములకు మ్రొక్కి, యిట్లని రసపారభయాభినయ ప్రసత్తులన్. 99

ఉ. ఈ సుధ నిత్తు మివ్వసుమతీశ్వరుఁ డియ్యదిగోలి పాజ్యరా
జ్యాసమభోగ భాగ్యదుచి శ్ర యానుచు మృత్యువుఁ దప్ప, శాపసం
త్రాసమువీడు, నీహరికశ్రధామధురామృత మద్ది మాకు ని
మ్మా! సముదాత్త సత్కృపఁ గృతాన్తులమై చనువార మేమునున్.

చ. అన విని, మోముఁదమ్మివయి శ్ర హాస్వరసాంకురదోహదంబుగా
ముని దరహాసముల్ చిలికి, శ్ర పోల్చి నిలింపుల భక్తిలోప, మి
ట్లనె నమృతం బడేడ సరశసార్థ గభీరములైన నందనం
దన చగితంబులేడ రతనంబుఁ దలంతురె గాజుముక్కగన్. 101

సీ. రంభాది నిఖిలాప్సరః పరీరంభ స
మారంభములఁ గోర్కె శ్ర లణఁగలేదు
స్వల్లోకపరిపంథి శ్ర పాటవోత్పాట నో
ద్ధతి రేగు కోరిధంబు శ్ర తగలేదు
నిర్భరానంద సంధదర్శ గర్భితములౌ
స్వర్భోగములఁ దమి శ్ర నడలలేదు
అమరాధికార దుర్దమ మహాహంకార
పదవిపై మోహంబు శ్ర వదలలేదు

తే. గీ. పుణ్యలోక సుఖాభోగ శ్ర భుక్తిఁగదియు
మదము మాత్సర్య మింతయున్ శ్ర మాయలేదు
అమృతమది త్రావిత్రావి మీ శ్ర రందుకొన్న
యద్వయానంద పద మేమి శ్ర యమరులార!

తే. గీ. నిర్భయానందకరమును శ నిఖిలకలుష
హరము భాగవతాఖ్య మ్రహాప్రసాద
మమృత వినిమయమాత్రోలభ్యం బటంచు
నడుగవత్తురె యన సురల్ శ బిడియపడిరి. 103

చ. ఇది వినుటం బగీక్షి దవశనిశుఁడు మోక్షము చూరలాడె న
ప్రదినములన్ విచిత్రముని శ బ్రహ్మ తులన్ ఘటియించిదీని, ము
న్నొదవినముక్తిసాధనము శ లొక్కెడనుంచియుఁ, దూఁచెగౌరవా
స్పదమయి యందు మొగ్గెనట శ భాగవతంబు ప్రభావసంపదన్.

తే. గీ. భగవదాకారమే భువి శ భాగవతము
చనువ వినినను వైకుంఠ శ పదము దొరకు
సనుచు మునిముఖ్యులందఱు శ హర్షవిస్మ
యాత్ములై రంత సత్యలోకాంతరమున. 105

క. మును ధాతవలనఁ దా విని
యును సూక్ష్మమ్మునను మోక్షశ్రమొనఁగెడు నని దీ
నిని నారదముని వినియెన్
సన కాదులవలన విష్ణు శ సప్తాహవిధిన్. 106

వ. అనిన సూతునకు శౌనకుం డిట్లనియె. 107

ఉ. ఎత్తిన పాద మెత్తినటులలే తిరుగాడెడు లోకవిగ్రహః
యత్తుఁడు నారదుండు సనకాదులు నాతఁడు నెందుఁ గూడి రా
త త్తరగాని కేక్కథ యథావిధి నెయ్యెడ వించినార ల
య్యుత్తము లక్కథావిభవశ్రమూది వచింపుము రామహర్షణి !

వ. అన సూతుఁ డిట్లని చెప్పందొడంగె.

109

ఆ. వె. శుకుఁడు శిష్యుఁడ నని శ్ర శోధించి శోధించి

భక్తిపావకంబు శ్ర పావనంబు

నా కథానకంబు శ్ర నేకాంతమునఁచెల్పె

వినఁ గదయ్య దాని శ్ర విస్తరింతు.

110

చ. అలరు విశాల యన్నగరమయ్యెడకన్ సనకాదియోగి చం

ద్రులుమును సాధుసంగమకుశతూహలురై చని యందుఁజూచి య

న్నలువకమారు నారదు ధరనంబుడివోయిన పేడవోలె వి

హ్వలుఁడయిశూన్యచిత్తుఁడయిర వందురుచుఁడఁగఁ బల్కిరివ్విధిన్.

చ. కలుగదు సక్తి యెందును, విశకారము లంటవు నిన్ను, బ్రహ్మవే

త్తల తలమానికంబవుగ్రదా! వలదా మది శాంతి? యేభ్రాణో

కలకయెసంగఁ దోచెదు, మొగంబున దైన్యము తాండవించెడిన్

గలతెఱఁ గేమెఱుంగఁదగునా? పలుకన్ మఱి నీకుఁ జెల్లునా! 112

వ. అనిన విని యా దేవముని వారల కిట్లనియె.

113

కం. ధరణి సర్వోత్తమం బని

యరసి యరసి డరిసి దరిసి శ్ర యయ్యె యెడలన్

గిరిదరి సరిత్యరః పరి

సరపుణ్యాశ్రమ విహార శ్ర సంరంభుఁడనై.

114

మ. తనివారన్ గురుకాశి పుష్కర హరిద్రావర ప్రయాగంబులన్
గని, గంగాది తరంగిణీ సలిల సంఘం బంది, శ్రీరంగ ధా
ముని నేవించి, యమందభక్తి భరితంబుల్ వింటి నానేతు నీ
తనగాంత స్మరసీసరిత్తట పవిత్రక్షేత్ర మాహాత్మ్యముల్. 115

కం. నదులన్ నదముల బహుజన
పదములఁ బొదలినను హృదయ శ్ర పదమున నొకయిం
పొదవదు సుఖలేశ మ్మే
యదనునఁ గుదురదు గదా ! మరహామునులారా ! 116

—♦ నారదుఁడు కలిచర్యలను చెలుపుట ♦—

చ. కలికృత దోషసంకలనఁగ్రామి నిలావలయంబునందు నె
వ్వలనున సత్యమున్ దయ తరపంబును శౌచము దానధర్మముల్
గలుగవు, గుడ్డిగవ్వ కొఱకగా రుదరంభరు లొచు నీచులన్
గొలుతురు కూటసాక్ష్యములకు న్నెనుదీయరు మానవాధముల్.

కం. సోమరిపోతులు, నిష్ఠయు
సీమము గలవారుగారు శ్ర నిర్భాగ్యులు దు
ష్కామాది శత్రు వీడితు
లే మూల నుపద్రవమ్ములే చెఱలాడున్. 118

సీ. మంచివాఁడని పల్కఁగించుచో నా స్తిక
వాదాసల జ్వాల శ్ర ప్రజ్వలించు,
ఇతఁడు విరాగియాశ్రలేయన్న వాకట్టి
కూర్చుకొన్న ధనంబు శ్ర గొల్లగొట్టు,

పడతి పాణేశ్వరుం శ బడుగుగాఁ గని తానె
యింట రాజ్యము చెలారయించుచుండు

భార్యతమ్ముడు గృహపతికి బుద్ధులుసెప్పి
నడపి యాడించు నాశగడపు బడుల

తే. గీ. కామపరతనా, దంపతుల్ శ కలహమాత్ర)

జీవనముననా పౌద్ధులు శ చింపుకొందు

రైహికాముష్మికాలక్ష్య శ మడఁగి పెండి

యాటలన్నియు వట్టి స్రయ్యాటలౌను.

119

మ. కడుపారంగని ముద్దుకూతురుల రాశగంబేది యెయ్యేటనో
విడువం జంకక, యేటి కొక్కధరగా శ బేరాలుసాగించి యం
గడి మూఁకన్ మఱికుంటి గుడ్డియను శంకనీవీడి యమ్మంగఁ బా
ల్పడి రాపొట్టును జేతఁబట్టుకొను దాశర్భాగ్యంపుఁ గన్యాపితల్. 120

మ. కలుగం డెందునుయోగి, సిద్ధుడనఁగాఁ శగన్నట్టఁ డెవ్వఁడు, ని
స్తుల విజ్ఞాన కథావినోదములు నెంఁదున్ లేవు, మోక్షేచ్ఛకున్
వలనౌ మానవుడే కనంబడఁడు, కైశవల్యాప్తికిన్ సాధనల్
కలిదావానల దహ్యమానములు కారగాఁ దోఁప వా వాసనల్.

తే. గీ. ఆశ్రమమ్ముల నడులఁ దీర్థావళులను

యవన వైరానల జ్వాల శ లావరించె

జెడెను దేవాలయములు ముగ్ధిక్కడులకతనఁ

గలికృతానల్పదోషనంశల్పమే మొ.

122

ఉ. అన్నపుటంగముల్ విరిసె శ్రీ నక్కట! పల్లెలఁగూడ, మూర్ఖుల
న్నన్న! ద్విజాధముల్ శ్రీతులనమ్మి గడింతురు కానికాని గా,
నన్నువ లాత్మమానముల శ్రీ నక్కట కారడిమూఁక కమ్మగా
నెన్నుచు; రింతకంటె కలశవే కలికాల దురంతవైఖరుల్. 123

—♦ నారదుఁడు బృందావనమున కేగుట ♦—

చ. ఇటు కలిదోషముల్ గనుచు శ్రీ నిట్టు నేఁ దిరుగాడి, యంతనం
తటఁ జని, గోపికాప్రణయ శ్రీ నాయక వేణునినాద మేదుర
స్ఫుట నటనాకలాప పరిశోభిత చిక్తల మా కళిందజా
తటమును జేరుకొంటిని గతవృథుఁడయ్యెదనంచుఁ బొంగితిన్. 124

వ. ఇట్లేగి. 125

సీ. ఇందెకాఁబోలు మా శ్రీ యిందీవర శ్యాముఁ
డాల మేపుచు నాటశలాడమరగె
నిందెకాఁబోలు మా శ్రీ నందనందనుఁడు దా
విశ్వమోహనగాన శ్రీ వితతి నినిచె
నిందెకాఁబోలు మా శ్రీ యిందిరారమణుండు
రాసలీలావిహారములు సలిపె
నిందె కాఁబోలు బ్రహ్మానందరసమూర్తి
వ్రజవధూ శృంగార శ్రీ వార్ధిఁ దేతె

తే. గీ. నిందుఁ దాఁ జల్లిగుడిచె, ముగ్ధునిందునిలిచె,
నిందు శయనించె, సరసమ్ము శ్రీ లిందుజరిపె,
ననుచు స్వానుభవైక గ్రమ్మంబులైన
తావు లవి చూచి తన్మయశ్రద్ధంబు నొంది.

తే. గీ. పారిజాతంబుగొడవ మున్ శ భామకోప
మపనయింపఁగ నొక మార్గ శ మరయఁగోరి
మాధవుఁడు నేను డాఁగిన శ మాధవీ ని
కుంజ మది చూచి కన్నీరు శ గుమ్మరించి.

127

సీ. హరిపాదములజాడ శ లరయు వేడుక గూరి
యమునానదీ పుల్కినములఁజేరి
శౌరిశృంగారలీలారంగము లటంచు
సుమనోలతా నికుంజములఁ దూరి
వ్రజవఘ్నహృదయ చోరరగ్రామణిం బట్టఁ
దరులతాగహన సంకతతులఁదారి
సామగానవినోదు శ సరసవేణునినాద
మాకళింపఁగ బయ శ లాలకించి

తే. గీ. అచ్యుతానంత ! గోవింద ! శ హరి ! ముకుంద !
జలజలోచన ! రమ్మని శ పిలిచి పిలిచి,
యేను దా నొక్కటై చరియించినట్టి
జాడలనుజూచి హరి నెందు శ జూడనైతి.

128

వ. ఇ ట్లేగియేగి ముందట.

129

—♦ నారదుఁడు భక్తికాంతనుగని సంభాషించుట ♦—

తే. గీ. బడుగు లిర్దురు తనపజ్జఁ శ బడి మ 'ంపఁ
బడఁతు లెవ్వరొ యుపచార శ పరతఁ గొంత
శాంతివచనంబు లాడుచు శ జెంతనిలువఁ
గడు తపించెడు నొక కాంతఁ శ గంటి నంత.

130

ఉ. చందురుఁబోలు మోముపయిఁగ జాల్కొనె నయ్యలకల్ కళంకరే
ఖం; దొరఁగెన్ గరంగి తిలకంబు, కనుంగవ నశుఁపూరముల్
చిందెను, వేణి కీర్తిరిసి శ చిమ్మకొనె న్గటిఁజమ్మచీకటుల్,
డిండిఁ దనుప్రభల్, సతి కరడింది విచారముచెంద నత్తఱిన్. 131

మ. కని, యయ్యంతివిచార హేతు నెఱుంగం శ గాంక్షించి నేఁజేరఁగా
జన, నక్కన్య దురంతదుఃఖభర సంజాతాశుఁ పూరంబు ల
ల్లనఁబైకొంగున నద్దికొంచు నను సంకల్పించి కాఁబోలు ని
ల్లనె వాత్సల్య రసాతిలేక వచన శ వ్వాసకి పెంపారఁగన్. 132

కం. కనులార నిన్ను గాంచిన
మనమునఁ బెసఁగొనిన దుఃఖ శ మాలిన్య మ్మె
ల్లను దొలఁగె; నీకటాక్షం
బునఁ దాపనవంద్య ! యొక యశపూర్వత దోఁచెన్. 133

ఉ. సాధుజనావతంస ! నిమగ్నసంబిట నిల్చి, భవద్వచస్సుధా
మాధురి నాపయిం జలికి శ మామక జన్మ సమార్జిత వ్యథా
వ్యాధి చికిత్సచేసి చనురమా ! విను మావెత మాన్ప నిన్నుమా
మాధవుఁ డంపెనా? తెలుపురమా! యనుమానముమానియోమునీ!

వ. అని విన్నవింప నేనును. 135

ఉ. ఎవ్వరిదానవమ్మ సతి ! శ యెయ్యది నీ శుభనామమంబ! వీ
రెవ్వరు వృద్ధు లిర్వురు చరరింతురు నీదగు సన్నిధానమం ?
దెవ్వరు నీమసేనసొనరించెడి శ యీతరుఁజీలలామ లీ
వివిధి బాష్పము ల్దొఱఁగ శ నేడ్చెదవేమి! వచింపు మేలగున్.

వ. అనిన భక్తికాంత యిట్లనియె.

137

క. ఈ నిర్భాగ్యవధూ కథ

పూని విన ననుగ్రహమ్ము శ పొడమిన యేనిన్
మానీ! వినిపింతును, డెం

దానన్ మఱి శాంతి నూనుదానన్ దానన్.

138

—♦ భక్తికాంత తన వృత్తాంతముఁ జెల్పుట ♦—

తే. గీ. భక్తియన నేఁబ్రసిద్ధ నైవరలుచుందు

జ్ఞాన వైరాగ్య నామకుల్ శ సూను లరయ,

కాల యోగంబునన్ వీ రశకాలవృద్ధ

భావ మొందిరి నే నడిరవయసుదాన.

139

మ. అడెగంగానది, యామెయేయమున, యాశ్రయా! సింధు వాయమ్మ, య
య్యది గోదావరి, కృష్ణ వేణి యదిగో, శ యావంక కావేరి య
న్నది, యింకెందఱో దేవతాంగనలు చెంతిన్ నిల్చి సేవింతు రి
ట్లుదితప్రేమరసప్రకర్షమున నాశుత్సాహమున్ గూర్పంగన్. 140

చ. యతివర! మున్ననన్యవిభ్రవాంచితనై యమల ప్రమోద సం
గతనయి వేల్పుఁబెద్దల నశకల్మష గౌరవమొంది, నేటికి
ట్లతులిత దుఃఖభాజనమరనైతిని నన్గనినంత సాధు స
న్నత మతివౌట నీమది కశనూన పిచారము దోఁచెనేమొకా. 141

మ. జననంబందితి ద్రావిడమ్మన మునీశశా! మున్ను గర్ణాటకం
బున కే నేగితి సొంపుపెంపొదివె నాశభూమిన్, మహారాష్ట్రమం
దున నెట్లో యుసురుల్ భరించితిఁగటా! శ్రతోఁతెంచి యీఘూర్జర
మ్మన జీర్ణాకృతిఁగంటి, నిక్కలియుగంబున్ డాసె నీనాఁటికిన్. 142

క. ఘోరకలిం బాపండులు

సేరి మదీయాంగకములఁ గ్ర జెండాడఁ దను

శ్రీ రసహీనం బయ్యెఁ గు

మారులతో నొంపుఁ బెంపు గ్ర మ్రాన్పడియుంటిన్.

143

ఉ. బృంధికునేగ సందం గను గ్ర విందగు చందము యావనంబు చెం

దం, దనువున్ శిరీషసుమరన స్సమమున్ సుమనోమనోజ్ఞవహా

నందమునొందఁగాని మునిగనాయక ! నందను లొక్కరితీ నా

కృందనముం బొనర్తురు జరరావశులై కృశులై హతాశులై 144

ఉ మువ్వర మొక్కిపై యడుగు గ్ర మోపితి మెచ్చటనైన, నిందునే

జన్మనినైతి, వార్ధక పిశాచము వీడదు ముద్దుకూనలన్,

నన్నదె నై పరిత్యముఁగ్రనన్ విన లోక, మి దెట్టు లోర్తు నే

నివ్విధి నెవ్విధిం గడతు, గ్ర నెవ్వరితో వగతోవ తెల్పుదున్. 145

సీ. ముదురువెన్నెలచిన్నె గ్ర లదరు గడ్డముల చా

యల సక్కి దోబూచుకలాడియాడి

తూలి చెంపల మూఁగి గ్ర వాల్మి కెంజడలూని

తూఁగుటుయ్యెలలుగా గ్ర నూఁగి యూఁగి

వెనుడాసి కనుమూసి గ్ర వెఱవాసి చని యోగ

విదుల గిల్గింతలు గ్ర వెట్టి పెట్టి

కలకలమని బ్రహ్మ గ్ర కళలొల్కు తపసి మి

న్నఁగని కిలకిల గ్ర నవ్వి నవ్వి

ఆ. వె. సాంఖ్య విదులతోడి శ సంగాతములఁగూడి
 బ్రహ్మవిదులతోడ శ బంతిగుడిచి
 ముక్తికాంతతోడ శ మురిపెంబుగా మాట
 లాడుకొనిరి యాట శ లాడుకొనిరి.

146

వ. ఇట్లు.

147

ఉ. నెట్టన నొక్కటై శుశ్రుతుల శ నెక్కొన సయ్యెడు మూలమూలం
 దట్టై పదంబులన్ నిలిపి, శ హాయిగ బ్రహ్మారసానుభూతులం
 గుట్టునెఱింగి, సాధుజనశ్రకోటుల మానసమానసంబు పె
 న్నట్టములన్ విహారరచనా ఘటనాపరిణాధమూర్తులై.

148

క. చన, మును జూచిన యాలో

చనమున నీ గతిని జూచి శ నడివడు చాలో

చనమున మునిగితిని వివే

చనము నయ మ్మెఱుంగఁ దెల్పు శ సన్మనిపంద్యా!

149

వ. అని ప్రార్థించిన.

150

ఉ. జ్ఞానసమాధినిష్ఠగౌని శ సర్వమెఱింగి వచింతు, దుఃఖమున్
 మానుము, మానుమమ్మ యనుమానమటంచునుమాధవాఁప్రిసే
 వానియతిం గడించిన ప్రభావము భావము పారమంతి య
 మ్మానిని కిట్టు లంటిని గ్రహమస్ఫురితంబగు యోగనంపదన్.

151

ఉ. ఘోరం బిక్కలికాల మిందలి జనుల్ శ్రీకూరుల్, దురాచార వి
స్ఫూరుల్, మూర్ఖు లఘాసురప్రతినిధుల్ శ్రీ బాలా ! తపోయోగని
ష్ఠారాహిత్యమె తోచు నెయ్యెడ, సదాశచారంబు దూరంబునై
తోరంబా వెత సాధులంగను నసాధువృత్త ముప్పొంగంగన్. 152

జే. గీ. చెడుగు లొనరించి, లోకము శ్రీ గడవిడలకు
నడుగు వడఁబడకింత యాశ్రయము విడక
గడనమెయి నిల్వఁబడువాఁడు శ్రీ గట్టివాఁడు
పండితుఁడు నాఁడు బుద్ధిమంతుఁడు వాఁడు. 153

క. పుడమి గనఁ దాక ననువై
యడరదు; బరువునను బడిగ్రలదవదలై వీ
డ్వడఁ బన్నగనాథుఁడు గడు
వడి నేటేటం జలించు శ్రీ వరలపు శుభముల్. 154

క. బృందావనమిది ధన్యము
నుందరి ! నీనటన; సిందు శ్రీ సాంపెనయంగన్
బొందితివి యావనం బా
నందమునన్ నందనందశన కృపామహిమన్. 155

ఉ. నీదుకుమారులన్ మఱియు శ్రీ నిన్నును లాలనసేయు పుణ్యులిం
దేదరిఁ దోషకుండుట సుకమి! జర వీరిని వీడదయ్యె, నా
తోడిత సౌఖ్యలేశమున శ్రీ నూనిన నిద్రఁజరింతు, రంతియే
కాడె విచార మేల మఱి శ్రీ గల్గదు ప్రాణభయంబు వీరికి. 156

వ. అనిన భక్తికాంత యిట్లనియె, మున్ను కలివచ్చు సమయమునఁ
బరీక్షితుండుగదా ధరితీ! రక్షణము సేయుచుండె నాతఁడు; 157

మ. కలిదోషంబు లెఱుంగఁజో, యెఱిగినంతగానిమ్ము వీర డేమి పో
కల వర్తించునో చూతుఁగాక నెనో, యశాఁగ్రగాముల్ విచారింప కి
క్కెలనన్ నీడయొనంగనే కలి; కొనంతగెంబో ధరాసీమరం
జులు సారమ్ము హరించెనే? కలి, హరించెన్ జౌర సైరించెనే? 158

ఉ. ఇంచుక నిల్చిపల్కుము ముగసీ! మనమందలిసందియంబుఁ దూ
లించుచుఁ దృద్వచోఽమృత విశలీనత నాత్మ సుఖించునన్న, వి
స్పించెదనమ్మ! ప్రేమమెఱుఁగ నించుము వీనులఁ, గల్గెలంబు వా
రించు యదుక్తి వార ముర గ రీకృత సత్యవధం బడెట్లనన్. 159

క. ధర విడిచి స్వర్గమున కా
హరి వేంచేసిన దినంబునందే కలియు
ర్వరఁ గలు సర్వముక్తుప
కరణావళి హృపుమాశ్రపగా పాదమిడెన్. 160

వ. ఆ సమయమున, 161

మ. ఇలపై ధర్మము నాల్గుపాదములతోఁ గ నింపార, నాచార ని
ష్ఠలఁ దప్పింపక సాధ్వసాధుజన రక్షత్రాశిక్షణోద్యోగ ని
శ్చలతం బాండవ పాత్రుఁడేలు సఖిలశాశావాసితామోద ని
స్తుల ధర్మప్రథమాన సద్గుణసుమతస్తోనూమరత్నాజమై. 162

చ. కలి చొఱఁబాటువేళను, జగజ్జనమాన్య నయప్రభావ సం
కలితుఁ డతఁడు దిగ్విజయ శ కౌతుక యాత్రల నున్నవాఁడు; అ
వ్వలనఁ గలిన్ దురాత్మకు నశ్వారిత కోపదవాన్ని రేగి క
న్నులబడి నిప్పుకల్ గురియ్యనో యనఁజూచి యుదగ్రమూర్తియై.

అ. వె. వింట బాణ మెత్త శ విహ్వలుండయి, కలి
ఘర్మజలము గ్రమ్మ శ కంపమొంది,
దాసుఁడననిమొక్కె; శ ధర్మవర్తనులకు
లోకునగును గావ శ లోకమెందు.

164

వ. అట్లు మొక్కిన;

165

ఉ. ఎక్కడ సార మింత లభియించిన నొచ్చియు నొచ్చకుండ వీఁ
డక్కట ! తేనెటీగ సుమతమందలి తేనియద్రావునట్లు దా
నుక్కునద్రావు, నై ననది శ యొక్కప్రతాపమె, వీని నేల నే
నుక్కడగింతునంచు దయనూని ప్రభుండు మఱల్చి బాణమున్.

ఆ. వె. సారవత్సదార్థ శ సారంబు వొంగిలు
దుస్స్వభావ మెంత శ దొడ్డదైన
శౌరిగాధవిన్నఁ శ జనివినంత ననంత
ఫలమునిమ్ము దాన శ బ్రతికపొమ్ము.

167

వ. అని కలిని శాసించి విడిచిపెట్టి.

168

మ. కలిలోనన్ దపముల్ సమాధులును యోగంబుల్ శలావాప్తికై
 నిలువంజాలవు, తత్ఫలం బఖిలమున్ శ శ్రీనాథ గాథానుధా
 కలనన్ గూర్చుగలాడు వీడనుచు లోకంబెల్లఁ జాటించి, య
 క్కలికిన్ మేదిని నిల్వనీడ నొసఁగెన్ శ గాంభీర్య సంయుక్తుడై.

తే. గీ. అదిమొదలు ధర్మసూత్రముల్ శ వదలి జనులు
 కాని కర్మంబులం జొరఁగఁ బదార్థ
 మెంత గాలింప నేమి యదేమొ వట్టి
 యూఁక దంపయ్యె సార మింతోదవదయ్యె. 170

తే. గీ. తృణమొ కణమొ గడింపఁ బ్రాంతగణములందు
 నింట నింటను మూర్ఖుల శ వెంట వెంట
 నీశ్వర చరిత్రముల వచియింతు ద్విజులు
 దాన సత్కథ సార మ్రస్తంగతంబు 171

శా. కామకోప మదాది ఘోర రిపుషక్తు-వ్యాకులీభూత చే
 తోమాల్సన్యము వాయకుండనె దురాత్ముల్ యోగసిద్ధాంత ని
 స్థామార్గంబుల దుమ్ము గొట్టెదరు; ఆశ్చర్యం దప సాగరమే
 లా! మేలొరుచి గూర్చుదెల్పుగద వ్రమ్మా! భక్తికాంతామణి!

మ. మనముల్ నిల్వక మోహలోభ మదదంభవ్యాప్తిఁ బాపండ ధ
 ర్మనిదాఘంబుల నింకిపోయి రుచి, శాస్త్రజ్ఞానవైముఖ్య మొం
 దెనుబో మానవసంఘ మవ్వలన డింగదెన్ ధ్యానయోగాది సా
 ధన సంపత్తి, ఫలానుభూతిగల యాత్మజ్ఞానియే లేడుగా. 173

ఉ. పండితులన్న పేరున సరపాతులుకొందరు కాలశీతి లే
కుండగ దున్నపోతు లటు శ లూరక క్షేత్రము లందు సంతతిన్
దండిగఁ గాంచ దక్షులు సరదక్షులు మోక్షకథన్, మఱెందునే
నుండవు సంప్రదాయ సమరయోచిత వైష్ణవ ధర్మవాసనల్. 174

చ. ఇది యుగధర్మమింతియ; మరతెవ్వరి నేమనఁజెల్లు? నా రమా
వదన సరోజభృంగ మిటువ్రాల్చుదు, వ్రాల్చుదు వాలుఁజూపు; లం
టది సరిపోల దొక్కొ యన శ సంచితయుక్తి వచించె భక్తి, మ
న్మృదు వచనంబులన్ శుభమరసీష వహించి రసాంచితంబుగన్.

చ. సురముని! నీవు ధన్యుడవు శ సొంపుగ నాకథ నీకుఁగాక యిం
కొరుల కెఱుంగవచ్చునె; మరదూర్జిత పుణ్యవిశేష సంగతిన్
దొరకెను నీమ దర్శనము, శ దొడ్డలు వింటిని సర్వ సిద్ధులం
దిరపడఁజేయు సాధుజనసత్పీఠ సమాగమ మింత యొప్పునే. 176

మాలిని. సులభగతిని నీవౌ శ సూ కులాలించు మాత్రున్
దొలుత గెలిచెఁ బ్రహ్లాదుండు మాయన్; ధ్రువుండున్
నిలిచె ధ్రువపదశ్రీ శ నీకృపక; నిన్ భజింతున్
లలిత కుశలపాత్రున్ శ బ్రహ్మపుత్రున్ బవిత్రున్. 177

వ. ఇట్లు భక్తికాంత తనను వినుతించుటలు నారదుండు సనకాదు
లతోఁ దెలిపెనని సూతుండు శౌనకాది మహర్షుల కెఱింగించిన
సమ్మును లవ్వలి కథావృత్తంబుఁ దెలుపుడని యడుగుటయు. 178

శాలిని. శ్రీ కోదండ్జోద్దామరశేఖా మనోజ్ఞా!
 రాకాచంద్ర శ్రీ విరరాజచ్ఛుభాస్యా!
 లోకాధారా! సర్వలోకైక పీరా!
 సాకేతాధ్యక్షా! ద్విషత్పక్ష శిక్షా.

179

మయూరసారి. భానునంశసోమ! ధ ద్ధిధామా!
 జ్ఞాన విద్వజ్ఞేయ! ధ సాధుగణ్యా!
 దీన లోక రక్ష! ధ దివ్య వీక్షా!
 మాని చిత్త రంగ ధ సంజులాంగా!

180

మాలిని. దశరథ నృపబాలా! ధ ధర్మ సంతానిశీలా!
 శుశికతనయదత్తాశుంతితాస్త్ర ప్రవృత్తా!
 శశివదన మనోజ్ఞా ధ సాధురక్షా ప్రతిజ్ఞా!
 విశదతర సుకీర్తి! ధ విశ్రుతానందమూర్తీ!

181

గద్య. ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్షవీక్షా సమాసాదిత
 కవితాంచిత శ్రీ వెంకట సుబ్రహ్మణ్యదీక్షిత ప్రణీతంబైన
 భాగవత మాహాత్మ్య మను ప్రబంధమునఁ
 —: బృథమాశ్వాసము :—

భాగవతమాహాత్మ్యము

అష్టాదశాధ్యాయము

ద్వితీయాశ్వాసము

రఘువర ! కరుణాకర !

సారసదశనయన ! భక్తజనమోహన ! శృం

గార రసనదన ! మదనా

కార ! రమాహృదయవిమలకమలవిహారా !

1

స. అవధరింపుము; సూతుండు శౌనకాది మహర్షుల కిట్లనియె; నట్లు
భక్తికాంత వినుతింప నారదుఁ డాదరమున.

2

ఉ. కౌరవకశ్మలంబణాచి శ కాచెను ద్రావిది, గోపకామినీ
వారమునేలె, సట్టిహరి శ ప్రియ నిన్ గరుణింప కేమగున్?
స్థితనొందుమమ్మ ! వెత్రదీరకపోదిఁగఁ గృష్ణపాదపం
కేరుహముల్ నున్దినిలిసి శ క్తిరసనేయుము తత్ప్రబంధముల్. 3

సీ. జగములం దమమెల్ల శ సడలు నీకమ్మోవి
జటుసవ్వ వెన్నెల శ చిలుకుమమ్మ !
తాపసంచయమెల్ల శ తలఁగుఁగన్నియ నీదు
సలుకులం దమృతంబు శ నొలుకుమమ్మ !

ఘనసువాసనలు జూలొక్కను, నీదు వేనలిఁ

గునుమ శృంగారంబు శ గూర్పుమమ్మ

పూర్ణేందుకళ నించు శ పొలతి నీమోముపైఁ

దిలకంబు తీరిచి శ దిద్దుమమ్మ !

తే. గీ. కలఁత విడి నీవు కడగంటఁ శ గాంచునంత

భువనముల శాంతినంపదల్ శ పొదలునమ్మ !

హరికృపాయుక్తి కల్యాణ శ మడరునమ్మ !

తల్లడిలకమ్మ ! భక్తికాంతాలలూమ !

4

తే. గీ. కమలనయనుఁడు నిన్ను బ్రాణములకంటె

మిన్నగాఁజూచి నీ కనుకనన్ మెలఁగు

నీవు పిలచినఁజాలునే శ నెలవునందు

నైన నిలుచును శుభముల శ నలవరించు.

5

మ. వరలెన్ ముక్తికి సాధనంబులయి మున్ శ్రవై రాగ్యమున్ జ్ఞానమున్,

ధరపైఁ గేవలభక్తిగూర్చు కలిలోనన్ బ్రహ్మసాయుజ్య, మం

చరయం జూచియె కృపవల్లభను నిరన్నాత్మానురూపంబుగన్

బరమానందచిదేకమూర్తి యగు నాశ్రయబ్రహ్మంబు సృష్టించెఁగా.

వ. అట్లు సృష్టింపఁబడి యీవు.

7

ఉ. ఆయెడఁ గృష్ణఁజూచి, వినయమ్మునఁ గేలుమొగిడ్చి, పద్మప

త్రాయతనేత్రీ ! నాదువిధి శ నానతియుమ్మని కోరునంత నా

ప్రాయముతోడ భక్తపరిపాలననేయుము, ముక్తిదాసిగా

నీయెడఁ గూర్తు నిన్ను భజియింతురు జ్ఞానవిరాగు లన్ సుతుల్. 8

చ. అని హరిపల్కె, నీవు నవునంటివి, మాధవుడన్ బ్రసన్నుడ
య్యెను; మఱి స్వస్వరూపమున శ నెల్లరనేలి వికుంతమందు, మే
దిని నిటు నీడరూపమున శ దీర్చెద విప్పని; ముక్తిదాసియన్
దనయులు తోడుగా ఘనశ్రముదంబును గంటివి మున్ యుగత్రయన్.

మ. కలిలో నా స్తికబాధఁ జిక్కికొని దుఃఖంబంది యాముక్తి యీ
వల నీయానతిఁజేసి చేరుకొనియెన్ శ నైకుంతమున్, రాకపో
కలుసేయున్ మఱియిట్లు నీతలఁపునన్; శ గళ్యాణి ! ఈ నీ కుమా
రులు నీ పజ్జనె డాగియుందురు కలిశ్రద్ధోహాభిఘాతవృధన్. 10

ఆ. వె. పుడమిఁ దమ్ముఁ జూచు శ పుణ్యుఁ డొక్కఁడు లేమి
జడులు నగుచు ముసలిరబడుగు లగుచు
పడఁతి ! నీదు కొడుకు శ లడరెద; రిట్లెస
చింతవడకు తెఱి వొశకింత గలుగు. 11

క. మానిని ! కలియుగ మిది యస
మాసము, సులభమ్ము ముక్తిశ్రమార్గము దీనన్;
మానిసి మానిసి కొలుచ స
దా ని న్నింటింట నిల్పెదన్ శశివదనా ! 12

క. వేడుక లొనరించెద నీ
వాడను మఱి వేఱు ధర్మవాంఛలఁగొన; నీ
తోడుసుమీ, హరిదాసుడు
గాడనుమీ, మాట కొక్క శ గడి దాటినచో. 13

ఉ. ఇమ్మహిఁ బొప్పులైన నరు ధ లిమ్ముగ నీ కరుణాకటాక్ష సం
గమ్మునఁ బాపమువిడి సుఖమ్ముగడింతు; చరింతు విష్ణుసా
ధమ్మున; నేరి నెమ్మది ముగ్ధమ్మున నిల్చునొ నీదుమూర్తి, స్వ
ప్నమ్ముననేని వారి నయశనమ్ములఁ దాకఁడు నమ్ము కాలుఁడున్. 14

క. భూతప్రేత పిశాచ

వ్రాతము రక్షోఽనురాదిశవర్గము భక్తి

ద్యోతిత శుభమానసుల న

హూ! తాకన్ వెఱచి పఱచు ధ యుక్తు లిఁకేలా? 15

మ. తపముల్ నేసిరె, జ్ఞానముంగనిరె? వేదప్రోక్త కర్మప్రచా
రపరత్నం బది యింతయేనిఁ గలదే, ధ రాజీవనేతున్ రమా
ధిపుఁ జేపట్టిరి గోపకన్యకలు భక్తింజేసి, యేకాంతభ
క్తిపరీతాత్ములుఁగాక, యాతని విభూతీం గాంచఁగానేర్తురే. 16

ఉ. ఒక్కటిగాదు రెండనకు ధ మూరక జన్మసహస్రముల్ చనన్
నెక్కొను గొంత నీయెడల ధ నిక్కపుఁబ్రేమ, మఁదెందుఁగల్గు నా
చక్కిని చిద్విలాసయుతి ధ శౌరి నటించు శుభంబు నించు నీ
విక్కలిలోన నిట్టు లెలరయింతు మహామహిమానుభావముల్. 17

తే. గీ. భక్తికిన్ ద్రోహ మొనరించి ధ పరమసుఖము

గాంచఁగారాదు మూఁడులోకములనేని,

మున్ను దుర్వాసముని యెన్ని ధ బన్నములను

గుడువలేదమ్మ! నీకు దుంధుడుకు నేని.

శా. చాలున్ దీర్ఘములున్ వ్రతంబులు తపశ్శ్రద్ధావిధుల్ యోగముల్
చాలున్ గేవలకర్మతంత్రగహనాచారప్రచారంబు చా
ల్చాలున్ జ్ఞానకథావినోదరచనాచార్యముల్ భక్తి కాం
తాలాలిత్యమె ముక్తికాంత ననుసంధానించు స్రాంతమున్. 19

వ. అని.

20

ఉ. ఏను వచించు నివృత్తిమఁ శ మెల్లను దా విని పుష్టి నొంది య
మ్మానిని పల్కె ధన్యుడవు శ మామకతాపము వాఱినావు; నా
పై నెన రింత యొప్పునె, సేబాసీఁగ నీమదినిల్తుఁగాక నా
కూసల నిద్రలేపు మునిశకుంజర ! నావుడు నేను నయ్యెడన్. 21

—♦ నారదుఁడు జ్ఞాన వైరాగ్యములను మేల్కొలుపుట. ♦—

తే. గీ. క్రమ్ము ముదిమిని మూసిన శ కన్న విడక
మెదల కున్న కుమారులఁ శ గదిసి, హరిక
థామృతము వీణాతీవల శ నలవరించు
మృదుల కరపల్లవమ్మునన్ శ మేను నిమిరి. 22

తే. గీ. శుశ్రుతుల నోంకృతి శుశ్రుతుల సగన్నతు లొనర్చి,
గీతకృతి పాడి స్వరయోగరీతి విడక,
శుశ్రుతుల మూలలఁ జేరి విశ్రుతనినాద
చతురతరయుక్తిఁ జప్పట్లు శ చఱచి చఱచి. 23

క. యోగులకు జోగు మాన్పి వి
 యోగుల జోగులను జేయు శ నూర్జితగుణ సం
 యోగులు బ్రహ్మపదశ్రీ
 భాగులు వే లెండు లెండు! శ భక్తికుమారుల్!

24

క. లేరా! జ్ఞానా! లేలే
 లేరా! వైరాగ్య! నిద్ర శ లేరా! వే రా
 వేరా! జ్ఞానా! వైరా
 గ్య! రారా! మోక్షపథవిశ్రహారా! యనుచున్.

25

మ. హరిబోధామృత మాధురీకలిత మార్దవ్యధర్మ సంగ్రామరం
 గ రసావేశ మనోజ్ఞముల్ విజయ శంఖధ్వనముల్ వీనులన్
 జొర నిద్రాలనభావమెల్ల విడునంతుచున్ నించితీన్ సద్రీసా
 త్రర వీణాశుతిచాతురీపుటిత గీతాగాన మర్నాదలన్.

26

వ. మఱియు.

27

మ. ఘనయోగానుగతానుభూతి మహిమన్ శ గల్యాణి కాంభోజి మో
 హన హంసధ్వనులన్ విముక్తగళుడై శ యాలాపముల్ సేసి, జ
 ల్లనఁ బల్కించితీ వీణైపైఁ గళలు బాశ్తో, నవ్యయానంద సా
 ధన సద్యఃకవితానిబంధనములన్ శ దత్త్వప్రబంధంబులన్.

28

వ. అంతట నా భక్తికుమారులు.

29

చ. ఎగయక తెప్పలెంత యెగరయించిన, నాకలిఁ జిక్కి, మత్తునన్
జిగి విడి, యెండు కట్టెలటు శ చేడ్చడి, మై తల పండిపోయి, తె
ల్లగ ముదికొంగలట్టుల నశలంగుచు దొర్లుచు నావులించి మె
ల్లగ నొకమాఱు లేచి మరశలన్ నిదురంబడి తూలిపోయినన్. 30

చ. కనుఁగొని వారి దుర్విధిని, శ గ్రమ్మిన శంక నిఁకేమిసేయ నా
ననుకొని, నిద్రవాయ దకరటా! మఱి వార్ధక భూతమెట్లువీ
రిని విడు దైవమా! హరి హరీ! యని మాధవపాదసంస్పృశిన్
గొని వివశుండనై బడలి శ కొంతవడిన్ గను మోఱుచునంతలో

సీ. కళవళింపకు యోగిశ్రతిలక ! నీ జతనంబు

జతపడు నింక సంశయములేదు;

సాధువుల్ సాధుపూజాపరుల్ దెలిపిన

సాధనంబును నీవు శ జరుపుమయ్య !

యుడుగు వీరల నిద్రయును జరావృత్తియు

భక్తియున్ హర్ష సంశపదగడించి

సర్వవర్ణంబుల శ సౌఖ్యమ్ము లలరించు

నిది యీశ్వరా దేశ శ మెఱుఁగుమయ్య

తే. గీ. యనుచు విస్పష్టముగఁబల్కె శ నచటిమునులు

వినఁగ, నేనును విని కడు శ వింత గనఁగ,

నుదితెసాధుజనామోద శ మృదులవాక్య

కలనఁ గలకలమనుచు నాశకాశవాణి.

తే. గీ. కడురహస్యాస్థముగఁబల్కె శ గగనవాఁచి
సాధనంబేమొ ! అది తెల్పు శ సాధు లెవనొ !
యెందు లభియింతురో యెట్లు శ లెఱుకవడునొ?
ఇపుడు నా చేయఁదగు కార్య శ మెద్దియొక్కొ !

కీ.

మ. అనుచున్ వారల నచ్చటన్ నిలిపి యేరనంతంతఁ దీర్థాలు వెం
టను దారిన్ జడదారులంగనుచుఁ బ్రశ్నల్ సేయ వృత్తాంతముం
తను నాలించెద రంతెకాని యిదమిశ్రతమ్మంచు లక్షించి, నా
యనుమానంబెడలన్ వచింపఁగల పురణాత్ముండు భేదోక్తఁడున్.

సీ. మీఁదను బనియున్న శ దీదారిసేవత్తు
తడ వాగుమని తెల్పి శ దాక్షిణ్యంకండు,
అదియట్లనా? మీకు శ నటు వినంగానయ్యె
నా? మహాత్ములటంచు శ నరకెనొకండు,
అలోచనాసాధ్యమైన యంశంబిది
పొమ్మనె గంభీరముగ నొకండు,
ఇందు మీరెఱుంగని శ దేమి మేమా మీకు
బోధించుటని జాకిరపోయె నొకండు,

ఆ. వె. అవును గాదు నాక శ యాలోచనముసేయ
మిన్నజూచె నొకండు శ మన్నజూచె;
అడలుచుం బరారులై రెల్ల మును లాత్మ
తరతమప్రబోధ శ నిరతి జాటి.

కీ.

చ. గగనసరస్వతీవదనశ్రగహ్వరనిస్సృతవాక్ప్రసాహ మ
 ట్లైగసిన, సంశయంపుసుడి శ్ర నిట్టటులై భువనంబులెల్ల విం
 తగతి విచారసాగరమునన్ బడి కొట్టుకపోయె, దారి నా
 కగపడదయ్యె నయ్యెడ స్రహా ! మఱిదయ్యెమెఱుంగునాగతిన్. 36.

శా. హాహాకారము పెల్లు రేగె, సుకృతాశ్రహంకారముల్వీగె, సం
 దేహందోళితభావవీచికలయందే యూఁగి రాత్నజ్జులున్;
 మోహంబంది తపించె సర్వభువనంబుల్, దేవమానీంద్రున
 య్యూహామార్గముదాపెనేవిషయమోహా! యంచుసాగెన్ నుడుల్.

వ. అట్లు నాకథ, 38

ఉ ఆచెవి నాచెవింబడియె; శ్రనక్కట ! దీన నుపాయమేమియున్
 దోచక నారదుండటుల శ్ర దూలుచు నుండ, మనుష్యమాత్రులా
 దోచినఁ బల్కువారనుచుఁదోచియుఁ దోచని మాటలాడుకొం
 చేచిన శంకనే చని రరఁపెల్లరు వచ్చినదారి సాధువుల్. 39

ఓ. అప్పుడు నేను, 40

చ. అలయిక్మై విష్ణుమత్తీశ్రనై యటు నే బడరీవనాంత భూ
 ములఁ దప మాచరింతునని శ్ర పోవునెడన్ రవికోటికాంతిసం
 కలితుల సాధుపుంగవులఁ శ్ర గాంచితి భాగ్యగతిన్ దపోధురీ
 ణుల సనకాదులన్ మిము; మనోవ్యథ కొంతయడంగె నింతటన్.

వ. ఇది మదీయ చరిత్రం బింతపడి జరిగినదెట్లుఁ దెల్లమొనర్చితి నెఱ
మీఁద మీరె ప్రమాణమని వెండియు నారదుఁ డిట్లనియె. 42

మ. కనుగొంటిన్ మిము బుద్ధిమంతులను మోగగశ్రేష్ఠులన్ నందనం
దన సంకీర్తన తత్కథారస సుధా శ ధారాసమాధీన జీ
వనులన్ మామకభూరిభాగ్యము ఫలింపం బోలు నీనాట; న
న్ననుకంపారస శీతలాంతర దృగంతానతి లాలింపరే. 43

క. హరినామస్మృతితత్పరు
లరు మిమ్మిక్కాలకృత కళశంకంబెపుమన్
బొరయదు; పంచాబ్దవయ
స్సురణన్ బొలిచెదరు పూర్వపూర్వజులయ్యున్. 44

క. మీకనుబామ ముడివడ హరి
లోకద్వారాధినేత్రలుంబడి రిలపై,
మీకృప గల్గిన యంతనఁ
జేకొని రున్నతపదంబు శ చిత్తముకాడే! 45

ఆ. వె. గగన వాణి నూట శ గతిఁ దోచు సాధనం
బేమి? దానినడుపు శ తెట్లు? భక్తి
సుతులతోడ నెట్లు శ సుఖములందఁగనేర్చు?
నెల్ల వర్ణములు తరరింతురెట్లు? 46

క. అనవిని హరిదాసజనా

గ్రణి! యోగ ద్యమణి! ఘన విరక్తజనశిరో

మణి! నారద! ధన్యుడవీ

వని ససకాదులు నుతించి యనిరిబృంగిన్.

47

ఉ. కొండల మందనేల మునిశకుంజర! డెందముఁదార్పమవ్యయా

నందము; సాధనంబది విశనంబడు నితకుమున్న;

దందర భక్తి నూన్కొలుపు యయ్యది శ్రీహరిభక్తుడౌట నీ

యందొక వింత గూర్చదు నిశరంతరసాధుహితానువర్తనా!

48

ఉ. లోకములో మునిప్రవరులున్ బ్రకటించిరి దారులెన్నోయ

వ్యాకులలేం జరింపనవి యస్వర్గఫలంబిడు; మోక్షలక్ష్యమున్

జేకొన నొప్పు గోవ్యమగు యనిస్తులమార్గము; దానిఁ జూపువా

రేకడనో లభించెద రహీన తపఃఫలభాగ్య సంగతి.

49

ఆ. వె. కర్మ ముత్తమంబు యగావింపుమని తెల్పు

గగన వాణి మాట యగతి యెఱింగి

యిదె నచింతుమేము యచెదరని మదిఁ దార్చి

వినఁగదయ్య శుభము యగనఁగదయ్య!

50

—♦ ససకాదులు నారదుని సంశయములు వారించుట. ♦—

కం. యాగవితతి, ద్రవ్యతపో

యోగ స్వాధ్యాయబోధ యుక్తిని క్షితిపై

సాగును గర్మవిధాయక

మై; గణ్యం బిందు జ్ఞానశయజ్ఞం బొకఁడే!

51

క. శ్రీమద్భాగవత శుభక

థామధురాలాపములు సురధారసములుకం

గా మును శుకముఖ గీతము

లై మహిమన్ మించె జ్ఞానరయజ్ఞంబదినా.

52

శా. భక్తింగూడి కుమారు లాకృతువిధిం బాటించినన్ భవ్యమా
శక్తింగాంచెద; రిద్దురన్విడు జరాఁ సంతానముల్, సౌఖ్యముల్
భక్తింబొందును, సింహగర్జనము పరర్పంబాటు తోడేళ్ళుల
ట్లుకమ్మా కలికాలకశ్మలము వారయుం దత్కథాధోరణి. 53

తే. గీ. జ్ఞానవైరాగ్యులంగూడి శ సరభసముగఁ
బ్రేమరసయుక్తి నెల్లర శ వెంటవెంట
నింట నింటను భక్తి చరరింపఁగలుగు
ననిన సనకాది మునులతో శ ననియెమాని.

54

తే. గీ. వేదవేదాంత ఘోషముల్ శ వినిచినాఁడ
లలితగతి గీతనదివి మేల్కొల్పినాఁడ
నొక్కడేని ప్రబోధంబు శ నొండడయ్యె
కడకు విసివితః బ్రాణము శ ల్గడలఁబట్టె.

55

ఉ. భాగవతంబు వృత్తములఁ శ బంక్తిని బంక్తిని బల్కుపల్కునం
దాగమసారమే వెలయు శ నంటిరి; యే వినిపింపలేదె య
య్యాగమ జాలమెల్ల? నదిరయంతయు నిష్ఫలమయ్యె; వెండియున్
భాగవతంబె వించు మని శ పల్కెద రేమికతంబు తెల్పుఁడీ! 56

చ. కనవినరాని సంశయ విశకారములన్ భవదీయ వాగ్రసా
యనమున మాన్పనెంచి, శరణాగతరక్షకు లీరటంచునున్
గని యిటు సాహసంబు నొడఁగట్టి, వితర్కము సేసినాఁడ నన్
గనికర మూని కాపుఁ డెదఁగల్గిన సంశయముల్ దొలంగఁగన్. 57

ప. అనిన విని సనకాదులమ్ముని కిట్లనిరి; 58

క. వేదోపనిషత్సారం
భాదట భాగవతమయ్యె శ నైనను వేత్తె
వేదాదులకున్ మీరిన
స్వాదుఃఖలం బిచ్చు భాగవతము ముసీంద్రా ! 59

సీ. తరుల నామూలంబు శ విరిసిన సార మె
ల్లను ఘలంబుల నానఁజనెడునట్లు
క్షీరంబులకా నేయి శ వేరై హవిస్సుల
సురలకు రసవృష్టి శ గురియునట్లు
ఇక్షుగర్భంబునం శ దేససియు మించి చ
క్కెరయందె చవి చాలఁ శ బరఁగునట్లు
సుమములందలి మరంధము తేనెపెరియందుఁ
జిందువాటుచు విందు శ సేయునటులు

తే. గీ. వేద వేదాంతములనెల్ల శ వెలసియున్న
సారమదియంత యొకటిగాఁ శ జేరి, వేఱ
భాగవత సత్కథారూప శ భవ్యఘలము
మించు రుచి మించునన్న శంకించుటేల ?

తే. గీ. ఆత్మవిజ్ఞాన దీక్షితుడైనయట్టి
వ్యాసుఁ డంతటివాఁడు విభ్రాంతివడఁగ,
కలత విడ నీవు నాల్గు శ్లోకముల భాగ
వత పురాణార్థ సిద్ధాంత శ్ర తతి నొడివెతి.

61

ఉ. అయ్యెడ బాదరాయణు హృదంతరతాపము వాసినట్టి నీ
కియ్యెడ విస్మయం బాదపురేటికొ? పైమముఁ బృచ్ఛసేయుటే
మయ్య! యశేష దుఃఖ పరిహారక మాధవ పుణ్యలీలలన్
దియ్యము గూర్చు భాగవత శ్ర దివ్యపురాణము విన్నఁ జాలడే.

వ. అనిన విని సురముని యమ్మునివరుల నిట్లని వినుతించె.

62

మత్తకోకిల.

ఘోర సంస్మృతి దావ వహ్నిని శ్ర గూలి మగ్నందెడువారి కె
వ్వారి దర్శన భాగ్య సంగతి శ్ర భద్రముల్ సమకూరు; న
వ్వారి మి మ్మహిరాజకీర్తిత శ్ర వారిజాక్ష కథా సుధా
సార తోషణులన్ గృహించి శ్ర జాల్మూనన్ శరణొందెదన్. 64

మ. బహుజన్మారిత భాగధేయ గరిమన్ శ్ర బ్రాపించు మిత్రుండు, న
న్వహ మజ్జన తమో వికారపటలీ శ్ర పాటచ్చరుండై; మన
స్పృహణీయంబు వివేక కాంతి యచటకా శ్ర జెల్వారు నద్దాన భీ
రహితంబైన పదంబుఁ జేరఁగల రాశ్రయశ్రేణి; నిక్కంబుగన్. 65

వ. ఇట్లు నారదుడు వినుతించెనని సూతుడు శౌనకాదులకుం
దెల్పిన ననంతర కథావిధానం బాసతీయవే యని వారలడుగు
టయు. 66

శా. శ్రీ సీతాస్మితచంద్రికామృత సరోరేఖాగ్ర శృంగార హే
లా సోపాన పరంపరా విహృతి లీలారాజహంసాకృతీ!
కౌసల్యావృత సార సంభృత లస శ్ర త్కల్యాణమూర్తి! శుభా
వాసీభూత మునీంద్ర సుందరమనః శ్ర పంకేరుహేందిరా ! 67

మంజుభాషిణి. అవసీనుతాప్త! పవనాత్మజార్చితా!
ప్రవివీల సీరద విభావిభాసితా!
భవసీరధి ప్రచుర శ్ర భంగ భంజనా!
నవనీత సన్నిభ మనస్సరోరుహా ! 68

కవిరాజ విరాజితము.

అమల మునీంద్ర హృదబ్జ విహార స
మాదర! సారదశయాశరధీ!
సముదిత శౌర్య విశాల ! దిశాచల
సంగత సాంద్రయశఃపరిధి !
కమల నిభానన! శ్ర గాధితనూజ మ
ఖి ప్రతిపాలన శ్ర కార్యరతీ !

ప్రముదితభక్తపరాయణ! సత్కవి

రాజవిరాజిత ర రమ్యకృతీ!

69

గద్య. ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్షవీక్షా సమాసాదిత
కవితాకలాంచిత శ్రీ వెంకట సుబ్రహ్మణ్యదీక్షిత ప్రణీతంబైన

భాగవత మాహాత్మ్య మను ప్రబంధమునఁ

ద్వితీయాశ్వాసము

శ్రీ
భాగవత మాహాత్మ్యము

మూడవ యాశ్వాసము

జానకీ ముఖాబ్జ

భౌజత్కస్తూరికా కశరంబిత కరుణో

త్రేజ దృగంచల వీక్షా

రాజీ ! రాజధుణాకశరా ! రఘువీరా !

1

వ. అవధరింపుము; సూతుండు శౌనకానులతో నిట్లనియె నట్లు
నారదమహర్షి సనకాది మునికుమారులవలన భాగవత మహి
మంబు విని;

2

తే. గీ. జ్ఞానయజ్ఞం బొనర్తు మీశయాన శుకక
థా సుధా మాధురీ సముదార ఫణితి
పూని; యీ భక్తి నైరాగ్య శ బోధములకు
నవని శాశ్వత సంస్థాన శ మమరుకొఱకు.

3

క. ఆయాగ మెందు జరుపుదు ?

సేయది తన్మహిమ? మదియు శ నెన్ని దినంబుల్

సేయం దగు కృతు? వయ్యది

యీయెడ వేదజ్ఞ లీరశలెఱిగింపుఁ డనన్.

4

వ. వినయ వివేక లక్షణ లక్ష్మితుండ వగుట నీ కది వినిపింతు మని
యమ్మును లి ట్లని తెలుపం దొడంగి ర దెట్టు లనిన; 5

క. నానాసురర్షి సిద్ధ
స్థానంబై, వివిధ తరు లతా సంతానం
బై, నవకోమల వాలుక
మై, నూతన హేమపంకజమోదంబై. 6

క. ఆనందవనం బనఁగా
నానందద మగుచు నలరు శ నమరనదీ ద్వా
రానన్ గుప్తంబై; పగ
మాని యఖిలజీవకోటి శ మను నట శాంతిఁ. 7

వ. అచట; 8

ఉ. నందకుమార సారతరనవ్య కథా మధుర ప్రసంగ మా
నందము గూర్చ జ్ఞానసవనంబున దీక్ష వహింపు మానిరా
డ్బృందము తోడుగాఁగఁ; గనుకవిందగు నందముయకావనంబు నొం
దం దగురీతి భక్తియును శ నందనులుం దనియం గలారటన్. 9

తే. గీ. భాగవత సత్కథావార్త శ పరఁగు నెచట
నచట భక్తి నటించు నశ్రవ్యాజరక్తి
శ్రీశుక కథాక్షరం బింత శ చెవిని బడినఁ
జెలఁగి యిమ్మువ్వురకుఁ గొత్తరచేవచ్చు. 10

వ. అని పలికి;

11

—: సనకాదులు సప్తాహమొనర్చుట :—

చ. సనకసనందనాదిమునిసంతతి నారదుఁ గూడి నందనం
దనచరితామృతాప్తికయి శ తత్పరతః సురవాహినీతటం
బున కరుదెంచి రంతటన శ మూఁడుజగములనున్ బ్రమోదనం
జనిత జయస్రనంబాలసెన్ జాల్కొనె మంగళ తూర్యనాదముల్. 12

తే. గీ. భాగవత సత్కథానుధా శ పాననిరతు
లైన శ్రీవిష్ణుభక్తు లశత్యాదరమునఁ
బరువులిడి కృష్ణిగానందశపరత యజ్ఞ
వాట మెల్లను దొలుత నాశ్రాభట మెనఁగ. 13

తే. గీ. భృగువసిష్ఠ విశ్వమిత్ర శ పిప్పలాద
పరశురామ పరాశర శ వ్యాసకౌత
మాత్రిజ మృకండుతనయ మేధాతిథులును
జహ్ను శాకల జాజలి శ చ్యవన ముఖులు. 14

క. దేవలుఁడు దేవరాతుఁడు
నావల ఛాయాశుకాదు శ లరుదెంచిరి భ
క్త్యావేశమునం దమ శి
ష్యావభిఞ్ సుతులతోడ శ నాత్మనతులతోన్. 15

తే. గీ. వేద వేదాంత మంత్ర తంత్రాద్రికమ్ము
 లాగమ పురాణ కథలు గంగగాది నదులు
 పుష్కరాది సరస్సులు శ్రీ పుణ్యభూము
 లురువనము లదిగి దిశలు రూపొందివచ్చె. 16

తే. గీ. నాగలోకంబు దేవ గంగధర్మ కిన్న
 రులు నరుగు దెంచి కృష్ణి రైవ్యలననేని
 భారమున రాని వారి సంభావనమ్ము
 జరిపి రప్పించె భృగుఁ డాత్మశక్తివలన. 17

వ. అంతట, 18

తే. గీ. యజ్ఞ దీక్షితులై సన్యకాదిమునులు
 నారదుం డిడు భద్రా స్రవముననుండి
 జన వినతు లందుకొని, కొని శ్రీ ఘనసమాధి
 నీరజాక్షు పద ధ్యాన శ్రీ నిరతులై న. 19

తే. గీ. వైష్ణవ విరక్త సంయమి శ్రీ బ్రహ్మచారి
 వరులు ముం; దగ్గిపదమున శ్రీ సురమునియును
 దేవతలు వేదశాస్త్రముల్ శ్రీ తీర్థములును
 గదిసి రింతట నంతటఁ శ్రీ గాంత లొకట. 20

తే. గీ. శాంతరసికాయ తే నమ శ్రీ స్వర్వకామ
 దాయ కృష్ణాయ మోక్షసంధాయకాయ
 దళిత భవ బంధనాయ కంఠదళితభక్తి
 భావ గమ్యాయ సౌమ్యాయ శ్రీ భద్రదాయ. 21

తే. గీ. నిర్వికల్పాయ కల్పాంత శ నిర్విశేష
శేష తల్పగ్ర శయనాయ శ శ్రీధరాయ
సకలకల్యాణ నిలయాయ శ సన్నతాయ
దివ్యలీలాపతారాయ శ తే నమోఽస్తు.

తే. గీ. అమలమునిరంజనాయ నిరంజనాయ
అఖిల భయభంజనాయ తః మోఽంజనాయ
అంజనాపుత్ర సేవ్యాయ శ కంజలోచ
నాయ తుభ్యం నమోఽస్తు నారాయణాయ.

23

దే. గీ. సచ్చిదానంద ! గోవింద ! శ జయముకుంద !
జయ కృపాకందళితమ తే ! శ సాధుబృంద
వందనీయపదాబ్జ ! సంక్రందనాది
సకల బృందారకస్తుతిశ్చయవినోద !

24

తే. గీ. వేదవిజ్ఞేయ ! సర్వసంవిద్విధేయ !
జయ విజయసారథే ! జయ శ సరసగేయ !
జయ జయ మహాత్మతాప ! దుర్గర్జయ ! దురాప !
జయ జయ తేమఃపృదీప ! చిశ్మయకలాప !

25

మ త్రైభ గర్భసీము.

సు (విలస న్నీరద శ శోభితాంగక ! జగ
ద్విఖ్యాత శౌర్యోన్నతతీ!) జోహారు
స) (చలదండీవర శ పత్రలోచన! యశ
శ్చంద్రాతపాంచద్రిశా!) జోహారు

వి (దళిత పృత్యరీషీర విక్రమ! కృపా
 ధారేయ భావాంచితా!) జోహారు
 న (లలిత శ్రీ) శుక శ సంభృతాద్భుత కథా
 లావణ్య సారాకరరా!) జోహారు

తే. గీ. శ్రీమనశ్చారుకుముదశశశీ ! జోహారు
 సాధుమానసరాజహంసా ! జోహారు
 నవ్యవనమాలికాభరణా ! జోహారు
 దేవకీలబ్ధ పుణ్యాకృతీ ! జోహారు.

26

తే. గీ. అని నమోవాకములు జయశస్వనము లొలసె
 శంఖదుందుభి నిర్ఘోష శ సమితి మొరసె
 చూర్ణ లాజంబులున్ సుప్రసూన వితతి
 రాసులై నిండె నయ్యజ్ఞ శరంగమందు.

27

ఉ. క్రిందుగఁ గూడి కల్ప సుమరరాసుల నించుచు వచ్చిరంత నా
 నందము మీర జ్ఞాన సవరనంబును జూచి తరింపఁగోరి సం
 క్రిందన ముఖ్యులౌ సురలకల్మషభక్తి విమానయానులై;
 యందఱు నేకచిత్తులయినంత మునీంద్రులు పల్కి రివ్వెధిన్. 28

—♦ సనకాదులు భాగవత ప్రభావము నారదృశకుఁ డెల్పుట♦—

ఉ. అంబుజసూతి ముద్దుకొడుకా! వినుమయ్య శుకాగమప్రభా
 వం; బెది యొక్కమారు చెవిఁబట్టినఁ జా లరచేత ముక్తి ని
 క్కంబగు; నక్కఱాశ్రుతి సుశ్రుంబునఁ దేలిన భక్తుచిత్తప
 ద్మంబున నంబుజాక్షుండు మురదంబొనగూర్చుచు దాండవించెడిన్.

తే. గీ. శుకుని వచనామృతము చెవిరసోకు వఱకు
నెంతయెడ్చిన నేని దేశహికి దురంత
జనన మరణాది ఘోర సంరసార చక్ర
మునఁ బరిభ్రమణంబు తరప్పనిదె సుమ్ము. 30

తే. గీ. శుత్రులు వల, దేల శాస్త్రసంరతతులగోల ?
భ్రమకు మూలములౌ పురాణము లవేల ?
భాగవతకృతి ముక్తి సంరపద ఘటెంత
నంచు నన్నింటిమించి గర్జించుచుండ. 31

తే. గీ. శుకుని వచనామృతము చెవి ర సోకునంత
వఱకు దేశహికి బాపసంరబంధముండు;
నెచట భాగవతము పఠియింతు రా గృ
హంబు తీర్థంబు పావన శ మఘహరంబు. 32

ఉ. భాగవతంబు నర్థ పరిపాటిఁ బఠించిన జన్మకోటులకొ
మూఁగిన పాపముల్ విడు, సకపూర్వమహాధ్వర పుణ్యలబ్ధియున్
గాఁగల దందు శ్లోకమొ, సకగం బొ, సగంబునగంబొ, పాడినకొ
వీఁగు నశేష మోక్షపద్యవీగమన ప్రతిబంధ తంత్రముల్. 33

తే. గీ. మరణవేళను శుక కథాశ్రవణము విన్నఁ
జాలు వైకుంఠ మందిచ్చు శ శౌరిమెచ్చు
కనకసింహాసనమున భాగవతమునిచి
భక్తున కొనంగ సాయుజ్య శ పదవి దొరకు. 34

మ. జననం బందినదాది శ్రీ శుక కథాసారామృతం బింతగోళి
 లని జన్మం బది గార్దభశ్వపచ తురల్యం బట్టి నీచాత్ముడౌ
 మనుజుం డుండియు లేనివాడనడగుకౌ బాపాత్ముడవ్వొడుమే
 దినికీ దల్లికి భారభూతుడనుచుకౌ న నిందితుడే వాళియుకౌ.

చం. తపముల నేదిరాదు, మఱిదక్కదు యోగములకౌ సమాధులకౌ
 జపముల నే ఫలం బొదవగజాలద దంతయు నశ్రమంబుగా
 నుపగత మాను నప్త దివసోజ్జ్వల పుణ్యకథానియుక్తిచే
 నిపుడపుడంచు హద్దు లిడ్రనేల వినుండిది యెల్లవేళలకౌ. 36

వ. ఆయువల్పంబగుటయు రోగాదులవలనిభయంబధికం బగుటయుఁ
 గారణంబుగా, 37

తే. గీ. మానసిక వృత్తి నిలువమి, న మంచి నియమ
 ఫక్తి నడువమి, దీక్షయుంబట్టువడమి,
 కలియుగమువారు సప్తాహ న కల్పమునను
 దీని వినుడంచు శుకుని యాశ దేశభజితి. 38

తే. గీ. శ్రద్ధమెయినెట్లు మాఘమాసమున విన్న
 సేఫలం బిచ్చు శుకకథ; న యా ఫలంబు
 నెల్ల సప్తాహయజ్ఞమంబు చేర్పరించె
 గరుణ శుకమాని కలికాలకలుషమడగ. 39

ఉ. ఎప్పుడో కోటిపుట్టువుల శ నేర్పడు పుణ్యవిశేషసంగతిం
దప్ప లభింప దీశుకకరథానక, మల్లొకవేళనబ్బనా
యిప్పుడు నప్పుడంచనక శ నెల్లపుడున్ వినఁజెల్లు; సత్యమున్
దప్పక బ్రహ్మచర్య విధి శ దాటక సప్తదినాధ్వరంబులన్. 40

చ. తపముల నేదిరాదు మఱిదక్కదు యోగములన్, సమాధిచే
జపముల నేఘలం బొదవఁ శ జాల, దదెల్లయు నశ్రమంబుగా
నుపగతమాను సప్తదివసాజ్వుల పుణ్యకథాపనిసక్తిచే;
సపరిమితంబు తన్మహిమశ్రమంతయునేము నుతింపనేర్తుమే. 41

చ. వ్రతములకంటె యోగపథ శ వర్తనకంటెఁ దపంబుకంటెనున్
గ్రతువులకంటె ధ్యానముల శ కంటె వివేకముకంటె యాగసం
గతవిధికంటెఁ దీర్థములకంటెను గర్జనముం బొనర్చు న
చ్యుత చరితాధ్వరం బఖిల శ సూరిజనస్తవనీయపుణ్యమే. 42

క. గర్జించున్ గర్జించు న
మూర్జిత గతి సప్తదిన కరణోదితమహిమం
బౌర్జవమున ఘనగర్జా
స్ఫూర్జనమహిమంబదెల్లఁ శ బొగడవశంబే ? 43

క. అరచే! యేమనితెల్పుదు
మరవిందదళాక్షవరకరథాధ్వరదీక్షా
స్ఫురదురుగర్జారవ మఘ
హర మభయద మనుపమాన శ మానందదమున్. 44

వ. అనిన విని శౌనకుఁడు; 45

క. నిశ్చేయ శ్చేణికి యో
గశ్రీకి నిదానమైన శ కథయిది ము, న్నే
యాశ్రయమునుండి పుట్టెనొ
యశ్రమమునఁ దెలుపవలతు శ నని యడుగుటయున్. 46

వ. సూతుఁ డతని కిట్లనియె. 47

చ. హరి ధరణీభరం బుడిపి శ యాత్మపదంబున కేగువేళఁ జె
చ్చెరఁజని యుద్ధవుండనియె శ శ్రీపతికంజలిసేసి, “మాధవా!
యరుగుచునుంటివీవు కలి శ యల్లదె పైకొనుచుండె సాధులున్
దురితనియుక్తి కూర్పులయితోఁచెద రిక్కలికాల సంగతిన్. 48

వ. మఱియు, 49

శా. గోరూపంబుననున్న మేదిని వడంతున్ బర్హుచే, దిక్కునున్
లేరెవ్వారిట భక్తవత్సల! దయన్ శ నిల్వంగదో యీ నిరా
కారుండున్ మఱి చిన్మయుండవయి భక్తశ్రేణిఁబాలింప సా
కారుండున్ సగుణుండవైతివికదా ! కంజాక్ష ! లక్ష్మీపతీ! 50

క. సీవారు నిలువఁజాలరు,
సీవేగిన నిర్గుణైక శ నియమార్చనలన్
భావంబుసారదు, భక్తుల
కావంతయు సుఖము గలుగ శ దరయుము కృష్ణా! 51

చ. అన విని యుద్ధవానుమతి శ నంబుజలోచనుఁ డాశ్రిత ప్రజా
వన విధిక్తై ప్రభాసమున శ భాగవతాంబుధి నాత్మతేజమున్
బనుడఁజేసె; నట్లు హరి శ మంగళరూపమె వాఙ్మయాకృతిన్
దసరెను; విన్ననున్ జదివెనన్ గనినన్ దురితంబడంచుచున్

మ. జగతిన్ ముక్తివిధాయిసాధనములన్ శ సప్తాహ మత్యుత్తమం
బగు; గామాద్యరివర్గమున్ గెలువ నొననద్దాస, దారిద్ర్యమున్
వగపుం బాప మభాగ్యముం దొలఁగు, దానంగాక శక్యం బదె
ట్లగు వేల్పుల్ దరియింపలేని హరిమాయన్ దాటిపోనిక్కలిన్

మ. అని యమ్మానివరుల్ నగాహ మహిమం బారీతి విన్పింప, నం
దనులున్ యావనమొంది తన్ గదియ, నానందంబునన్ బద్మతో
చన! గోవింద! ముకుంద! కృష్ణ! నృహరే! శ శౌరే! మురారే! హరే!
యనుచున్ భక్తియు చెంగునన్ దరిసెనొరయ్యారంబుగాఁదత్సభన్

ఉ. అంతటఁ బ్రేమమూర్తియు సకమంచితసుందరవేషయున్ రమా
కాంత కథార్థఘాషిణియుఁగూ, నరుదెంచిన భక్తిజూచి యే
చెంతనునుండివచ్చె? నెటుశ్చేరె మునీంద్రసభాంగణంబు ని
య్యింతియటంచునున్ బలికి శ రెల్లనదస్యలు నమ్ముదమ్మునన్.

వ. అంతట,

56

క. తనయులు భక్తియు నిటు సొం
పెనయుటకుఁ గథార్థమొకటి శ హేతువటన్నన్
విని భక్తియు ఘన వినయ
మ్మున సపుహ ససత్కుమారశముని కిట్లనియెన్.

57

మ. కలిదౌష్కర్మ నిదాఘతప్తనయి యాశకంపించు నాపై భవ
 ల్లలీతాలాప సుధారసంబు గురియక శ్రీ లావణ్యముంబుట్టియుక
 గలిగెక; బ్రహ్మవిదగ్గిణుల్ దెలుపుడింకక నేను నాబిడ్డలుక
 జలుపంగా దగు కార్యమెయ్యది? నివారసంబేదియో మాకిలక.

వ. అనిన నమ్మునికుమారు లిట్లనిరి.

59.

మ. హరి సారూప్యమొసంగి భక్తులకుఁ బ్రేరేమైకామృతావాప్తి దు
 ర్భర సంసారరుజల్ హరించుచును ధైర్యంబూని, యానందసుం
 దర రూపంబున విష్ణుభక్త జనహృత్పద్మాలయాస్థానినై
 పరిపాలింపగదమ్మ లోకముల నంభా! భక్తికన్యామణీ! 60

వ. అట్టి సమయమునందు;

61

తే. గీ. ఇలను గలి పాపమే, రాజ్య శ్రమేలు నైనఁ
 గడక నీవంకఁ గన్నెత్తి శ్రీ కాంచవెఱుచు
 ననిన విని, భక్తి హరిదాస శ్రీ జనమనోబ్జ
 రంగముల నెలకొనఁ బ్రేమ శ్రీ చెంగలింప.

62

చ. ధనము లవేల శ్రీహరి కరధారనభావిత భక్తియోగ సా
 ధనధన మేరికిం గలుగు శ్రీ ధన్యులు, వారె ధనాధ్యు లబ్జలో
 చనుఁడు స్వలోకము న్విడిచి శ్రీ సత్వర మేగి తదీయచిత్తమం
 దనమగు భక్తీసూత్ర పరిణాధ మనోహర చిత్ప్రకాశియై. 63

మ. ఇది బ్రహ్మాత్మకమైన భాగవత మిందేనర్వధర్మములు
బదిలం బైనవి, సర్వకర్మఫలముల్ శ బ్రాపించు నర్థంబుతోఁ
జదువక విన్న నరుండు మాధవునితో శ సారూప్యముం బొందుని
య్యదిగా కన్యములైన ధర్మము లవేరలా ముక్తి సాధింపగక. 64

వ. అని సూతుండు శౌనకాదులకుఁ దెల్పిన వారు న్నాపైఁ గథా
విధానం బౌనతీయవే యనుటయు; 65

క. రామా ! రఘుకుల జలనిధి
సోమా ! కలికలుషహరి శ సుకవినుతకథా
స్తామా ! ప్రేమామృతహిమ
ధామా ! శృంగారసీమ ! శ తారకనామా ! 66

మ. సప్రవదానంగరసాశుపూరతరళ శ ప్రస్విన్న వేత్తామర
ప్రవరోద్గీత దశాస్యశిక్షణకళా శ చాతుర్య గాథాస్తుతి
శ్రీవణోద్వేల్ల దమందరాగ రచనాంశచచ్ఛ్రీకటాక్షోదయ
చ్ఛ్రవినీరాజిత సుస్మితాననసరోజా ! రామచంద్రప్రభూ ! 67

గద్య. ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్షవీక్షా సమాసాదిత
కవితాకలాంచిత శ్రీ వెంకట సుబ్రహ్మణ్యదీక్షిత ప్రణీతంబైన
భాగవత మాహాత్మ్య మను ప్రబంధమునఁ

—: దృతీయాశ్వాసము :—

శ్రీ

భాగవత మాహాత్మ్యము

చతుర్థాశ్వాసము

కర కరకమల! కవిక

లాకలితాద్భుత యశో విభాస! సుహాసా!

సాకేతాధిప! రిపుజన

భీకర వరఖడ్గబంధవిహితోల్లాసా!

1

వ. అవధరింపుము; సూతుండు శౌనకాది మహామునుల కిట్లనియె;
నట్లు సనకాది మునికుమారులు భాగవత మహిమంబు వినిపించు
సమయంబున,

2

తే. గీ. విష్ణుదాసుల మనసులు శ్రీ విమలభక్తి
రసపరిష్కార మొందిన శ్రీ రహి నెఱింగి,
భక్తవత్సలుఁడౌ భగవంతుఁ డాత్మ
లోకమందుండి వచ్చి యా శ్రీ లోనఁదోఁచె,

3

వ. అంత,

4

సీ. కౌస్తుభవనమాలికాసమంచితవక్షు
 నంబుదశ్యాముః బీరతాంబరధరుః
 గాంచీకలాపసంరకలితు నూర్జితవేషు
 మకరకుండలు రత్నశ్రమయశ్విరీటు
 స్మరకోటిలావణ్యశ్రధరుః ద్విభంగీకృత
 సుందరాకారు రాశ్రకేందువదను
 మురళీధరు వినూత్న శ హరిచందనాంచిత
 సచ్చిదానంద భాస్వత్స్వరూపుః

తే. గీ. గనిరి భక్తులు తమ మనశ్శకమలములను;
 స్వర్గవాసులు నుద్ధవ శ పృభృతు లక్క
 థాశ్రుతిసమాదృతి వచ్చి శ దాగిరచట
 జయజయనినాద మలమె దిరక్చక్రమెల్ల.

5.

వ. అపుడు నారదుడు సనకాదులం గని,

6

ఉ. దేహముగేహమున్ బ్రీయనశ్రతీసుతమిత్రసమాజసంగత
 న్నేహము,విస్మరించి యిటు శ నీరజనాభకథార్పణక స
 మ్రోహితులౌచ సభ్యజనశ్రముల్ పశుపక్షులు మూరులుగలి
 ప్పూహముదాటి రిక్కధకుఁ బోలికయున్నదె చిత్తశోధనన్. 7

శా. తోరంబౌకృప, మిరలిక్కలికృత శ దోహనలజ్జల చ
 ల్లారంజేయ సమున్నతీన్ నిలిచి సశస్తాహధ్వరశీకథా
 ధారావృష్టిని బైపయి గురిసి రాశ్ర త్రాణపారీణి! తె
 వ్నావ్నావరు విశుద్ధులైరిదివిన శ వారిన్ బ్రశంసింపుడీ! 8

వ. అని యడిగిన నమ్మునికుమారు లిట్లనిరి.

9

తే. గీ. ఘోరపాపస్వభావులారచారదూరు
లనృతవాదులు ప్రబలకోపాగ్నిదగ్గు
లమితకాముకు లతికుటిరలాత్ములైనఁ
గలించరింతురు హరికథా శ కృతునియుక్తి.

10

తే. గీ. పతితు లాశ్రయ ధర్మ వివర్జితులును
దంభమాత్సర్య హింసా విరధాయితములు
గురుజన దోహదులుం గడు శ కూర్మలైన
గలించరింతురు హరికథా శ కృతునియుక్తి.

11

తే. గీ. త్రికరణంబుల మలిన వృత్తిం జరించి,
మాయలంగూడి, పరవధూ శ మాన్యధన స
మూహములఁ గొల్లగొనునట్టి శ మూర్ఖులైనఁ
గలించరింతురు హరికథా శ కృతు నియుక్తి.

12

వ. వెండియు వినుం డియ్యర్థంబున దురితాపనోదన సాధనంబైన
యితోహసంబుగల దదెట్టులనిన;

13

—♦ ఆత్మదేవుడను బ్రాహ్మణుని చరిత్రము. ♦—

చ. కల దంట తుంగభద్రనదిగట్టునఁ బట్టణ రాజ మొక్కఁడ
వ్వలనున నాల్గువర్ణములు శ స్వస్వకులోచిత ధర్మబద్ధులై
యలరుచు నుండు రెం దనృతశ్రమన్న దెఱుంగక; యష్టరంబునక
గలఁడొకఁ డాత్మదేవుడనఁగఁగఁ దగి విప్రవరుండు విశ్రుతిక. 14

శా. శ్రోతస్కార్తములక సమగుడు, శ్రుతి శ్రపావీణ్యసంపత్తిలో
 నేతన్మాత్రుడు గాడు, భానుసముడై శ్రయింపారు, నవ్వీట భి
 ఙ్గాతంత్రంబునఁ గాలముం గడుపుచుక శ్రసంపన్నుడై యుండి, వి
 ద్యాతీర్థం డతఁడార్యలోకహిత వృత్తం బత్యుదాత్తంబుగఁ.15

వ. ఆ భూసురునకు దుంధులి యను భార్యగల దది. 16

సీ. కొలము గల్గిన దంశములకుఁ దావల మింటి
 పని చక్కఁబెట్టు నేరప్పనను జాణ
 మన సొకప్పడును మెత్తన గాను, నీచురాల
 మగనిమాటకు మఱు శ్రమాట వెదకు
 తనయన్నమాట నెట్టన నిల్చుకొనఁ జూచు
 కయ్యంబునకు మున్న శ్రకాలుదువ్వు
 నూరి గాథలకు వీరనొగ్గు కూరత్వంబు
 నదరుబోతుతనంబు శ్రపట్టివిడదు

తే. గీ. ఇట్టి సతిఁగూడి ప్రేమ దానెరపుకొనుచు
 మను నతఁడు; వారి కర్థ కామములనింటఁ
 బాడి పంటల భోగ్యసంరపదల నింత
 గూరదు సుఖంబు సంతతి శ్రకొఱతవడుట. 17

శే. గీ. గుడులముఖమండపంబులక శ్రగూర్కువెట్టి,
 కనఁబడిన రాతికిన్ మొక్కి, శ్రకతలెఱింగి
 యెఱింగి యశ్వశముల చుట్టుఁ శ్రదిఱిగి తిఱిగి,
 ధర్మములు నేసి రెన్నో సంరతానకాంక్ష. 18

క. శకునముల నడిగి, సాము

ద్రోకములకుం జేతులిచ్చి శ తీరని వెత నూ

రక వెచ్చించిరి విత్తం;

బొక మార్గమె వెట్టియాన శ కూరటయున్నే?

19

క. ఆవుల గోవుల బంగరు

పోవుల వలువలను దానశములఁ బేదలకీ

నీవుల సగమయ్యెన్ సిరి;

యావల సగమయ్యె మేను శ నయ్యె విధులన్.

20

వ. ఇట్లెంత నేసిన సంతతి గలుగమికి వగచి యా బ్రాహ్మణుఁడు, 21

చ. అడవుల సంచరించుచు, నొకప్పుడు వేసవి మండుటెండలన్

బడుగయి దప్పి తీర్చికొని శ వ్రాల్చి దటాకమునొడ్డునందు; న

ప్పుడుయతియొక్కఁడెయ్యెడకొరపోవుచుడాసియెవండవొక్కొయి

కడ నిటు లారటంపడెదు శ కారణమేమని పల్కరించినన్. 22

వ. విప్రుఁ డయ్యతికి సవినయంబుగ వందనమాచరించి,

23

మ. మునునేఁ జేసిన పాపకర్మ మిది; నా శ పూర్వ ల్లివిన్ గోరు వె

చ్చని యశూరిదక.మాని నిల్వవలసెన్; శ త్మాదేవులున్ దేవులున్

గొన రే నేమిడినన్; విషాదగతి నాశకుం బ్రాణముల్ వోకయి

వ్వనికేతెంచితి సంతలేని సిరులన్ శ వాంఛామదం బొరినన్. 24

ఉ. సంతతిలేని జీవితము శ సంతతిలేని గృహంబు సంపదల్
సంతతిలేని వంగడము శ సంతత నింద్యము లందు; రయ్య దే
వితయొ నేను ధేనువును శ బెంపఁగ నద్దియు గొడ్డువోయె; నా
యంతన నాటినట్టి తరురవా ఫలియింప దదెన్ని యేండ్లకున్. 25

మ. శలమందుక మఱిడిందు, చిత్రమగు నిరర్భాగ్యంబపో గొడ్డుబో
తులజన్మం బొక జన్మమే యని కడుం శ దుఃఖంపఁ దత్ఫలముం
దలివ్రాలుక యతి యోగదృష్టిఁగని, సంఘతానంబు నీకేల ని
చ్చలు సంసారముద్రొంచిమోక్షపదముక శ సాధింపునన్యాసివై.

మ. సగరుం డంగుండు నాదిగాఁగల నృపుల్ శసంతానముంబొంది, పొం
దగల్గేరైరి సుఖంబు; సంస్మృతి దురంతం బంతమేలేని క
ర్మగతిక జక్కులపాలుగాకుము, ప్రజారాగంపు రోగంబు చ
ల్లగ ఖండింపు వివేక మౌషధముగా శ లక్షించిభూమిసురా! 27

వ. అనిన నవ్వెఱ్ఱిబావఁడు, 28

తే. గీ. వలనను వివేక మే బిడ్డవలతుఁగాని
నాకుఁ బనలేని శుష్క సంన్యాసమేల
పుత్ర పౌత్రయుతుండు పో శ పుణ్యుఁడెందు
కానినఁ బ్రాణ మిప్పుడే శ కడకవిడుతు. 29

మ. అని కోపించిన విప్రుఁజూచి యనె నిరట్లయ్యోగియుకథాతవ్రా
తనుమాయించిన చిత్రకేతునకు వంతల్ గల్గె బో మున్ను నీ
కును సంతానము సప్తజన్మములకుక శ గూడంగబో దట్టులై
నను నిన్ను ని దోసిపుచ్చుటకు డెందం బొప్పదయ్యోద్విజా! 30

వ. అటుగావున నీకొక దివ్యఫలం బిచ్చెద; నది నీభార్యకిచ్చి భక్షింపం
జేయు మద్దానఁ దనయుండు గలుగఁగలఁడు, మఱియు నిది దివి
నది మొదలుగ, 31

తే. గీ. సత్యమున్ దయ దానంబు శ శౌచమూని,
యేకభుక్తంబు గావించి శ యింతి యొక్క-
వత్సరమ్ము వ్రతమ్మాన శ వంశకర్త
యైనకొడుకును గాంచు నిరయ్యది నిజంబు. 32

చ. అనియతియేగె, నంతద్విజుఁడచ్చెరువున్ ముదమున్ మనంబునన్
బెనఁగొన నింటికేగి, సతిశబిల్పి కుమారకుఁ గాంతుగాని లె
మ్మని సరసంబులాడి ఫలశమామె కరంబులఁబెట్టి వెండియున్
వినిచె వ్రతంబు పూనువిధి శ విస్తృతరీతి యతీంద్రుమాటగన్.

వ. దుంధులి మగనిమాటలు విని. 34

కం. పిడుగడచినట్టులై, దుం
దుడుకుదనం బడరఁ, దొడరిదుఃఖాశువులున్
జడిగొని పయ్యెద దడియఁగ,
కడుఁగలగెన్ పండుదిన్నఁ శ గడుపొననుచున్. 35

వ. అప్పు డాత్మదేవుఁడును, 36

తే. గీ. ఔనె! యడవులపాలయి శ సూనుగాంచు
 శలముదెచ్చిన కన్నీరు శ నొలికె దశుభ
 మన; దెలిసి యేడ్చునకెగాని శ హర్షమునకు
 బాష్పములురావొయని కైతరవంబునడపె. 37

ప. కాని యేకాంతంబున, 38

చ. అనయము మాయదారిజవశరాలది యేడ్చుచు, గుట్టుగన్ సఖి
 జనముల కిక్కతన్ దెలిపి, శ చావు నిజం, బెటుమోతు గర్భమే
 యనువున నా ప్రసూతిసమయవ్యధనోర్తును? లేనిపోని సం
 తనుగొనివచ్చె నామగడుతప్పదు గర్భము పండు మ్రింగినక. 39

శా. చూలై నకగడుపుబ్బుతిండియుడుగుక శశుష్కింతుఁ బ్రాణంబులుక
 దూలున్, నాగృహతంత్ర మాగు; బరువున్ శదోరంబుగానైన, యీ
 వేళన్ దొంగలముట్టడుల్ బలిసెనా శ వేవేగఁ బర్వెత్తగాఁ
 జాలన్, జాలు నివేల బిడ్డలకు నై శ సత్యాది నిర్బంధముల్. 40

ఆ. వె. చిలుకపంజరాన శ నిలిచినట్లేర్పడు
 గర్భమాప్రసూతిఁ శ గడపుటెట్టు
 లట్టిటైన మరణ శ మాసన్నమగు; నాడు
 పడుచు నాదుసిరుల శ నొడిచికొనును. 41

చ. విధిమగవాడు; వానికి విశవేకములే; దబలాజనంబు ని
 వ్విధిఁ బ్రసవార్తికిన్ గొలిపి శ వేచెడుగాని, యొకప్పుడేని యీ
 వ్యధ మగఁడైనవాడెటుగునట్టులవొసెనె? వ్రాసెనేని య
 య్యధములు బిడ్డలంగనగ శ నారడిబుత్తురె యాడువారలన్. 42

క. మగువలు నానాశ్రమలన్

దగిలి కుమారులను గన్నఁ శ్ర దమకొడుకులటం

చెగిరిపడెద రిదియేమే?

మగవశువుల కింతయేని శ్ర మానముగల జే.

43

క. మగనాలై పుట్టితి ని

న్వగపొందితి; ధవునిఁబాయు శ్ర వనితయు గొడొ

లగునది ధన్యలు మును వా

రగణితపుణ్యంబులేమి శ్ర యార్జించిరొకో!

44

క. అనవిని ముక్కునవేలిడి

కొని యియ్యది యేమివంతగోల? లతాంగుల్

తనయులఁ గనరే భువిలో

వినమే నీనొక్కతల్లిరవిడ్డవుగావే?

45

చ. అనియటఁ బెద్దలాడిరయ్యె ! శ్ర యారడిబెట్టకుఁ డమ్మ ముద్దరా

లనిరొకకొంద; రద్భుత మశహా! సుకుమార మదింతపాటి లెం

డని పరిహాసపుం జెఱుకురలాశిరిప్రోధ; లొకళ్లొకళ్లనుక

గనుగొని యాగజాలక పశకాలున నవ్విరి ముగ్ధతెల్లరున్. 46

క. పకపకలన్ వికవికలన్

గకవికలై మనసుచాల శ్ర కంగారై నన్

వెకలితనము బయలై యది

సకీయల నెడబాసి యింటి శ్ర చాయకుఁ జనియెన్.

47

వ. అల్లెగి,

48

తే. గీ. ఫలము దినకున్న మగఁడు నన్ శ బ్రతుకనీడు
తింటినా గర్భభారంబు శ తీవరించు
చెలులకుం దెల్పు నీపాటి శ చెట్టబుట్టె
తప్ప దిఁకఁజావు; పై బాధ శ తడవనేల!

49

వ. అని యా పండును మింగిన బారిన వనుంగాక పరితపించుచుండె
నంత,

50

చ. చెలియలు చూడ వచ్చిన విశ్రేషమిదంతయుఁ దెల్పు నామె లో
నలరివచించె; గర్భవత్రినైతిని నేగని బిడ్డనిత్తు నీ
కలిమి యొకింత నాపతికిఁ శ గానుకవెట్టు మతండు నొప్పెడిక
దెలియఁగనీకు మేరికిది శ నిక్కపు గర్భిణినా నటింపవే.

51

ఉ. పూవులుదాకినన్ సురిగిరపోయెడి నీమెయిదీవ గర్భ బా
ధావధి నోర్వఁజాల నబశలా! మఱి పాణములున్నఁ జాలు లె
మ్మావున కీశలం బిడుదశమద్దియుఁజూడగవచ్చు నన్న; నా
తోవఁ జరించె దుంధులి వశధూజనవృత్తమదెంతకేడగుక.

52

వ. ఇదియిట్లుండ, నాత్మదేవుం డనుంగుఁ బత్నియెడ దాహ్మనలక్ష
ణంబు లెడనెడ శంకించుచుండి,

53

సీ. ఫలమారగించితే శ ఫలితమేమని యాతఁ

డన నామె మాన మురదగ్గిను వహించు
యతివాక్య మహిమ మరద్భుతతమంబని యాతఁ

డన నామె చిఱునవ్వు శనినుచుఁ బెదవి
ఏమేని మనసయ్యెశనే తెల్పుమని యాతఁ

డన నామె తలవాంచి శ యట్టె జూచు
పెదవి మన్నంటి కొరన్నది చూడుమని యాతఁ

డన నామె చూపు జంశకెనలఁగనరు,

తే. గీ. ఎట్టి ప్రోథకుఁ బ్రథమ ద్రావృద్ధవిముగ్ధ
మధుర లజ్జానుభావముల్ శ మానవేమొ
యనుచు ముఱియును వెట్టిబ్రాహ్మణుఁడతండు
వాని గికురించి పొంగు నశవ్వన్నెలాడి.

54

తే. గీ. మఱచి వడివడి నడచి యశమ్మాయలాడి
మగఁడు చూచెనో యను శంకశమగుడ నున్న
రస్సురని మెల్ల మెల్లనశనడుగు వెట్టుఁ
గపట వృత్తియు నై జముఁ శ గాళ్ళఁబెనఁగ.

55

చ. కడుపునఁ బ్రాతఃచీర లొడిశకంబునఁ జుట్టి నెలల్ సనన్ జనన్
బడలిక సోకినట్లు పయిరపాటున పాన్ననసోలివ్రాలు; లో
నడలు జనించినట్లులుకు శ నారటముంబడు నెప్పుడే మగం
డడరిన వేడ్కఁ దారసిలరహవృత్తభంగము తాకఁబోకనున్. 56

ప. ఇక్కరణి నా టక్కులాడి, టక్కురితనంబు మెరయ, మాయా
గర్భిణి వేషాభినయంబున నతివినయంబు చూపుచుఁ గడుమెలఁకువ
గలిగి మెలఁగుచున్నంత. 57

తే. గీ. ఆఱునెలలకుఁ దన గర్భ శ్రమంతరించె
ననుచు నొకమాట పుట్టించి, శ్రయవల నేర్పు
మిగులఁ దాఁగన్న కొమరుని శ్రమగనివలన
ననిపె నుంధులిచెలియ లి శ్రయ్యప్పకడకు. 58

క. అందికొని యక్కుమారుని
మందగమన పురిటియింట శ్రమనలుచుఁ దా నా
నందనుని గంటి ననుచు న
మందానందమునఁ దెలిపె శ్రమగనికి వార్తన్. 59

క. యతిమహిమ కతనఁ బడసితి
నతులిత మహిమానుభావు శ్రాంతజు నని సం
తత గీతవాద్య వితతుల
నతఁడెన్నో జరిపె మంగళాచారములక. 60

తే. గీ. చెల్లెలు నవప్రసూత, యాశిశువు దొఱిగి
యేడ్చుచున్నది, యది వచ్చెనేని బాలుఁ
బాలొసఁగి పెంపఁగలదు, నాశవలనఁ గాదు
దాని రప్పింపుడన పతిశ్రదానిఁ బిలిచె; 61

వ. మఱియు నాదంపతు లా నందనునకు దుంధుకారి యని పేరిడు
కొని వినోదించుచుండి రంత;

62

క. యతిఫలము దిన్న గోవున
కతినుందరు డమరహువుఁ శ డంచితకనక
ద్యుతి కలిత దిగ్విభాగుం
డతులిత మహిమానుభావుఁ శ డాత్మజుఁ డొదవెన్.

63

క. అదివిని విప్పు డద్భుత
ముదమున జననోత్సవాది శ పుణ్యవిధుల నొ
ప్పిదముగ జరిపెన్ మఱియొకఁ
డొదవెన్ సుతుఁడెట్టి భాగ్యమో యిది యనుచున్.

64

తే. గీ. యతి ఫలం బిచ్చు కాలమహాత్మ్యమేమొ ?
శిశువు గలిగిన వేళా విశ్లేష మేమొ ?
భగవ దవ్యాజ కరుణా ప్రభావమేమొ ?
గోవు మావలె ముద్దుల శ కొడుకుఁ గనియె.

65

వ. అని;

క. గోకర్ణుడగుట బాలకు
గోకర్ణుం డనుచుఁ బేరుకొనె ద్విజుఁ డానం
దై కనిదానంబై య
య్యాకారము చూచువారి శ కబ్బురమయ్యెన్.

66

శ. గోవునకు మనుజుబాలకుఁ

డీవరుసం గలుగుటెన్నఁ శ డేఁ గనినామే,

యీ విప్రుభాగ్యలక్షణ

మే వారికిఁ గలుగు ననుచు శ నెంచిరి లోకుల్.

67

ప. అవల నబ్బెలకులు దినదిన ప్రవర్ధమానులై యావనం బెనసి
రందు.

68

శా. గోకర్ణం డిలుబాసి, యోగపదవీ శ కూలంకష బ్రహ్మని

ష్ఠాకల్పంబులఁ, దీర్ఘయాత్రలను సంశ్చారంబు సాగించె, నా

రా! కాంతసుఖంబు దుఃఖమును నైశ్రం బాప్తభావంబు రా

నీ కేకాగ్రమనస్కుడై మునిజనాశనీకంబు జేవెట్టగన్.

69

ప. ఇళ దుంధుకారి యనువాడు.

70

తే. గీ. స్నానశౌచాదికర్మ సంశతానముడిగి

క్రోధియై దుష్పురిగ్రహశకులత నీచ

వృత్తి శవహస్త భోక్తయై శ భీతిదొలగి

మించునై రానఁ గొంప లంఘించి బ్రతికె.

71

తే. గీ. అటపాటలఁగదియు నశ్యుర్భకులను

నూతఁ బడదోయు నంధుల శ కూతఁజెఱచు

సాధుజనముల నంధులన్ శ జావమోదు

నడరి కడజాతి పొందున శ కంగలించు.

72

ఉ. అందఱు గత్తిగట్టు నొక శ్ర యాకయు నడ్డు నెఱుంగ, కింటఁ ద
 ల్లిందన తండ్రినిన్ జదివిత్రలేశమునున్ సిరిదక్కనీ కదె
 ల్లం దరలించి జాణింబల శ్ర లాలనకున్ జమసేసె; నంత యీ
 నందనుడేటికిన్ గలిగి శ్ర నాడని యేడ్వదొడంగె విప్రుడున్. 73

తే. గీ. అవల నుత్తమ గతు లుండ శ్ర వనుచు వెఱి
 తనమునన్ భ్రష్టుడైన యీశతనయుఁ గంటి
 నివల గతి దప్పిపోయె నిశ్చలైరిగి గొడ్డు
 బోతునై యుండ కేనేల శ్ర మోసపోతి. 74

వ. అని విచారించుచున్నంత. 75.

శా. గోకర్ణం డపు డేగుదెంచి జనకుంఁగోరాడి, నిస్సారమా
 రా! కాంక్షించెద వీ భవంబు మఱి భార్యాపుత్రమితార్థముల్
 చీకాకుం బొనరించు, స్నేహము మనశ్చింతాగ్నినిన్ బెంచుబో
 యేకాంతవ్రతుడౌ విరక్తునిదిగారదే సౌఖ్యమెప్పట్టునక. 76

క. ఇందుగ్గినకు లేదు, లేదు న
 రేందుగ్గినకు సుఖమదెల్లయేకాంతమ ని
 స్తంద్యత వర్తిలు యోగిజ
 నేందుగ్గిని సొత్తనుచుఁ దెలియకమీ! నా తండ్రీ! 77

మ. అనిబోధించిన నాత్మదేవుఁ డను, బిరడ్డా! ఘోరసంసార మన్ వనిలోఁజిక్కితి, స్నేహపాశముల నిర్బంధంబుఁ ద్రొవంగలే కనిశంబున్ జరియింతుఁ గర్మగతులన్ శ హా మూర్ఖుడన్ గ్రుడ్డివో యిన జన్మంబిది యద్ధరింపు మొరు లేరీ దిక్కు సీకంఁబెనున్. 78

ప. అని వాపోయినఁ గని గోకర్ణుఁడిట్లనియె.

79

చ. ఎముకలు మాంసమున్ రుధిరశ్రమే దైరఁగూడిన దేహమందుఁబ్రే మము విడు; మాలుబిడ్డల మశమత్వము గోయు; క్షణంబుపాటి లో కము నిజమంచు నెంచకు మశఖండవిరాగరసానుభూతిమై భ్రమమును వీడిభక్తిపరిపాకమునన్ భజియింపు మచ్ఛృతున్.

ఉ. తాకికధర్మముల్ విడు, కశలంగకు కామము జాడఁ జిక్కి, రా నీకు మనంబుచెంతకు నశనిత్యముతొ గుణదోషచింతనల్; చేకొని సాధుపుంగవుల శ సేవలొనర్పు, ముకుంద సత్కథా స్తోకసుధారసాంబునిధిఁదూఁగుము, గోరి తరింపు సంస్మృతిన్. 82

ప. అని తెలియ నాడిన నాత్మదేవుఁడు.

చ. అరువదియేండ్లునిండి, యపురడర్భకు చేసిన బోధపండి, దు స్తరభవవారిధిం గడువఁదత్త రమేత్తి రమేశుభక్తిని ర్భరమతియై భజించి, మఱిశ్రభాగవతంబు పఠించి మాధవుక్ దరిసి విముక్తుడయ్యె గడుఁదత్పరతన్ దశమంబు పాడుటన్. 83

వ. అని సనకాదులు దెలిపిరని సూతుండు శౌనకాది మహర్షులకుఁ
దెల్పిన, వారవ్యలికథా వృత్తాంతం బానతీగదే యని యడు
గుటయు.

ప్రమాణి. మనీషి లోక విస్ఫుర
స్థనస్సరోజ మందిరా!
మునీంద్ర బృంద వందితా!
వినీల దివ్య విగ్రహా!

85

మ. నవనీరేజదళాయతాక్ష! విలసన్నా లీకజాద్యర్చనో
త్సవ! వారాశిమహాగభీర! హిమవర్త్యాభ్రాన్నిభస్థైర్య! శ్రీ
ధవ! విష్ణూపమవీర్య! సూర్యసుతమిత్రా! మిత్రీవంశోదయా!
పవమాన ప్రియసూను పాణికమలప్రత్యర్పితాంఘ్రిద్యయా! 86.

వసంతతిలక. వీరాధివీర! వనశ్రవీణ కృతాసిధారా
ధారా నిరస్త ఘనశబ్దైత్యదవాగ్నికీలా!
శ్రీరామ! భక్తజనశచిత్త సరోజ లీలా
గారా! వసంత తిలకకప్పియ! నిర్వికారా! 87

గద్య. ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్షవీక్షా సమాసాదిత
కవితాకలాంచిత శ్రీ వెంకట సుబ్రహ్మణ్యదీక్షిత ప్రణీతంబైన
భాగవత మాహాత్మ్య మను ప్రబంధమునఁ

—: జతుర్థాశ్వాసము :—

శ్రీ

భాగవత మాహాత్మ్యము

వంశ మా శ్వాసము

హనుమదుపాశ్రితపద !

సోఽహంభావైక గమ్య! శ సునిశిత బాణ

ప్రహ విదళితాసుర! సం

దేహ నివారక! శు

ప్రతిపాద్యా!

1

ప. అవధరింపు మంత సూతుండు శౌనకాది మహర్షుల కీటనియె;
నట్లు దుంధుకారి యనువాడు. 2

తే. గీ. తండ్రి పరమపదంబందఁ శ దల్లి నేక
తంబ దండించి యింటిలో శ ధనము కొల్ల
గొట్ట నడిరేయి నదియు గ్రగ్గోలునేసి
నూతఁబడి ప్రాణముల్ వాసె శ నూతలేక. 3

ప. అంత.

4

తే. గీ. వెలవెలఁడు లైదుగురు, వింతకలికితనము
నిచ్చకము మచ్చవెట్టి యశప్పచ్చెకాని
వలపుటుచ్చులఁ దవిలించి శ వెలగలట్టి
చీరలున్ సాముల్లిమ్మని శ చిచ్చువెట్ట. 5

శా. చోరగ్రామణియై నిశల్దిరిగి, వాసోభూషణశ్రేణి దు
ర్వార ప్రక్రియ మ్రుచ్చిలించి యిడియరవ్వారాంగనా వార మే
దారిందార్చిన దానదారెను మదాంధంబౌవరాహంబు న
ట్లూరన్ గ్రామ్యసుఖైక తత్పరత వాణ్ణుదిక్తుడై రిక్తుడై. 6

తే. గీ. వానికున్నంత; పై నటు శ వచ్చినంత;
మూటముల్లెయు హరియించి శ మోసకతై
లింక నీదొంగసాత్తుతో శ నిందెయున్న
మనకునుం జావు మూడు నిశ్శునుజుతోడ. 7

తే. గీ. అనుచు, నిదురించువాని దాశ్రటను బిగించి,
గుమ్మిచావక యున్న మొగమునందు
నిప్పలిడి చంపి గోతిలోఁ శ గప్పి యింట;
నవల విరహవ్యథా భారశమభినయించి. 8

తే. గీ. అంగజాత్రుంబులకు మమ్ము శ నప్పగించి
దూర మేగెను బ్రియుఁ డరుదేరఁడెట్టు
మనుదు మని యేడ్చి లోకుల శ కనులు మొత్తి
సాత్తుతోఁ బారి రియొక శ పొత్తుగోరి. 9

చ. తెలిసినవాడు కాంతల మరదిన్ మదిసమ్మడు; నమ్మి మూర్ఖుడు
జ్వలతరశోకవహ్ని బడిరచచ్చును; గామశిఖింధనంబు లిం
తుల నుడు; లిక్కుఖండములఁ తోఁదులువల్ దుల సేయుచుండు;ని
చ్చలు హృదయంబెఱుంగరు విశ్మచ్చురికాగ్రసమానమంచయో!

ఉ. చచ్చిన దుంధుకారియుఁ బిశశాచపురూపున గాలిబుంగయై
వచ్చెడు బొటసారుల కశపారభయం బిడు రూపు లూనుచున్,
హెచ్చగు నాకలిక జలియు శ నెండయు వానయునోర్వలేక దా
నచ్చట నిచ్చటన్ బటచె శ హా!యని దయ్యము నార్పువెట్టుచున్.

ఉ. అంతట దుంధుకారి హతుడౌట విసంబడఁ దానె దిక్కునై
యెంతయు శ్రద్ధ శ్రద్ధ మిడియెన్ దగు తావుల ధేనుకర్ణుఁ డ
త్యంత విషాదమొంది; మఱి శ యాత్మగృహంబున కేగినంత; నా
చెంత నటించె బ్రేతము విశచిత్రరోగభయాశ్మతిన్ నిశన్.

ప. మఱియు వాడు.

13

క. ఒక తఱి మేకయు నేనుగు

నొక పరి మహిషంబు, నిందు శ డొకపరి చిచ్చిం

కొక తఱి నరుడై తోచెన్

గకవిక లవిగాంచి ధేనుకర్ణుం డనియెన్.

14

శా. ఓరీ! యెవ్వఁడ వీ నిశీధమున నిట్లుగాకృతుల్ వూని సం
చారం బేల యొనర్తు వియ్యెడ? పిశాచప్రేత రక్షస్సులం
దేహపం బిది తెల్పరా యనిన వాడేడ్చెన్; మఱి బల్కుగా
నోరున్ రాదని సంజ్ఞ సేసె నవలన్ శ గోకర్ణుఁ డబ్రంబునన్. 15

ఉ. దోసిట నీరుచల్లిన విశ్రూతి భయంకర రూపుడై వెనక్
డాసియు వాడు! సోదరుడ శ నన్నెఱుంగం గదె దుంధుకారిగా;
దోసము లెన్నోచేసి కులదూరుడనైతి; సమస్తలోక హిం
సాసముపాత్తమమ్మతిని శ జచ్చి చరింతును బ్రేతరూపినై. 16

ఉ. క్రూరుడ లోకహింసకుడఁ శ గూలితి జారిణులెల్లఁ గూల్చి, నీ
దారిఁ జరింతు దై వవిధి శ దయ్యపు రూపున; నిన్ని నాళ్లు నిక
గోరితపింతు నిన్ననుటకున్ ముదమయ్యెడు నిప్పు;డింక నే
తీరున నియ్యవస్థ గడర తేఱునొ తెల్పుగదయ్య తమ్ముడా! 17

వ. అనిన ధేనుకర్ణుం డిట్లనియె. 18

తే. గీ. గయను బిండము వై చితిఁ శ గాశికాపౌ
ముఖి మహాక్షేత్రతీర్థభూములను శ్రాద్ధ
శత మొనర్చితి; నీదుదుర్గతి యొకింత
కడవ దిం కేమిసేతు నీ శ కర్మమునకు. 19

తే. గీ. అనిన మొఱవెట్టి నీవుగా శ కన్య లెవ్వ
రడ్డుపడ నేరయ్య యీ శ యొడ్డు గడువఁ
బెట్టుమనె వాడు; గోకర్ణుఁ శ డట్టెచూతు
నేడ గలుగఁ బొమ్ము పిల్చిన శ నిటకురమ్ము. 20

వ. అని వానిందోలి. 21

క. జాలింబడి యీసాపము
దోలం దగ వైన తెఱువెదో! ఖోఁపదటం
చాలోచించియుఁ దెలియం
జాలండయ్యెను నిశావరసానంబయ్యెన్. 22

ఉ. వేకువ ధేనుకర్ణుడు ప్రోహిణులఁ బెద్దలఁ బిల్చి దెల్పెదా
నీకథ యేమిదారి యనిరయెఁమఱి; మానులు బ్రహ్మవాదులౌ
గాకని ధర్మశాస్త్రముల శ కట్టడులం గని ముక్తిహేతువ
న్నా! కనరాదు; సూర్యవచనంబుఁ బ్రచూణముగా గడింపుమా! 23

ప. అని విన్నవించి రంత, యోగనిష్ఠాగరిమం డగుట. 24

శా. గోకర్ణం డినువేగ మాపి “తరణీ! శ కొల్తుఁ జగత్సాక్షి న
స్తోకాజ్ఞానతమోవిభంజను బుధశస్త్రత్యక్త గృహసింధువున్,
లోకాలోకచరిష్ణు వేదమయునిఁ శ రూపింపు మీప్రేత మె
ట్లీకర్మం బెడబాయుఁ ? బుణ్యగరిమం శ బేరీతి నార్జించు ? నాఁ.

తే. గీ. చండకిరణుండు కరుణశరేయెండగాసి
గాసి చెందకు గోకర్ణ! శ కమలనాభు
నద్భుతకథానకంబు సప్తహయక్తి
వినుచు మీప్రేతజన్మమున్ శ వీడు వీడు. 26

చ. అనెరవి; సూర్యసూక్త మదిశయౌ నని రందఱు, నంత నిశ్చయం
బానరిచి ధేనుకర్ణుఁ డదిశయన్ జరిపింపఁగఁబూనె, సాధువుల్
చని, రమరుల్ వెఱుంగువడసాగిరి తన్మహిమానుభూతికిన్
నఁ జని లెల్ల దోషములుశవీడగ వృద్ధులు మందు లంఘులున్. 27

—♦ గోకర్ణండు సప్తాహము గావించుట ♦—

మ. అట్లు ధేనుశ్రవనుండు సగ్రపదమంత దాసీనుడై యిక్కతఁ
స్ఫుటరీతిఁ వినిపింపఁ, బ్రేతమటకుఁజొత్తెంచి చూపాన్చి,య
చ్చోట నెత్తంబడి సప్తపర్వయుతమై శ సొంపారు నవ్వేణువం
దెటా వాతాకృతిపూని నిల్చి వినె దా శ సీపుణ్యగాథాతతిఁ. 28

తే. గీ. ధేనుకర్ణండు విష్ణుభక్తిప్రశస్త
నొక్క ద్విజముఖ్య శ్రోతగా నునిచి మొదటి
స్కంధమును దొరఁగొని సమగ్ర శ కథ వచింప
ప్రథమదివసాన వేణువశర్వంబు విడియె. 29

క. సప్తదినంబులు జరుగన్
సప్తగ్రంథులును విడె సశశబ్దంబుగ సం
ప్రాప్తిచె దివ్యమూర్తి స
మాప్తమునన్ బ్రేతవృత్తి మాసె నతనికిఁ. 30

వ. మఱియు నా దుంధుకారి. 31

మ. తలసీదామధరుండు వీతవననాశస్తాక ప్రభాభాసుఁడున్
జలదశ్యామల కోమలాకృతియు భాస్వద్రీతనొటిర సం
కలితుండున్ మణికుండలోజ్జ్వలుఁ డురుగైవేయ హారావళి
వలయొక్కంపితటిచ్చకచ్చకితదిగ్భాగుండునయ్యెదుదిఁ. 32

క. ఈరీతి నాతఁ డచ్యుత

సారూప్యము బొంది వినయశ్చతురత మొక్కెన్

గూరిమితమ్ముని; భవని

స్తారకు లెనరైన వంద్యతములే గాదే.

33

వ. మఱియు నచ్చావనమూర్తి శుక కథాసప్తాహ మహిమం బిట్లని

వినుతింపఁ దొడంగె వినుండు.

34

తే. గీ. భాగవతవార్త ధన్యతాపాదకంబు

ప్రేతపిడాహరంబు పరవిత్రకరము

సప్తదినయజ్ఞమదియు సాక్షాద్రామేశ

పుణ్యలోకప్రదంబు నరగణ్యఫలము.

35

క. తడిగల్గిన; దారినదియు

కడిదియుఁ దేలికదియైన శ కల్మష మగ్నిం

బడు కట్టెలటు దహింపం

బడెడిన్ సప్తాహఫలవిశ్వాకము మహిమన్.

36

క. తెలిసియుఁ దెలియక జరిగిన

నలుసున్ బెద్దదియు వాఙ్మనన కర్మములన్

గలిగెడు పాపము దొలుపం

గలిగెడు సప్తాహ దివ్యకల్పము వినరే !

37

ఉ. భారతభూమి వైదిక స్రభాస్థలినిల్చి, యుదారభక్తి నం
భోరుహనేత్రు దివ్యకథ శ పుణ్యముపంట వినంగలేని యా
కూర్చుని జన్మమేటి కొనగూడిన పిండము మెక్కి మాంస మ
జ్జారసధాతువుల్ బలిసి శ చచ్చెడువాని శరీర మేటికిన్. 38

చ. ఎముకలు కంబముల్, సరముర లిందు బిగించెడుకట్టుత్రాళ్లు, మాం
సము రుధిరములేవనము; శ చర్మముపై నిడుకప్పు; పూతిగం
ధము క్రిమిభస్మవిడ్డర మశదార్ధ్యము, దుష్టము, దుర్భరంబు, సాం
తము, క్షణికంబు, రోగనద్రనంబు శరీరము నమ్మవచ్చునే. 39

క. మూత్రపురీషాదులకున్
బాత్ర మపాత్రం బపత్రపము చిత్రం బే
మాత్రము నస్థిరమగు నీ
గాత్రముఁ దిరమైనయుక్తి శ గడువం దగదే. 40

తే. గీ. భాగవత గాథ వినని యశ్రభాగ్యవతులు
సలిలబుద్బుదమట్లు, దోశమల విధానఁ
బుట్టి పెరుగుట యది తుదశ్రముట్టుకొఱకు
నరకకూపంబునన్ బడి శ నవయుకొఱకు. 41

క. దినదినము దినాంతంబున
స్వస మెనయఁగ నొక్కటొకటిశ్రవంతున వంశం
బున సప్తగ్రంథులు విడె
ననుమానమె? మనము గ్రంథిర యటువిడు నన్నన్. 42

క. భేదిల్లు మనసుముడి; వి
 చేదము గను నందియములు శ్రీక్షణములగు నా
 మీఁద సకల కర్మంబులు;
 సాదరమున విన రమేశ శ్రీసప్తాహకథన్.

43

క. హరిగాధా తీర్థంబై
 పరగిన చిత్తమున ఘోరభవపంకం బె
 తైరగున నంటదు; మోక్షము
 తిరపడు నద్దాన ననిరి శ్రీతెలిసిన పెద్దల్.

44

—♦ గోకర్ణ సప్తాహమున విష్ణుభక్తులు దుంధుకారిని
 దివ్యవిమానమునఁ గొంపోవుట. ♦—

మ. అనుచుండఁ విమలప్రకాశవలయ శ్రీవ్యాలోలమై దేవతా
 జనసమృద్ధమునై విమాన మొకఁ డాశ్చర్యము విసోదంబుగఁ
 గనిపించె; గని దుంధుకారియు విమానసంబెక్కె, గోకర్ణఁ డి
 ట్లనియె శ్రీహరి దాసులంగని యమంతదాశ్చర్య పర్యాప్తిచే.

శా. “శ్రోత్రత్ నిర్భము లెందఱో కలుగ నిశ్చయ్య దుంధులీసూనుడే
 నీతుండయ్యెడు మమ్ముమాని యెదియేతని గారణంబున్న సం
 ప్రీతి డెల్పరె”యన్నఁ బల్కి రిటుయ్యక్తి విష్ణుదాసాగ్రణుల్
 శ్రోత్రత్వంబొకఁడైన నిందు మననాశ్రయాధి గడుం భేదమా. 56

మ. ఫలభేదమ్మును దానఁగల్గు; నితఁడుకాక శ్రీ భక్తి నిర్మాహార దీ
క్షుల నిన్నాళ్ళును విన్న శ్రీహరికథాకల్యాణ వాక్యేణి, ని
శ్చలబుద్ధిక మననంబొనర్చె గనె నీరసారూప్యమున్ మానిహృ
జ్జలజావాన కృపాకటాక్ష మిటు లీరచాయన్ బ్రవ ర్తిలెడిక. 47

చ. నిలుకడలేనిజ్ఞానమును, శ్రీ సీమములేనిశృతంబు, సంశయా
కులమగు మంత్రనిష్ఠ, మదికూడికలేనిజపంబు, విష్ణుభ
క్తులకడమీనిచోటు, శుచిగూడనిదాన, మహాత్మయుక్తిమై
పొలిచెడుశాస్త్ర, మశృతునిరబొందినదానము, వర్ధముల్ గదా.

క. గురువాక్యంబుల గురియిడి
తిరమగుమతి కథనుజేర్చి శ్రీ దీనతదోఽపక,
జరిమి మనోదోషంబుల;
హరిగాథక విన్నఫలము శ్రీ నప్పడ కలుగుక. 49

క. ఈ కథ మరొక్కపరి విన
వై కుంతంబొదవు, జదువ శ్రీ వనజాక్షుడు గో
లోకము నీ కొనఁగెడునని,
వై కుంతనివాసు లాత్మరపదవికి జనఁగాక. 50

వ. గోకర్ణుడు. 51

ఉ. శ్రావణమానమందపుడు శ్రీ సప్తదినంబుల శ్రీరమేశ గా
ధా వితతికవినం జదివె శ్రీ దత్తరతం వినుచుండి రెల్ల రా
తోవను దోచె భక్త తతితోడను దివ్య విమానమందు ల
క్ష్మీవిభుమోహనాకృతి విరచితముగాఁ గనుపట్టె నంతటన్. 52

తోదక వృత్తములు (తామరసములు)

జయ జయ మంగళ శ చారుతరాంగా !
జయ కరుణారస శ సార తరంగా !
జయ మునిమానస శ సారస భృంగా !
జయ సకలాఘ విశచార విభంగా !

53

జయ విమలాగమ శ సార ! మురారీ !
జయ కమలా స్తన శ శైలవిహారీ !
జయ సుజనాభయ శ సాధక ! శౌరీ !
జయ మునిశాత్రీవ శ సంఘ పిదారీ !

54

జయ మధురాపుర శ సాధ వినోదా !
జయ మురళీరస శ సంగత మోదా !
జయ జయ సంహృత శ సంస్మృతి ఘేదా
జయ జయ పాలిత శ సన్నుని వాదా !

55

జయ జయ ఖండిత శ శంకర చాపా !
జయ జయ దండిత శ శాత్రీవ భూపా !
జయ జయ పండిత శ సన్నత రూపా !
జయ జయ మండిత శ చారు కలాపా !

56

మ. జయ గోవింద! ముకుంద! భక్తవరదా శ సర్వజ్ఞ! సర్వేశ్వరా!
 జయ కల్యాణగుణప్రియాభరణ! సంసారాబ్ధి నిస్తారణ!
 జయ శిష్టావన దీక్ష! శిక్షిత విపశ్చక్షా! పక్షిరాడ్వాహనా!
 జయ రాధారమణీ మన స్మరసిజాంశచచ్ఛంచరీకా! హరీ! 57

చ. జయ జయ వేదశాస్త్ర సువిశారణ ఘేలన! భక్తపాలనా!
 జయ జయ శ్రీరమారమణ! శ చారు కళాకలనైక కారణా!
 జయ జయ గోపికా జన వశంకర! శంకర! శంకరార్చితా!
 జయ జయ! కృష్ణ! కృష్ణ! జయ! శ జన్మశతార్జిత పుణ్యలక్ష్మితా!

మ. అని మ్రోసెన్ జయనాదముల్ దెసల; నరయ్యజ్ఞబాయతాత్ముండు న
 ల్లన బూరించె నఘాఘ నిర్మథన లీలలాగణ్యమున్, భక్తపా
 లన సౌజన్యము, సంస్మృతి జ్వలన కీలలాజాల పర్జన్యమున్,
 మునిసన్మాన్య, మనన్యసామ్యమహిమంశబున్, బౌంచజన్యం బొగిన్.

న. అట్లు పూరించి; కరుణారసతరంగితాంతరంగుండై చెంగునం
 దరిసి, 60

శా. గోకర్ణున్ హరి కౌగిలింప; నతఁడెన్ శ గోవింద సారూప్య సు
 శ్రీకుండయ్యెను; శ్రోతలున్ హరి సమాశ్లేషమ్మునన్ జొక్కి; లో
 కైకారాధ్యులు పీతవాససులు సుశ్యాముల్ రథాంగాదినా
 నాకలోష్టజ్వల దివ్యవేషధరు లాశ్మారాములై రందరున్. 61

శ. గోకర్ణ కృప, ముకుంద క

ధాకర్ణనమునను గులము శ లల్పము లనకే.

చేకొని విమానముల హరి

లోకమున కరిగి దూరిలోఁ గల జీవుల్.

62

మ. హరి గోకర్ణనితోడ గోపజన గ్రమ్మంబైన గోలోకమున్

దరియన్ బోయెను, దత్తుఁ ధాశ్రయణ సాంధ్రద్రీప్రీతులై భక్తులం

దరు వెంటాడిరి రాముతోఁ జనునయోధావీరవాసులఁబ్బొండెడన్

దరియన్ వచ్చునె సోమ సూర్య సుర సిద్ధశ్రేణి కే నీ గతుల్.

శ. ఒక మాత్రునను గోక

ర్ణకథాక్షర మెనయ గర్భనరక మ్మెడమా

నిక నప్త దిన కథాయ

జ్ఞ కలాపంబు మహిమంబు శ శక్యమె పొగడన్.

64

ఉ. ఆకులు, నీరు, గాలి దిని; శ యగ్ని సెగన్ దలకిందుగాఁ దపం

బేకట మోగవృత్తిఁ జరియించి కృశించి శరీర మస్థిమా

తాకిలితంబునై నఁ; గమరలాక్ష కథాధ్వరసప్తరాత్రీ దీ

క్షా కమనీయ సంపదను శ గల్గు గతుల్ సమకూడనేర్చునే ? 65

మ. ఇతిహాసం బిది చిత్రకూటమున మురన్నే కాగ్రీతన్ విన్న స

త్కృతిశాండిల్యమునిప్రవేశుఁడునుబొందెఁ బ్రహ్మతాదాత్మ్యమున్;

బితరుల్ దృష్టివహింతు శ్రాద్ధముల దీర్చిన్ బాడినవిన్న ను

ద్గత పాపప్రచయంబడంగు, నొదవున్ శ గైవల్యసామ్రాజ్యమున్.

వ. అని సూతుఁడు దెల్పిన నమ్మునవరు లా మోఁది కథావిధానం
బానతీగ దే యని యడుగుటయు;

67

చ. గుహ శబరీ జటాయు కపిరకుంజరవార్ధి విభీషణాది స
న్నిహిత కృపాకటాక్ష ! రణశనిజిత నిర్జరవైరిపక్ష ! భూ
దుహితృహృదంతర ప్రాణయశదుగ్ధపయోధి తరంగమాలికా
విహృతి చణ ! క్షణక్షణసశవీభవదద్భుతకీర్తిభూషణా !

68

క. కరుణారస వరుణాలయ !

శరణాగత శత్రుమిత్ర శ సంతక్షణ ! సం

సరణాబ్ధి తరణ ! సుగుణా

భరణా ! సురచారణాది శ వందిత చరణా !

69

కవిరాజవిరాజితము.

అఘహర ! గాధిసుతాధ్వర విఘ్నహారా ! శితలోకమశహత్ఫలదా !
మఘవదరిప్రవిగ్మమర్దన దుర్దమ ! శ మారుతిసేవిత శ మంజుషదా !
సుఘటిత వికృమ ! శ సూన్మతవాక్య ! విశిష్ట యశస్థిర ! శ సూరివరా !
రఘువర ! సత్కవిరాజ విరాజితరమ్యకథానక ! శ రామవిభూ !

70

గద్య. ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్షపీఠా సమాసాదిత
కవితాకళాంచిత శ్రీవేంకటసుబ్రహ్మణ్యదీక్షిత ప్రణీతంబైన
భాగవత మాహాత్మ్య మను ప్రబంధమునఁ

—: బంచమాశ్వాసము :—

శ్రీ

భాగవతమాహాత్మ్యము

షష్ఠాశ్వాసము

దశరథతనయ ! వశి

ష్ఠాది బ్రహ్మర్షి సుత మశ్రహాద్భుతలీలా

మోదా! మోదావహమ

ర్యాదా! కోదండరామ ! శ్ర రఘుకులసోమా ! 1

వ. అవధరింపుము సూతుండు శౌనకాది మహర్షుల కిట్లనియె, నంత
సనకాదులు నారదునితో నిట్లనిరి. 2

తే. గీ. అభినుతీతుము వినుము సప్తాహమఖి వి
ధానము; ధనంబు బలగంబు శ్ర పూని నడుప
నొప్పుఁ దొలుదొల్ల దైవజ్ఞు శ్ర నొకముహూర్త
మడిగి, కొననగుఁ బెండ్లికౌశనంతధనము. 3

తే. గీ. వరుస నాపాథ సభముల శ్ర భాద్రమందు
నాశ్వయుజమునఁ గార్తికశ్రమందు మార్గ
శీర్షమున దుష్టయోగముల్ శ్ర సేరకుండ
మొదలిడి వినంగ శుకగాధ శ్ర మోక్షమిచ్చు. 4

క. ఎయ్యై మాసములన్ విధు;

లెయ్యవి తినరాని వనియెరనివి విడువనగున్

నెయ్యమునఁ గార్య దక్షుల

నయ్యైవారల సహాయ శ్రమర్థింపనగున్.

5

వ. (చైత్రమునఁ జిత్రాన్నిమును, వైశాఖమున గుమ్మడి, కరివేమును, జ్యేష్ఠమునఁ బానమును మోదకమును, నామాఢమున నులవలును, శ్రావణమున నాకుఁ గూరలును, భాద్రపదమునఁ బెరుగును, నాశ్వయుజమున క్షీరమును, గార్తికమున ద్విదశములును, మార్గశీర్షమునఁ గందంబును, పుష్యమునగాజరయు, నీరుల్లియును, మాఘమున రక్తమూలములును త్యాజ్యంబులు.) మఱియు; 6

మ. సకుటుంబంబుగ రండు శ్రీహరికథా శ్రవణహనందర్శనోత్సుకులై మీరును మీరు మీరనుచుఁ దోడ్పడి దూరదూరస్థులైన కథాసక్తుల విష్ణుకీర్తనులనున్ శ్రవించి, ప్రీతిచూచి బాలక వర్గంబునకేని తేటపడు లీలల దెల్పనొనీకథన్.

7

ఉ. శ్రీహరిభక్తులార ! దయనీయుఁడు భక్తసమాజ మిందు సప్తహవిధిన్ రమాధిపు కథామృతపూరము పంచిపెట్టు నవ్యాహతిఁ గోలవచ్చునది శ్రవణంబు పుత్ర కళత్ర మిత్ర సన్నాహముతో; నలభ్యము ఘనంబగు నీక్షణ మేక్షణమ్మనన్. 8

తే. గీ. అనుచు శుభలేఖములు వ్రాసి శ యనుపవలయు
దేశదేశంబులకు; శ్రీరఘేశ భక్త
నగులు శ్రీకృష్ణ కీర్తనాదరులు యతులు
దూర దూరంబులందుండి శ చేరుకొనఁగ.

9

కం. వినువారు గూరుచుండుట
కన్ననైన విశాలరంగ శ మది తీర్థంబో
వనమో, గృహమో, తగు శో
ధన మార్జన లేపనములఁ శ దనరినచోటఁ.

10

వ. ఏర్పాటుచేసి,

11

మ. కదలీమండిత మండపంబున నలంకారంబు గావించి, శ్రీ
ప్రదమా కేతనమెత్తి, పుష్పఫల పర్రక్షేణులఁ గూర్చి య
య్యదనఁ జాందిని దీర్చి, మెట్లబడి నక్షయ్యెలోకముల్ సేర్చి; యై
దు దినాల్కుం దుచితాసనంబు లిడనో శ దోతెంచుభక్తాళికే. 12

తే. గీ. విపులఁ బ్రహ్లాదభూతులఁ శ బిలిచి యగ్ర
పీఠ మిడి పూజసేసి; యా శ వెనుక చదువు
వారు వినువారు తూరుపు శ పడమరలను
నొండొరుల కభిముఖముగా శ నుండవలయు.

13

క. వినిపించు విప్ర మహితా
సనమున నాసీనుఁజేసి శ సముచితకాలం
బును దేశము తరతమతయుఁ
గని, వచ్చినవారి పూజ శ గావింపనగుఁ.

14

తే. గీ. విష్ణుభక్తుండు విప్రుండు శ వేదశాస్త్ర
నిరతుండు విరాగి దృష్టాంతశనిపుణమతియు
ధీరుండున్ నిస్పృహుండు నాశచారవరుండు
నైన పుణ్యుండు వక్తగా శ నమరవలయు.

15

(వ. మతియు వక్తయగు నాతడు; కథను విస్తరింపను గుదియింపను
సమర్థుండును, కథాదరుండును; ప్రస్తావనాకుశలుండును, సత్యవచ
నుండును, సందేహవినివారకుండును, సకలశాస్త్రకుశలుండును,
నవాంతరాఖ్యానోపాఖ్యాన విశేషవివేచనక్షముండును, సవ్యంగ్య
వచనుండును, జనరంజకుండును, సభాజేతయు, నహంకారాది వర్జి
తుండును, ధార్మికుండును, సంతానవంతుండునై యుండవలయు.)

ఉ. పండితులై విభిన్నమతవర్తనఁ జిందులుద్రొక్కు మూర్ఖపా
షండ వితండ వాదులను శ *స్త్రైలుల నాపాలిమేర కేనిరా
కుండ నొనర్పఁగా వలయు శ నూర్జితమా శుకశాస్త్ర సత్కథా
ఖండ రసాద్ధిపాంగి తొలిఁగఁగుటయు దాకఁగఁ బూనువేళలన్. 17

చ. తెలిసినవాఁడు నందియము శ తీరిచి లోకము బోధనేయగా
నలయనివాఁడు వక్తకు సహాయతఁ బౌర్వమునం జరింపగా
వలయును; వక్తయున్ దొలిదిశనంబు వ్రతాస్త్రీకి దీక్షఁబూని, ని
చ్చలు నరుణోదయంబునకు శ శౌచవిధుల్ బాసరింపగానగున్.

* స్త్రైలులు = స్త్రీవ్యామోహితులు. స్త్రీణాః - స్త్రీ, సంబంధినః.
స్త్రీషు సక్తా ఇత్యర్థః. అనివ్యాఖ్య.

ఉ. సందెజపంబు స్వప్నముగ శ సల్పిన దోసమురాదు; విఘ్నముల్
పొందకయుండ విఘ్నపతి శ మ్రొక్కి, పితృప్రకరంబు గొల్చి, శు
ద్ధి దగు పాచితంబులను శ దీరిచి మంత్రనియుక్తి మండలం
బందున విఘ్న గొల్చి మఱియంజలిసేసి పృథక్ష్మిణంబులన్. 19

వి ఘ్న ధ్యా న ము

సీ. నీలమేఘ శరీరు శ నీరజదళనేత్రు
లలిత సువర్ణ చేరలంబువాని
నవరత్నఘటిత సుందర కిరీటమువాని
తతభుజాకలితాంగదమలవాని
జలజాత వరశంఖరచక్ర కొమోదకీ
సమలంకృత కరాంబుజముల వాని
కౌస్తుభవనమాలికారత్న ఘటిత ము
క్తాహర రుచిరవశ్రుంబువాని

తే. గీ. మకరకుండల మండిత శ మధురహాస
చందికాసార సుమధురాస్యంబువాని
పంకజావాసు విద్యుత్ప్రభావిభాసు
నుదయ భానువిలాసు నైమ్మదిభజింతు. 20

శ్లో. “కృష్ణం భాస్వత్కిరీటాంగదవలయ కలాకల్పహారోదరాంఘ్రిమ్
శ్రోణీభూతస్వవక్షోమణిమకర మహాకుండలామండి తాస్యమ్
హస్తోద్యచ్ఛంఖ చక్రాంబుజగదమమలం పీతకౌశేయవాసమ్
విద్యుద్భాసం సముద్యద్దినకరసదృశం పద్మనంధం భజామి”. 21

ప. అని పుండరీకాక్షుని దివ్యమంగళాకారంబును ననుసంధించి నుతిం
చుచు. 22

క. కరుణాభరణా! భవ సా
గరమందు మునింగి మోహగతులంబడి వే
దిరుగాడు నన్నుఁ దేల్పుము
పరమేశ్వర! భక్తలోక శబాంధవ! కృష్ణా! 23

క. అని పొగడి భాగవతమున్
గని ప్రీతిన్ ధూపదీప శ నైవేద్యాద్య
ర్చన లిడి శ్రీఫలముంగొని
వినుతింపన్ వలయు నిట్లు శ విష్ణుఁ జిష్ణుఁ. 24

కృష్ణస్తుతి.

శా. శ్రీమద్భాగవతంబు నీవ యని యశర్చింతున్ రమేశా! పరం
ధామా! సంసృతివార్ధి దాటుటకునై శదాసుండనై; విఘ్న మిం
దే మాత్రంబు పొసంగనీక దయ నీ శ వీకోర్కె చెల్లింపు శ్రీ
రామానందతపఃఫల ప్రియరసారాశరామ రమ్యాకృతీ! 25

ప. అనియిట్లు నుతియించి యిక్కఁగావక్తయగు వారిం గని. 26

చ. సురుచిర వస్త్రభూషణ వశసుపకరంబులఁ గాన్ము వెట్టి, ని
బ్బరమగు భక్తిఁ దచ్చరణ శ పంకజముల్ నుదురంట మ్రొక్కి, శ్రీ
హరికరుణాకటాక్షముల శ నబ్బిన భాగ్యము దామటంచుని
క్కరణి నుతింపఁగానగు నశఖండరనస్ఫురణాభిరామతన్. 27

పౌరాణికస్తుతి.

శా. శ్రీమద్భాగవతావతంస! విదితాశ్రేషాగమ! జ్ఞానము
ద్రాములజ్ఞ! శుకస్వరూప! పరమోదారా! రమానాథ గా
ధామాధుర్య వివేక సారచతురా! శతత్వజ్ఞచూడామణీ!
కామాద్యంతరరిప్రభేదనరతీ! శ కల్యాణ వాక్యోన్నతీ! 28

తే. గీ. అనినుతించుచు హరిరూపశ్రమైనవాని
నొడలెటుంగక హరికథల్ శనొడువువాని
సప్తదినములఁ దనశక్తిసరణిఁబూజ
సలుపఁదగుఁ బంచభక్త్యాన్నరముల నొసంగి. 29

తే. గీ. అంబుజోదరు దివ్యకల్యాణగాధ
వినుచు వేళల విఘ్నమ్ము శ లొనరకుండ
వరణ లీ నగు ద్విజులైదుశగురకు నందు
ద్వాదశాక్షిర మంత్ర జరపంబు సలుప. 30

మ. హరిగాధారతులైన బ్రాహ్మణులఁ దానరప్పించి సంకీర్తన
త్వర నేతెంచిన భక్తులంగొలిచి, విశ్రాంతిదారాసుతో
ద్ధర సంపన్న గృహభిమానమెదలోఁ శ దూలించి యేకాగ్రతా
స్ఫురణన్ శ్రీశుచరిత్ర విన్ననతఁ డొకప్పున్ దత్ఫలానంగియై. 31

(వ. మఱియును శ్రోతయగునాతఁడు, పౌరాణికునెడ భక్తి కలవాఁడును, నగర్వితుఁడును, నచంచలమతియు, ధీరుఁడును, బ్రశ్నజ్ఞుఁడును, బహుశ్రుతుఁడును, ననలసుఁడును, నిద్రాదూరుఁడును, బుద్ధిసంపన్నుఁడును, దాతయు, నన్యకథావిముఖుఁడును, శుచియును, దంభరహితుఁడును, గావలయునని పెద్దలు తెలుపుదురు)

వ. తదనంతరంబు.

33

చ. రవియుదయించినంతఁ బ్రహరతిత్రయంబుఁ దదర్థమున్ గథాపవచనముం బొనర్పనగు శ్రీ భక్తి గభీరవచః పరిసక్తిచే; నవలవిరామమున్ దగు దిశ్నార్థమునన్ ఘటికాద్వయంబు; మాధవునపుడెల్లభక్తులు ముగ్ధమున సన్నతి సేయగా నగున్. 34

చ. సరసములైన భావములు శ్రీ జాల్మీన, శాంతముగన్ మనోహరస్ఫురణముదోష, నచ్చెరువు శ్రీ పుట్టఁగ, నర్థము తేటతెల్లమై పరగఁగ, నక్షరములును శ్రీ పల్కులుస్పష్టపడఁ ద్విజాదులం దరకు శుకోక్తులన్ వినుచుధన్యుఁడు వ్యాస సమానుఁ డి ధరన్.

(*వ. మఱియును సప్తాహ కథాపవచన క్రమమునఁ గొంతొక విశేషంబు పురాణాంతరంబులఁ జూపట్టెడు నదెట్టులనినఁ; బ్రథమ

* ఇందులకుఁ బక్షాంతరముగలదు.

ప్రథమదివసంబున, హిరణ్యాత్మవధయును, ద్వితీయంబున భరతచరిత్రయును, తృతీయమున సముద్రమథనమును, గూర్మావతారప్రాసూర్యకఘట్టంబును, జతుర్థంబున, దశమస్కంధమున కృష్ణావతారఘట్టంబును, బంచమంబున రుక్మిణీ కల్యాణమును, షష్ఠంబున సుధనసంవాదమును, సప్తదివసంబున నవశిష్టకథాభాగంబును బూర్తిచేయవలయును.

దివసంబున, వరాహావతారచరిత్రంబును, ద్వితీయంబున భరత
చరిత్రంబును, తృతీయమున నృసింహావతారావిర్భావ ఘట్టం
బును, చతుర్థంబున వంశ వర్ణనమును, పంచమమున గురులీలా
వృత్తంబును, షష్ఠంబున లీలాసమాప్తియు, సప్తమంబున శుక
పూజా విశేషంబును వినిపింపవలయును.) 36

వ. ఇక సప్తాహవృత్తమున భక్త్యాభిషేక విచారంబెఱిగింతు మదెట్లు
నిన. 37

సీ. కర్ణేంద్రియ జయంబు శ గలుగ లఘ్వాహార
నియమంబు వాటింప శ నెగడు సుఖము;
పాలు, నేయియు నవ్యరఫలము హవిష్యంబు
నేకభుక్తమ్మును శ నిచ్చు ముదము;
బలమున్న నుపవాసముల సప్త రాత్రీంబు
హరిగాథవినుట శ్రేయస్కరంబు
కాక యాకలిని జీరకాకు వొందెడు కంటెఁ
దినియైన వినుట సర్వనిమతంబు

తే. గీ. చిత్త మేకాగ్రమై కథన్ శ జేరకున్న
నవల యుపవాసఫల మొకింతైనలేదు;
కథ కనువుఁగాని దదియెల్లగానిదయగు
నైన దానది యగు సాధ్యమయ్యె నేని. 38

(వ. కథావృత్తియగు నాతఁడు; గరిష్ఠాన్నంబును (నూనె బెల్లము
గలిపి వండినది) మనోదూషితంబును, పూర్వదిన పాచితంబును

(పర్యుపితంబును) ద్విపాచితమును, సూతకక రాసీతంబునగు నన్నంబును; మత్స్యమాంసమును, మేకపాలును, భూజలసంబంధములగు లవణంబులును, పడియనీరును భక్షింపరాదు. హాగికథా తత్పరుండగు నాతఁడు, ములగ (వాకుడు) మెనగఁజనదు; పొట్ల వలన వృద్ధి హానియు, ముల్లంగివలన బలహానియు, మారేడువలనఁ బాపమును, వేపవలనఁ బశుయోనియు, కరివేపవలన మూర్ఖతయు, గంజాయి, యానపల వలన గోమాంసభక్షణ దోషమును *పూతిక వలన బ్రహ్మహత్యాదోషంబును, నీటివంగవలన సంతాననాశనమును, మాంసము వలన దీర్ఘరోగమును గలుగును గావున నివి సప్తాహవ్రతస్థులు భక్షింపరాదని పురాణాంతరంబుల విసంబడు)

39

♦ద్విదశంబులగు ధాన్యంబులును, తేనె, నూనెయు సప్తాహయజ్ఞ పరుల కభక్ష్యంబులని చెప్పబడె; వెండియు.

40

తే. గీ. వినుమునారద! సప్తాహ్రవిధిని; దీని

విష్ణు దీక్షావిహీనులు శ్ర విసగఁడగు;

బ్రహ్మచర్య వ్రతాప్రియుఁ శ్ర బత్రభుక్తి

నెగడుతఁ గథావసానాన శ్ర నియమభుక్తి.

41

*పూతిక నెమిలకుగుచెట్టు. కొమ్మన గొట్టెపిండిచెట్టు అనికొందరు.

♦ద్విదశములు, (పప్పదినుసులు) మినుములు; పెసలు, చిటుపెసగలు, పెసగలు, ఉలవలు, అనుములు, అలసందెలు, కందులు.

“శిలాయాం భిద్యమానస్య ద్విదశం జాయతేయది

తదేవ ద్విదశంధాన్యం వ్రతాచాచ వివర్జయేత్”.

తే. గీ. వేదముల విష్ణుభక్తుల శ్ర విప్రవరుల
గురుల గోవులను శ్ర వ్రతాచరణరతుల
వనితలను రాజులను బెద్దవారి దూర
నలవ దీశ్వర సత్కథావ్రత పరునకు.

42

మ. పలుకకరాదు రజస్వలాంత్యకులజ శ్ర వ్రత్యాళితో, వేదబా
హ్యులతో, స్నేచ్ఛులతో, ద్విజప్రతిభటరవ్యాహంబుతో; దీక్షలక
వలయున్ సత్యము శౌచమార్జవ కృపారనప్రశ్నముల్ మాన మె
వ్వలనన్ మాధవ సత్కథావ్రతవిధిరవ్యాసంగికిన్ నిచ్చులున్. 43

శ. నిరుపేద, క్షయి, యభాగ్యుడు
దురితము గలవాఁడపత్యదూరుఁడు రోగా
తురుఁడున్ మోక్షాదరుఁడు
హరిచరితము విని తరింపనగుదురు ధరణికి.

44

*శ. కలుగనిది, కలిగిలేనిది,
కలిగియు నొక కాను పెడము శ్ర కలిగిన, దొకటిక
గలిగిచెడినయదియు, రజ
స్వలకానిది, పడతి వినఁగ శ్ర సరి శుకగాథక.

45

*“శ్లో॥ అపుష్పా కౌకవం వ్యాచ వంధ్యా యాచమృతార్భకా”
సప్రదగ్ధాచయానారీ తయా శ్రావ్యాప్రయత్నతః” అనిమూలము.

క. వీరలకు యథావిధి నం

భోరుహలోచనుని చరిత్రమును వినిపింపన్

జీరుఫలం బక్షయ్య మ

పారమ్మది కోటియజ్ఞ శ్ర ఫలదము వింటే.

46

క. మఱి కృష్ణాష్టమి వ్రత విధి

యొలువడి నుద్యాపనంపు శ్ర టుత్సవముతుదన్

నెఱపందగు ఫలకాంక్షులు

తఱిఁ గృపణులు గాక మోక్షతత్పరులగుచున్.

47

చ. ఇటు సప్తహము పూర్తియై వినెడు వాఙ్మంగళమున్ వక్త నం

తటఁ దామున్ గయిసేసి నవ్యతులసీరదామంబులన్ సర్వ ది

క్తటముల్ మ్రోయమ్మదంగ తాళ జయ శంఖభిధ్వనమోంకారసం

ఘటనన్ గూర్చగ భక్తి తత్పరత నాశకంజాక్షుఁగీర్తించుచున్. 48

చ. అడిగిన విత్తమున్ సురుచిరాన్నము విపుల కర్ణి కోటిక

ట్లిడి, మరునాడు గీతపఠియించుత శ్రోతవిరక్తుఁడేని; యా

తఁడు గృహియైన హోమము యథావిధి నేయుతఁ గర్మశాంతిచొ

ప్పడరఁదిలాన్నముల్ మధుపురనాజ్యము పాయసముల్ హవిస్సుగన్.

• షే.గీ. దశమమునఁగల్గు శ్లోకముల్ † దానఁగూర్చి
యేని, గాకున్న గాయత్రి † యేనిఁగూర్చి
హవన మొనరింపవలయు గాయత్రిహావ
మగుటచే భాగవతము త్రత్యార్థమరసి.

48

ఉ. హోమము నేయలేనియెడఁగఁగోమపదార్థము దానమిచ్చినన్
గామిత సిద్ధియౌ; ఋభము † గల్గును; విష్ణుసహస్రనామముల్
నేమమునన్ బరింపమఱియెక్కొను దోసము లంతరించు; నిం
కేమననా సమగ్రీఘలఁమేర్పడుఁ దద్రుతపూర్తిగల్గినన్.

49

• భాగవతమున దశమస్కంధమున ‘బ్రహ్మస్తుతి’ శ్లోకములను గూర్చి
కొని పూర్వార్థ హోమమును, శ్రుతిగీతలను గూర్చుకొని యుత్తరార్థ హోమమును
జేయవలయును. పృత్యధ్యాయ సమాప్తియందును మంత్రాష్టకమును జపింప
వలయును.

శ్లో. బ్రహ్మస్తుతిం సమచ్ఛర్య పూర్వార్థహవనం చరేత్
వేదస్తుతిం పఠిత్వాభా ప్యుత్తరార్థాహుతిం చరేత్
పృత్యధ్యాయం సమాప్తాచ మంత్రాష్టక ముదీరయేత్.

† హోమపదార్థములు, పాలు, పెరుగు, యవల సారము, నెయ్యి, అన్నము,
బియ్యము, సోమము, మాంసము, నూనె, నీళ్లు. ఇవి హోమ్యములు, అని ఆశ్వ
లాయన భాష్యము. మాంసము కలియందు వర్జ్యము - దానిస్థానమున ఉష్ణ -
పాలును గలిపికొని, గోదపాలు మినుములు గలిపికొని హోమము చేయవలయు
ననిదాస్త్రము.

కం. పదియిద్దరు బ్రాహ్మణులకు
ముదమున మధుపాయసముల శ భోజనమిడి, స
ప్తదిన వ్రతపూర్ణతకై
మొదవును స్వర్ణంబు నొసంగె శ బోలుక గృతికిక. 50

సీ. కలిమిగల్గిన మూడు శ పలముల మితిగల్గు
స్వర్ణంబు సింగంపు శ బ్రతిమనేసి,
సౌక్ష్మందనాంబర శ స్వర్ణభూషాశ్రేణి
నలరించి దక్షిణ శ లందు నిలిపి,
లలితతరాక్షరారంకృతంబై నట్టి
భాగవతంబు నాశ్రపతిమ నునిచి,
యావాహనాదుల శ నర్పించి నియతాః
డైన యాచార్యున శ కదియొసంగ

తే. గీ. వలయు ధీమంతుడదియు; పాశపములదొలఁచు
భాగవత సత్పురాణంబు శ భద్రదంబు
ధర్మకామార్థ మోక్ష సాధనము ధనము
ధనము లింకేల కర్మబంధనములేల ? 51

మ. అని యహ్మనికుమారు లచ్చుతకథా శ వ్యాస క్షిప్తై సర్వ భూ
తనికాయంబునకున్ ముదంబునిడి; రంగతన్ భక్తియుష్పొంగుచుక
దనయుల్ దానును యశావనంబును మహానందంబుసౌందర్యముక
గని ప్రేమైకరసాకృతిన్ బొలిచె భక్త శ్రేణి జేవెట్టంగ. 52

మ. ను గ్రాడు ధన్యుడై తిననుచున్ శ సాంపారనానంద ని
 ర్భరతక్ మై పులకింప గద్గదిక దోరపక్ బల్కె-గేల్లోడ్చి “స
 త్కరుణామూర్తులుమీయనుగ్రహమునన్ శగంజాక్షు చారిత్రముల్
 వరుసక్ వింటి, ముకుందుగంటి, మఱియీశభక్తున్నతి గాంచితిక్

కం. శ్రీవణంబె సర్వధర్మ
 ప్రవరంబని యెఱిగికొంటి శ కుంతుం డు
 త్వచమొనరించును సులభం
 డవుచుక్ శ్రీవణప్రస శ నద్భుతరక్తిన్” 54

వ. అని యిట్లు నారదుండు వినుతించుచుండ. 55

శుకుండు ప్రత్యక్షమై భాగవతమును బ్రశంసించుట.

చ. ముసిముసి నవ్వువెన్నెలల శ బోధ సుధారస వార్ధిపాంగఁగక్
 మినమిన లేత జవ్వనము శ మించఁగ, మేని సువర్ణకాంతులున్
 దెసదెసఁ గ్రమ్మి, నయ్యెడ ముగనిప్రవరుండు శుకప్రభుండు కై
 వసముగ నాత్మసిద్ధి; కృతి శ పాడుచు నాడుచు వచ్చెఁ జెచ్చెరన్.

ఉ. వచ్చిన దివ్యతేజగని, శ భక్తవరుల్ నతిసేసి యాసనం
 బిచ్చి సపర్యవెట్టిన, ముగసిందుగ్రాడు నారదుండున్ ముదంబుపెం
 పచ్చుపడంగఁ బూజలిడె; శ నమ్మునిచంద్రుండు నంతభక్తిసం
 పచ్చటులంబులౌ నుడుల శ భాగవతంబు నుతించె నివ్విధిన్.

చ. నిగమకలాప కల్పతరు శ నిర్గళితంబు, శుకాస్య నిస్సృతం
బగుఫలమండు భాగవత; శ మందమృత ద్రవవాహినీతతాల్
జగతిఁ జరించు; నై క్యఫల శ సాధన కయ్యది కోలుఁడయ్య తృ
ప్తిగ రసికావతంసులగు శ ధీరులు బ్రహ్మపదంబు జేరగన్. 58

చ. కలుషములేని ధర్మ మిటఁ శ గల్గు; నమత్సరులైన వారి కిం
దలఘు దురంత తాపచరిహరిక వాస్తవ వసుభ్రోధయున్
గలుగు; శుకోక్త భాగవత శ కల్పనమాశ్రయి లీక్షణంబులో
నిలుపుదు రీశ్వరుం గదల శ నీక యిఁ కెయ్యదియింత కొప్పెడిక.

తే. గీ. పరమ హంసైక సేవ్యంబు శ భక్తధనము
సత్యమేక మఖండ విశ్వానమయము
భక్తిబోధ విరాగ సంరపత్రపదంబు
శ్రీశుచరితంబు నై మూర్త్యునసిద్ధిదంబు. 60

శా. కైలాసంబును సత్యలోకమును స్వర్గంబెల్ల వై కుంతమున్
గాలింపన్ లభియింప దియ్యమృత మే శ కాలంబునం దెట్టి పు
ణ్యాలంకారుల సేవనోకలుగు భాగ్యుం; బిద్ధి సిద్ధించుచో
నాలస్యంబొక యింతయేనిఁ గొన క్రాప్యాయంబునం గ్రోలుఁడీ.

వ. అని యిట్లు పలుకుచున్నంత. 62

మ. బలిప్రహ్లాదుఁడు నుద్ధవుండు నరుఁడున్ శ భక్తాళియుందోడరా
జలజాత్ముండు నటించెముందట మహాశ్చర్యముగ్గాఁ బూజల్
సలిపెన్ దేవమునీంద్రుఁ డంతసభలో, శ సాధూత్తముల్ హర్షసం
కలనన్ గీర్తనసేసి రచ్యుతకథా శ కల్యాణగీతంబులన్. 63

క. భవుడు భవానియుఁ గమలో

ద్భవుడుం బ్రత్యక్షమైరి శ తత్సభను మనో

భవ జనక దివ్యగాథో

త్సవ సన్నాహంబుగన నురదారప్రీతిఁ.

64

లయవిభాతి.

వరుస సనకాదిమునిశ్రవరులు జయనాదములు

జరుపసురనైరి సుతంగడరసి లయ నింపన్,

స్వరనిపుణతల్ మెఱయ శ పరవశత దేవముని

సరసముగ వీణ హరిశ్రచరిత పలికింపన్,

తరళయుతి సుద్ధవుడు శ పరపంగను గాంధ్యరుతి

నరుడు కృతిరాగయుత శ సరణి వినిపింపన్,

సురపతి మృదంగగతి శ నెరప శుకమానిహరి

పరత మృదుభావరస శ భరము వెలయింపన్. 65

లయగాఢి.

అందముగ భక్తియును శ నందనులును దరిసి

సుందరమునొనటన శ గ్రందు కొనియాడన్,

విందయిన గానముల శ డెందము లమందగతి

నందనుతు నందె నిలకపొంది తనివొందన్,

సందియము వీడి మునిశ్రబృందములు ! మీమనసు

నం దవులు కోర్కె లడుగందగు నటంచున్

సందడి యొనర్పగ ముశకుందుఁగని యిట్లనిరి

వందనము లిడి జనము శ లందరనువొందన్. 66

శా. శ్రీసప్తహమహోత్సవమ్ముల నినున్ శ జింతించుచున్ బాడుచున్
 నీసేవారతిఁబొల్పు భక్తతీకిన్ శ నిక్కంపుఁబ్రొపై శుభ
 శ్రీసంధింపు మీఁకేమిగావలయు తంరడీ! మాధవా! యన్న నౌ
 వౌసర్వంబటులౌ నటంచు జనెనశయ్యబాఙ్గుఁడప్పట్టునన్. 67

చ. శుకముఖయోగిపుంగవులఁ శ జూచినమస్కృతిసేసె నారదుం;
 డకలుషవర్తనన్ హరికథామృత మానిరి భక్తులెల్ల, రా
 శుకముని భక్తినిన్ సుతులకసాంపుగ నిల్పె స్వకీయశాస్త్రమం
 దిక హరియాపమై పరగు శ నీ కథ సాధుజనైకసేవ్యమై. 68

మ. జ్వరమైపేదరికంపు దుఃఖము దహింపక; మాయ పై శాచిక
 స్ఫురణక గన్నులుగప్పి మొత్త; భవమయభోరాశియైమింగ; ని
 బ్బరముకదక్కి తపించు లోకులను గాఢపాడక శుకప్రొక్కమా
 హరిగాధాకృతి గర్జనేయు శరణంగై మూడులోకంబులక. 69

వ. అని పలికిన శౌనకుండు వెండియు సూతున కిట్లనియె. 70

కం. శుకుఁడెపుడువలికె; మఱి ధే
 నుకుమారుండెపుడు సదివ్రేనో; సనకాదుల్
 ప్రకటించి రెపుడు ముని కిది;
 నకలము వివరింపు నాదు శ సందియమువిడక. 71

వ. అనిన సూతుం డిట్లనియె. 72

కం. హరి సనినః గలినిముప్పది
 వఱ కేండ్లరుగంగ భాద్రపద శుద్ధమునన్
 వర నవమి మొదలుగా భూ
 వరునకు శుకమానివినిచె శ భాగవతంబున్. 73

ఆ. వె. మును బరీక్షితుండు శ వినినపిమ్మట రెండు
 వందలేండ్లు నిండ శ భాగవతము
 వినిచె ధేనుసుతుండు శ విధియు క్తి నాపాథ
 శుద్ధ నవమి నాత్మశుద్ధి కలిమి. 74

కం. సనకాదులంత కలియుగ
 మున ముప్పదియేండ్లు గడువ శ మును గార్తిక మం
 దున శుద్ధనవమి మొదలుగ
 వినిచిరి సురమాని కిది విశ్వేశధరీణా ! 75

కం. అనఘా ! శౌనక ! యడిగితి
 వని వినిసిందితిమిదెల్ల శ హరిగాథ రసా
 యనమై, భవరోగవినా
 శనమై కలి నలరు సాధుశనంసేవనమై. 76

శా. కైవల్యంబిడు; గశ్వలంబుదొలఁచున్ శ గంజాక్షుమెప్పించు; భ
 క్త్యవిఘ్నాతినిగూర్చు; శ్రీహరిలనత్ శ గాధాసుధన్ ధీరులై
 త్రావుం డాత్మహితార్థనోధకత, లురబ్ధప్రార్థనానక్తిసే
 లా నేగింతు రమూల్యకాలము ననిత్యానందతౌభ్యంబునన్. 77

మ. దరియంబోకుము మాధవస్తుతికథా శ్రీ తాత్పర్యసమ్మగ్ధతా
నరులన్ గింకర! నీవునేను నొరులన్ శ్రీ శాసించుమేగాక; శ్రీ
హరిదాసావళిపై న రాజసములారాహ! చెల్లఁబోవంచుఁ గిం
కరువెంటన్ జెవినూదియూది మరలున్ శ్రీ గాలుండుసంత్రస్తుఁడై.

మ. వ్రతముల్ యోగసమాధులున్ శ్రుతిచయశ్రవ్యాఖ్యానసిద్ధాంతధీ
చతురత్వంబు ఫలింపఁబోలవిటుపై; శ్రీ సప్తాహపాపాద్భుత
కృతుసంబంధి కథారసావభృథ ధారాసిక్తమైగాక యీ
క్షితి నీ దుష్కలికాల కల్మష మహాగ్నిజ్వాల చల్లారునే? 79

తే. గీ. సారమంతయులేని సంసారమునను
విషయ విషసంగతిన్ బుద్ధి శ్రీ వికలమైన
దేనిఁ ద్రావుఁడు శుకవచోన్మృతము; సుఖ మొ
సంగునర్థక్షణమ్మనన్ శ్రీ సరసులార! 80.

తే. గీ. అకటకట! వట్టి యాస నారయాసపడక
కుత్సితిం బూనకెందు సంకోచమెడలి
భాగవతసూక్తిఁ గైవల్య శ్రీ భవ్యపద ప
రీక్షగనుడయ్య సాక్షిపరీక్షితుఁడుగ. 81

ఉ. శ్రీశుకమూర్తి చిద్రస సరద్వర వీధులఁ దేలి తేలి, యా
శ్రీశుకథాసుధారసము శ్రీ చిందెను ముద్దులుగుల్కు పల్కులన్
లేశము సంశయింపక విశ్రీనులనై యదిగ్రోలి సర్వలో
కేశునితోడ నైక్యము వరహింపుఁడు సాధుజనావతంసముల్!

చ. వరనిగమాగమాభి. దఱువన్ దఱువన్ గడుగోప్యమా రమా
వరచరితామృతం బఖిల శ భక్తసుధీజన జీవనంబుగా
ధరఁ బదిరెండు భాగముల శ దక్కిను శ్రీశుక వాక్యపద్ధతిఁ;
బరసుఖవాంఛగల్గు జనశర్లము దానిని గోలుఁడాదృతిఁ. 83

శా. ఈగాథఁ హరిదాస సన్నిధిని దా శ నేకాగ్రనిష్ఠావిధిన్
యోగస్ఫూర్తిఁ బరింపవిన్న శుభముల్ శ యోగించు, నాపైరస
శ్రీగంభీర తరంగ జోలికలపై శ శ్రేయఃపదావాప్తిమై
నూగన్ నేర్తురు రాజహంసలయి యశత్యుత్సాహులై సాధువుల్.

క. ధైర్య హిమాలయ! వరగాం
భీర్య రసాలయ! యవక్ర శ విక్రమనుత! సౌం
దర్య కళాలయ! కలితౌ
దార్య! నతాభయద లీల! శ దశరథబాలా! 85

మాలికాబంధము.

చ. నరవర సారకారణ! గురణప్రణయా! పరవీరదారణా
దర! ధరణీరమా యుత! నశత శ్రీత మానవ భావనావశం
కరచరణారవింద! కవికల్పక! మానసవాస! వాసనా
స్వప్నహా పీరరాఘవ! శివస్తననీయ కథాకలాకరా! 86

హంస శ్రేణి

అంసోదంచద్ధను శ్ర రభిరామా!

సంసారోత్తారక శ్ర జయనామా!

సంసన్నానామునిజనభేదా!

హంసశ్రేణీ హృదయ విసోదా!

87

మంగళ మహా శ్రీ

శ్రీరఘుకులాంబుధిశ్ర శీసుమధురాకృతివశీకృత సమస్తమునిభావా!
 చారుతరధర్మ సువిచారణవిశారద! దిశశారచితకీర్తిరుచి సాగా!
 మారుతినమేత! శ్రీత్రమానవశుభంకరరమాహృదయవారిజవిహారా!
 ధీరజనవంద్యనయర దీక్షిత కవిస్తుత కృతప్రణయ మంగళమహాశ్రీ! 88

గద్య. ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్షవీక్షా సమాసాదిత

కవితాకళాంచిత శ్రీవెంకటసుబ్రహ్మణ్యదీక్షిత ప్రణీతంబైన

భాగవత మాహాత్మ్య మను ప్రబంధమున

—: షష్ఠా శ్వాస ము :—

సర్వము సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

స వ ర ణ

పుట.	పంక్తి	తప్ప.	ఒప్పు.
కృతీసమర్పణము	19.	కృతీన్యారత్న	కృతీకన్యారత్న
తుది పంక్తిలో		గళారవిలాస	గళావిలాస
29	17.	ఇంద్రకౌబోలు బ్రహ్మనందరసమూర్తి	} ఇంద్రకౌబోలు నానంద సుందరమూర్తి
61	17,	మత్తేభ గర్భసీము	
69	12.	కళాచాతుర్య	కళాప్రఖ్యాత

క వి క ల్ప ల త .

(తెలుఁగు వివరణముతో)

దేవేశ్వర మహాకవి సంస్కృతమున వ్రాసెను.
కలము పట్టినవారి కెల్ల కవిత్వము నేర్పు
గొప్పగ్రంథము. గద్య - శ్లేష - యమక -
చిత్రబంధ కవిత్వములు వ్రాయుపద్ధతులు,
వివిధవర్ణనములు, విచిత్ర సమస్యలు, వాని
పూరించు ఉపాయములు మొదలగు కవిత్వ
రహస్యము లన్నియు తెలుపును. శతావధాన
ధానులు విద్వత్కవులు పలువురు మెచ్చు
కొన్నారు. రు. 2—4—0

విద్వాక్ కల్లూరి వెంకట సుబ్రహ్మణ్య దీక్షితులు,
మునిసిపల్ హైస్కూలు పండితులు,
గవర్నరు పేట, బెజవాడ.

